

1. Mongqol-un niuča to[b]ča'an

Činggis qahan-nu huǝa'ur de'ere tenggeri-eče ǝaya'atu töreksen Börte-činō aǝu'u gergei inü Qo'ai-maral aǝi'ai Tenggis ketülǝ irebe Onan-müren-nü teri'ün-e Burqan-qaldun-na nuntuqlaǝu [1b] töreksen Batačiqan aǝu'u

2. Batačiqan-nu kö'ün Tamača Tamača-yin kö'ün Qoričar-mergen Qoričar-mergen-nü kö'ün A'ujam-boro'ul A'ujam-boro'ul-un kö'ün [2a] Sali-qača'u Sali-qača'u-yin kö'ün Yeke-nidün Yeke-nidün-nü kö'ün Sem-soči Sem-soči-yin kö'ün Qarču

3. [2b] Qarču-yin kö'ün Borǝigidai-mergen Mongqolǝin-qo'a gergeitü aǝu'u Borǝigidai-mergen-nü kö'ün Toroqolǝin-bayyan Boroqčǝin-qo'a gergeitü Boroldai-suyalbi ǝala'utu Dayir Boro qoyar külü'üt aqtastu büle'e Toroqolǝin-nu kö'ün Duwa-soqor Dobun-mergen qoyar büle'e

4. [3a] Duwa-soqor manglai dumda qaqča nidütü qurban ne'ürit qaǝar-a qaraqubüle'e

5. [3b] niken üdür Duwa-soqor Dobun-mergen de'ü-lü'e-be'en Burqan-qaldun de'ere qarba Duwa-soqor Burqan-qaldun de'ereče qaraǝu Tünggelik-qoroqan huru'u niken bölök irgen newüǝu oroǝu ayisuqu-yi qaraǝu üǝǝü

6. [4a] ügülerün tede newüǝu ayisuqun irgen-nü dotora niken qara'utai tergen-ü öǝǝige-de niken ökin sayin büyyü gü'ün-ne ese ökteksen bö'esü Dobun-mergen de'ü-de'en čimada quyuya ke'eǝü [4b] Dobun-mergen de'ü-yü'en üǝere ilebe

7. Dobun-mergen tede irgen-tür gürü'esü ünen gü qo'a sayin aldar nere yeketei Alan-qo'a neretei gü'ün-ne ber ökte'ei üdü'üi [5a] ökin aǝu'u

8. tede bölök irgen ber Köl Barquǝin-tögüm-ün eǝen Barqudai-mergen-nü ökin Barquǝin-qo'a neretei ökin-ni Qori-Tümed-ün noyan Qorilartai-mergen-ne ökdeksen aǝu'u Qori-Tümed-ün qaǝar-a [5b] Ariq-usun-na Qorilartai-mergen-nü Barquǝin-qo'a-ča töre[k]sen Alan-qo'a neretei ökin tere

9. [6a] Qorilartai-mergen Qori-Tümed-ün qaǝar-tur-ıyan buluqan keremün görö'etei qaǝar-ıyan qorılalduǝu mawulalduǝu Qorilar oboqtu bolǝu Burqan-qaldun-nu görö'esün görü'üli sayıtu qaǝar sayin ke'en Burqan-qaldun-nu eǝet Burqan-bosqaqsan Šinči-bayyan Uriyangqai-tur newüǝu ayisun aǝu'u [6b] Qori-Tümed-ün Qorilartai-mergen-nü ökin Ariq-usun-na töre[k]sen Alan-qo'a-yi tende quyüǝu Dobun-mergen-nü abıqsan yosun teyimü

10. [7a] Alan-qo'a Dobun-mergen-tür irejü qoyar kö'ün töre'ülbi Bägünütei Belgünütei nereten büle'e

11. Duwa-soqor aqa inü dörben kö'ütü büle'e tedüi atala [7b] Duwa-soqor aqa inü ügei bolba Duwa-soqor ügei bolu[q]san-nu qoyina dörben kö'üt inü Dobun-mergen abaqa-yu'an uruq-a ülü bolqan doromjilaju qaqačaju geju newübe Dörben oboqtan bolju Dörben irgen tede bolba

12. [8a] te'ünü qoyina niken üdür Dobun-mergen Toqoçaq-ündür de'ere görö'elere qarba hoi dotora Uriangqadai gü'ün čö'e buqu alaju qabirqas inü abit inü širaju bögü-yi jolqaju

13. [8b] Dobun-mergen ügülerün nökor šiolqa da kējü'ü öksü ke'eju a'ušgitu jildü arasun inü abču čö'e buqu-yin miqa gübčin-i Dobun-mergen-ne ö[k]be

14. [9a] Dobun-mergen tere čö'e buqu-yi ačiju ayisurun ja'ura niken yadanggi gü'ün kö'ü-be'en kötölju yabuqu-yi jolqaju

15. Dobun-mergen ya'un gü'ün či ke'en asaqu'asu tere gü'ün ügülerün bi Ma'alıq Bayya'udai yadaju yabumu tere görö-[9b]'esün-ü miqan-ača nada ök bi ene kö'ün-be'en čimada öksü kējü'ü

16. Dobun-mergen tere üge-tür čö'e buqu-yin örö'ele quya inü [10a] ququlju ö[k]ju tere kö'ün-ni inü a[b]čiraju ger dotora jaraju aqu büle'e

17. teyin atala Dobun-mergen ügei bolba Dobun-mergen-i ügei boluqsan-nu qoyina Alan-qo'a ere üge<i>'üi bö'et qurban kö'üt töre'ülbi [10b] Buqu-qadagi Buqatu-salji Bodončar-mungqaq nereten büle'e

18. urida Dobun-mergen-eče töreksen Belgünütei Bägünütei qoyar kö'üt inü eke-yü'en Alan-qo'a-yin ečine ügüleldürün [11a] ene eke bidanu aqa de'ü üye qaya gü'ün ügei ere üge<i>'üi bö'etele ede qurban kö'üt töre'ülbi ger dotora qaqča Ma'alıq Bayya'udai gü'ün büyyü ede qurban kö'üt te'ünü'ei büi je ke'en eke-yü'en ečine keleldükü-yi eke anu Alan-qo'a uqaju

19. [11b] qabur niken üdür köngšilemel qonin činaju Belgünütei Bägünütei Buqu-qatagi Buqatu-salji Bodončar-mungqaq ede tabun kö'üd-iyen jergelen sa'ülju niži'el müsüt ququlutqun ke'eju ökbe niži'el-i ya'u bayyi'ulqun ququčiju o'orba [12a] basa tabun müsüt qamtu ču[q]laju ququlutqun kējü ökbe tabu'ula tabun čuqtai müsüt gü'üleldün bariju bitü'ülju ququlun

20. [12b] tende Alan-qo'a eke inü ügülebi ta Belgünütei Bügünütei qoyar kö'üt minü namayi ede qurban kö'üd-i töre'ülbi ken-ü ya'un-u kö'üt büyyü ke'en sereldün keleldümüi sereküi ber tanu jöb

21. [13a] sönit büri çeügen šira gü'ün ger-ün erüge dotoqa-yin gegē'er oroju ke'eli minü bilijü gege'en inü ke'eli-tür minü šinggegü büle'e qarurun naran sara-yin kili-yer šira noqai metü šiçabalju qarqu büle'e

deleme yekin ügület ta
tewüber uqa'asu
temdek inü
tenggiri-yin kö'üt büyyü je
qara teri'ütü [13b] gü'ün-tür
qanılqan yekin ügület ta
qamuq-un qat bolu'asu
qaraçus tende uqat je

ke'ebe

22. [14a] basa Alan-qo'a tabun kö'üt-te'en söyü'er üge ügülerün ta tabun kö'üt minü qaqça ke'eli-eçe törebe ta tuqar-un tabun müsüt metü qaqça qaqça bolu'asu tere niñi'el müsüt metü ken-e ber kilbar-a ququldaqun ta tere çuqtai müsüt metü qamtu niken eyeten bolu'asu ken-e ber kilbar-a yekin bolqun ta ke'ebi [14b] atala Alan-qo'a eke anu ügei bolbi

23. eke-yü'en Alan-qo'a-yi ügei boluqsan-nu qoyina aqa-nar de'ü-ner tabu'ula adusun ide'e-ben qubiyaldurun [15a] Be[l]günütei Bügünütei Buqu-qatagi Buqatu-sa[l]ji dörbe'üle abulçaba Bodonçar-a mungqaq budawu büyyü ke'en uruq-a ülü to'an qubi ese ökbe

24. [15b] Bodonçar uruq-a ese to'a[q]daju e[n]de atala ya'un ke'eju qol da'aritu qodoli se'ültü oroq šingqula-yi unuju ükü'esü inü ükü sügei a'asu inü asuqai ke'eju Onan-müren huru'u yorçiju talbiba yorçiju Baljun-ara[l] gürcü tende ebesün nembüle ger kijü tende aba sa'uba

25. [16a] teyin aqui-duriyan boro[q]čin qarçiqai qara quru bariju iden büküy-yi üjeju qol da'aritu qodoli se'ültü oroq šingqula-yin kilqasu<n>-bar huraqalaju bariju asaraba

26. [16b] ideküi ide'en ügei arun činō-yin qun-tur qorqaqsan görö'esün mariyajü qarbuju alaju ideldü'et činō-yin ideksen-ni temgüldüju ide'et ö'erün qo'olai-da'an qarçiqai-ba'an ber teji'eldün tere hon qarba

27. [17a] qabur bolba noqot ireküi čaq-tur qarčiqai-ba'an teyile'üljü o'orba noqot qalawut

qoǰi'ulas tutum

qongši'ut

hüngǰi'üles tutum

hüngši'üt hünistele

talbiba

28. [17b] Düyiren gerü-dača Tünggelik-qoroqan huru'u bölök irgen newüjü irebe Bodončar tede irgen-tür qarčiqai-ba'an o'oru'at otču üdür esükčilejü söni ebesün nembüle ger-düriyen irejü qonoqu büle'e

29. [18a] tede irgen Bodončar-un qarčiqai quyu'asu ese ökbe tede irgen Bodončar-i kenü'ei ba ya'unu'ai be ke'en asaqqu ügei Bodončar be tede irgen-i ya'un irgen ke'en asa'ulčaqu ügei yabulduba

30. [18b] Buqu-qatagi aqa inü Bodončar-mungqaq de'ü-yü'en ene Onan-müren huru'u odula'a ke'en erin irejü Tünggeli[k]-qoroqan huru'u newüjü ire[k]se[t] irgen-tür teyimü teyimü gü'ün teyimü mori<n>tu büle'e ke'en sura'asu

31. [19a] tede irgen ügülerün gü'ün ber morin ber činü suraqu-tur adali büyyü qarčiqaitu je büyyü üdür büri mantur irejü esükčilejü odumu söni maqa qa'a qono aju'u hörene ümERE-[19b]-eče kei bolu'asu qarčiqai-bar bari'uluqsan noqut qalawud-un ödün hüsün anu burqaliq časun metü butaraju keyisju iremü e[n]de oyira büyyü je edö'e iregü čaq bolba qorumut güliche ke'ebe

32. [20a] qorom atala Tünggeli[k]-qoroqan ö'ede niken gü'ün ayisun büyyü gürju irebesü Bodončar mün aju'u Buqu-qatagi aqa inü üje'et taniju abu'at uduritču Onan-müren ö'ede qataraju [20b] yorčiju talbiba

33. Bodončar Buqu-qatagi aqa-yu'an qoyinača daqaju qadaraju yabu[ju] ügülerün aqa aqa beye teri'ütü de'el jaqatu sayin ke'ebe aqa inü Buqu-qatagi tere üge inü ya'un-a ber ese bolqaba

34. [21a] basa mün üge ügüle'esü aqa inü ya'un-a ber ülü bolqan qari'u inü ese dongqotba Bodončar yabuju basa mün gü üge ügülebe tere üge-tür aqa inü ügülerün tuqar-ača mün mün ya'un üge ügülemü či ke'ebe

35. [21b] tendeče Bodončar ügülerün taqar-un Tünggelik-qoroqan-a bükün irgen yeke üčügen mawui sayin teri'ü ši'ira üge<i>'ün sača'un büi kilbar irgen büi bida teden-i ha'uluya ke'ebe

36. [22a] tendeče aqa inü ügülerün je teyin bö'esü ger-tür-iyen gürču aqa-nar de'ü-ner eyetüldüjü tede irgen-i ha'uluya ke'e[l]düyü

37. ger-tür-iyen gürü'et aqa-nar de'ü-ner kelele[l]düyü morilaba [22b] mün Bodončar-i alginči ha'ulqaba

38. Bodončar alginči ha'ulju dumda ke'elitei eme-yi bariju ya'ujin gü'ün či ke'en hasa[q]ba tere eme ügülerün Jarči'ut Adangqan-Uriangqašin bi ke'ebe

39. [25a] tede irgen-i aqa-nar de'ü-ner tabu'ula dawuliju adu'un ide'en-e haran tutqar-a aqui sa'uquy-a gürbe

40. [25b] tere dumda ke'elitei eme Bodončar-tur irejü kö'ülebi jat irgen-ü kö'ün büle'e ke'en Jajiradai nereyitbe Jadaran-u ebüge tere bolba tere Jadaraday-yin kö'ün Tügü'üdei

neretü büle'e Tügü'üdey-yin kö'ün Büri-bulčiru büle'e Büri-bulčiru-yin kö'ün Qara-qada'an büle'e Qara-qada'an-nu kö'ün Ĵamuqa büle'e Ĵadaran oboqtan [24a] tede bolba

41. tere eme basa Bodončar-ača niken kö'ün töre'ülbi bariĵu [24b] abuqsan eme büle'e ke'en tere kö'ün-i Ba'aridai nereyitbe Ba'arin-u ebüge tere bolba Ba'ariday-yin kö'ün Čiduqul-bökö Čiduqul-bökö emes olotu büle'e kö'ün inü mene metü törebe Menen-Ba'arin oboqtan tede bolba

42. [25a] Belgünütei Belgünüt oboqtan bolba Bügünütei Bügünüt oboqtan bolba Buqu-qatagi Qatagin oboqtan bolba Buqutu-salĵi Salĵi'ut obo[q]tan bolba Bodončar Borĵigin oboqtan bolba

43. [25b] Bodončar-un a[b]lin eme-deče töreksen Barim-ši'iratu-qabiči neretü büle'e tere Qabiči-ba'atur-un eke-yin inĵe irek[se]n-i Bodončar tataĵu büle'e niken kö'ün törebe Ĵewüredei neretü büle'e Ĵewüredei urida ĵügelitü oron büle'e

44. [26a] Bodončar ügei boluqsan-u qoyina tere Ĵewüredey-yi ger daru'a Adangqa-Uriangqadai gü'ün alu'a te'ünü'ei büi ĵe ke'eĵü ĵügelideče qarqaĵu Ĵewüreyit oboqtu bolqaĵu Ĵeüred-ün [26b] ebüge tere bolba

45. Qabiči-ba'atur-un kö'ün Menen-tudun büle'e Menen-tudun-nu kö'ün Qači-külük Qačin Qači'u Qačula Qači'un Qaraldai Način-ba'atur [27a] dolo'an büle'e

46. Qači-külüg-ün kö'ün Qaidu Nomolun eke-deče töreksen büle'e Qačin-nu kö'ün Noyagidai neretei büle'e noyamšiq aburitu tula [27b] Noyakin oboqtan bolba Qači'u-yin kö'ün Barulatai neretü büle'e yeke be'etü ide'en-e baru[q] büle'e Barulas oboqtan bolba Qačula-yin kö'ün ide'en-e baruq tula Yeke-Barula Üčügen-Barula nereyitčü Barulas oboqtan bolqaĵu Erdemtü-Barula Tödö'en-Barula teri'üten Barulas tede bolba Qaralday-yin kö'üt [28a] buda'an qutqulaqu eki teri'ü üge'ün tula Buda'at oboqtan tede bolba Qači'un-nu kö'ün Adarkidai neretü büle'e aqa de'ü ĵa'ura adaruqči tula Adargin oboqtan bolba Način-ba'atur-un kö'üt Uru'udai Mangqutai nereten büle'e Uru'ut Mangqut oboqtan tede bolba Način-ba'atur-un a[b]lin eme-deče töreksen [28b] Šiĵu'udai Doqoladai nereten büle'e

47. [29a] Qaidu-yin kö'üt Bai-šingqor-do[q]šin Čaraqai-lingqu Čauĵin-örtegei qurban büle'e Bai-šingqor-doqšin-u kö'ün Tumbinai-sečen büle'e Čaraqai-lingqu-yin kö'ün Senggüm-bilge Ambaqai-tan Tayyiči'ut oboqtan bolba Čaraqai-lingqu-yin [29b] berigen eme-deče töreksen Besütei neretü büle'e Besüt oboqtan tede bolba Čauĵin-örtegey-yin kö'üt Oronar Qongqotan Arula[t] Sönit Qabturqas Geniges obo[q]tan tede bolba

48. [50a] Tumbinai-sečen-nü kö'ün Qabul qahan Sem-sečüle qoyar büle'e Sem-sečüle-yin kö'ün Bültečü-ba'atur büle'e Qabul qahan-nu kö'üt dolo'an büle'e angqa yeke inü Ökin-barqaq Bartan-ba'atur Qutu[q]tu-mönggür [30b] Qutula-qahan Qulan Qada'an Tödö'en-o[t]čigin ede dolo'an büle'e

49. Ökin-barqaq-un kö'ün Qutu[q]tu-yürki büle'e Qutu[q]tu-yürki-yin kö'üt [31a] Sečebeki Taiču qoyar büle'e Yürki oboqtan tede bolba

50. Bartan-ba'atur-un kö'üt Mönggetü-kiyan Nekün-taisi Yisügei-ba'atur Dāritai-otčigin ede dörben büle'e Qutuqtu-mönggür-ün kö'ün Büri-bökö büle'e Onan-nu tün-tür qurimlaқui-tur Belgütey-yin [31b] mürü ҡangqas ča[b]čiqsan tere büle'e

51. Qutula-qahan-nu kö'üt Joči Girma'u Altan qurban büle'e Qulan-ba'atur-un kö'ün Yeke-čeren büle'e Badai Kišilik qoyar [32a] darqa<n>d-un noyan tere büle'e Qada'an Tödö'en qoyar uruq üge'ün büle'e

52. qamuq Mongqol-i Qabul-qahan meden aba Qabul-qahan-nu qoyina Qabul-qahan-nu [32b] üge-ber dolo'an kö'üd-iyen bö'etele Senggüm-bilge-yin kö'ün Ambaqai-qahan qamuq Mongqol-i meden aba

53. Buyur-na'ur Kölen-na'ur qoyar ja'ura Urši'un-müren-ne bükün Ayiri'ut-Buiru'ut-Tatar irgen-e Ambaqai qahan ökin ökcü [33a] ö'esün ökin-iyen[n] hüdejü otqu bolun Tatar jüyin irgen Ambaqai qahan-ni bariju Kitad-un Altan qahan-na a[b]ču otqui-tur Ambaqai qahan Besütei gü'ün Balaqači e[l]čün-i'er ügülejü ilärün Qabul qahan-nu dolo'an kö'üd-ün dumdadu Qutula-da ügülerün harban kö'üd-ün dotora Qada'an-taisi-da ügüle ke'en ügülejü ilärün qamuq-un qahan [33b] ulus-un ejen bolju öki-ben ö'esün hüdeküi-ben nama'ar kesetkün Tatar irgen-e bariqda'a bi tabun quru'ud-ıyan kimul tamutala harban quru'ud-ıyan ha'uttala hači minü aburan sori[t]qun ke'eju ilēju'ü

54. [34a] tere čaq-tur Yisügei-ba'atur Onan-müren-ne šibawulan yabuқui-tur Merkid-ün Yeke-čiledü Oloqunu'ut irgen-eče öki a[b]ču [34b] e'üsgejü ayisuqu-yi jolqaју önggeyiju üje'esü öngge jisü bušitai öki qatu üjejü ger-tür-iyen qarin hawulju Nekün-taisi aqayuan Dāritai-otčigin de'ü-ben uduritču ireju'ü

55. [35a] gürküi-lü'e Čiledü ayuју gurdun qubitu aју'u qubi-yuan quya inü deletčü quburi nambalis buruqui-lu'a qoyinača inü qurba'ula uda'aralduba Čiledü qoši'un qučilis qariју tergen-düriyen ireküi-lü'e tende Hö'elün üjin ügülerün tede qurban haran-i uqaba'ü či [35b] Čirai čiray-ača busut büi amin-tur činü gürküi čiraitan büi amin ele činü bö'esü öljige tutum ökit qara'u tutum qatut büi amin ele činü bö'esü öki qatu oluyi je či busu nereteyi Hö'elün taki nereyidyü je či amin-ıyan qoroq hünür minü

hünüsçü yabu ke'en čamča-ban mültüljü [36a] morin de'ereče naruyitču abkui-lu'a qurba'ula qoši'un qučilduğu gürçü aisuqu-lu'a Čiledü qurdun qubi-yin quya inü deletčü juqus duta'aju Onan-müren ö'ede duta'aba

56. [36b] qurba'ula qoyinača nekejšü dolo'an quburi dabatala hüldejü qariju irejšü Hö'elün üjin-i Yisügei-ba'atur [37a] delbege-deče kötöljšü Nekün-taisi aqa inü uduritču Dāritai-otčigin de'ü inü kiligü dergečejšü ayisukui-tur Hö'elün üjin ügülerün aqa minü Čiledü

kei ö'ede
kegüliyen keyisümser
ke'er qaǵar-a
ke'eli-ben ölüsümser büliyi

edö'e ker ele qoyar šibülger-iyen nikente [37b] aru de'ere'en o'orču nikente ebüren de'ere o'orču nikente uruqšida nikente qoyinaqšida ker ele kişü odumui kē'et Onan-müren-ni tolkistala hoi jubur dawuristala yeke dawu-bar uyyilaşu ayisukui-tur Dāritai-o[t]čigin dergečejšü yabuşu ügülerün

teberigü činü
daba'at olon [38a] dababa
uyyila[q]daqu činü
usut olon ketülbe
qayila'asu
qarayışu ülü üjegü čimayi
qayibasü
qa'ulqa inü ülü olqu či

sem boli ke'ejšü itqaba Hö'elün üjin-i Yisügei tedüi ger-düriyen a[b]čiraba Hö'elün üjin-i Yisügei-yin a[b]čiraqsan yosun teyimü

57. [39a] Ambaqai qahan-nu Qada'an Qutula qoyar-i nereyitču ilēkse'er qamuq Mongqo[l] Tayyiči'ut Onan-nu Qorqonaq-jubur quraşu Qubula-yi qahan bolqaba Mongqol-un jırqalang de[b]sen qurimlan jırqaqu büle'e Qutula-yi qa ergü'et Qoorqonaq-un Saqlaqar-modun horčin qabırqa-ta qa'ulqa ebüdük-te ölkek [39b] boltala debsebe

58. Qutula qahan bolu'at Qada'an-taisi qoyar Tatar irgen-tür morilaba Tatar-un Kötön-baraqa Ĵali-buqa [40a] qoyar-tur harban qurbanta qatqu[l]duşu Ambaqai qahan-nu ösöl ösön kisal kisan yadaba

59. tende Yisügei-ba'atur Tatar-un Temüjîn-üge Qori-buqa teri'üten [40b] Tatar-i dawulijü ire'esü tende Hö'elün üjin ke'elitei bürün Onan-nu Deli'ün-boldaqa-a büküi-tür jöb tende Činggis qahan töreju'ui töreküi-tür bara'un qar-tur-ıyan ši'a-yin tedüi nödün qatqun töreju'ui Tatar-un Temüjîn-üge-yi a[b]čiraqsan-tur törebe ke'en Temüjîn nere ökküi teyimü

60. [41a] Yisügei-ba'atur-un Hö'elün üjin-eče Temüjîn Qasar Qacı'un Temüge ede dörben kö'üt törebe Temülün neretei niken ökin [41b] törebi Temüjîn-ni yisün nasutu büküi-tür Joči-qasar dolo'an nasutu büle'e Qacı'un-elči tabun nasutu büle'e Temüge-otčigin qunan büle'e Temülün ölegetei büle'e

61. [42a] Yisügei-ba'atur Temüjîn-ni yisün nasutu büküi-tür Hö'elün eke-yin törgüt Olqunu'ut irgen-tür naqaču-nar-ača inü öki quyusu ke'en Temüjîn-ni abu'at yorčıba otkı-tur Čekčer Čiqurğu qoyar-un ja'ura Onggiradai Dei-sečen-ni jolqaba

62. [42b] Dei-sečen ügülerün Yisügei quda ken-tür joriğu ayisula'a ke'eju'ü Yisügei-ba'atur ügülerün ene kö'ün-ü minü naqaču-nar Olqunu'ut irgen-tür öki quyusu ke'en [43a] ayisula'a ke'eju'ü Dei-sečen ügülerün ene kö'ün činü nidün-tür-ıyen qaltu ni'ur-tur-ıyan geretü kö'ün büi

63. Yisügei quda bi ene söni jewüdün jewüdülebe bi čaqān šingqor [43b] naran sara qoyar-i atqum nisju ireju qar de'ere minü tu'uba ene jewüdün-ıyen gü'ün-e ügülerün naran sara-yi qarağu üjekden büle'e edö'e ene šingqor atquğu abčırağu qar-tur minü tu'uba čaqān bawuba yambar ele sayi üje'ülümü ke'eju Yisügei quda ene jewüdün minü čimayi [44a] ele kö'ü-be'en uduritču iregüy-e üjeksen aju'u jewüdün sayın jewüdülebe ya'un jewüdün aqu ta Kiyat irgen-ü sülde ireju ja'aaqsan aju'u

64. [44b] ba Onggirat irgen erte üdür-eče

je'e-yin jisün
ökin-ü önggeten

ulus ülü temečet

qačar qo'a ökid-i
qahan boluqsan-a tanu
qasaq tergen-tür unu'ulğu
qara bu'ura kölgeju
qatara'ulğu otču
qatun sa'urin-tur
qamtu sa'ulumu ba

ulus irgen ülü temečet [45a] ba

öngge sayit ökid-iyen
ösgejü öljigetei tergen-tür unu'ulju
öle bu'ura kölgejü
e'üsgejü otçu
ündür sa'urin-tur
öre'ele etët sa'ülkui ba

erten-eče Onggirat irgen

qatun qalqatan
ökit öçilten
je'e-yin jisün
ökin-ü öngge-ber

büle'e ba

65. [45b]

nu'un kö'üt manu
nuntuq qarayu
ökin kö'ün manu
öngge üjekdeyü

Yisügei quda ger-tür minü oduya ökin minü üçü'ügen büyyü quda üjetügei ke'eju Dei-sečen ger-tür-iyen uduritçu bawulba

66. [46a] öki inü üjebesü ni'ur-tur-iyen geretei nidün-tür-iyen qaltai ökin-i üjeju oyun-tur-iyen oro'ulba Temüjin-neče niken nasun yeke harbantai aju'u Börte neretei söni qonoju manaqaşı [46b] öki inü quyubasu Dei-sečen ügülerün olonta-wü quyu'ulju ökbese de'ejilekdegü čö'ente-wü quyu'ulju ökbese doromjilaqdaqu ökin gü'ün-nü jaya'an töreksen e'üten-tür ötölgü ügei ökin-iyen be öksü kö'ün-iyen be gürget-te talbiu o[t] ke'ebe je bolulčaju [47a] Yisügei-ba'atur ügülerün kö'ü-ben gürege[t]-te talbisu kö'ü minü noqay-yača čočimtawu büle'e quda kö'ü minü noqay-yača bü soči'ul ke'et kötöl morin-iyen belge ökcü Temüjin-ni güreget-te talbiu otçu

67. [47b] Yisügei-ba'atur ja'ura Čekčer-ün Šira-ke'er-e Tatar irgen qurimlan büküi-tür jolqaju umdäsču qurim-tur anu bawu<l>ba [48a] tede Tatar tanin aju'u Yisügei-Kiyan ire'ei ke'et uridan-u dawuliqdaqsan kegesü-ben duratçu oyisuladun qujırju qoro qoliu ökcü'üi ja'ura mawui otçu qurban qonoq yabuju ger-tür-iyen gürü'et mawui bolju

68. [48b] Yisügei-ba'atur ügülerün dotora minü mawui büi dergede ken büi ke'ejü Qongqotadai Čaraqa ebügen-ü kö'ün Mönglik oyira büi kē'esü uriju ire'üljü ügülerün čaqa minü [49a] Mönglik kö'üt üçügetü büle'e bi kö'ü-ben Temüjin-i gürget-te talbiju irerün ja'ura Tatar irgen-e oyisulaqda'a bi dotora minü mawui büyyü üçüget qoçoruqsat de'ü-ner-iyen belbisün bergen-iyen asaraqu-yi či mede kö'ü minü Temüjin-i ötörken otçu abču ire čaqa minü Mönglik [49b] kē'et nökcibe

CAPÍTULO DOS

69. [1a] Yisügei-ba'atur-un üge-yi buši ülü bolqan Mönglik otçu Dei-sečen-ne ügülerün Yisügei aqa Temüjin-i maši möröljü öre-ben ebedümü Temüjin-i abura irebe ke'ejü Dei-sečen ügülerün quda kö'ü-ben mörölgü bö'esü ottuqai üjeju [1b] ötör iretuqai ke'ejü Möngli[k] ečige Temüjin-i a[b]ču irebe

70. tere qabur Ambaqai qahan-nu qatut Örbei Soqatai jirin yekes-e qajaru inerü qaruqsan-tur Hö'elün üjin otçu qojit gürčü qojida<'u>'uldaju Hö'elün üjin Örbei Soqatai jirin-e ügüler-ün Yisügei-ba'atur-i [2a] ükübe'ü ke'ejü kö'üd-i minü yeke ülü bolkuy-yača yekes-ün kešig-eče bile'ür-eče sarqud-ača yekin qojida'ulumui ta üje'et ideküi ülü sergü'ülün newükün bolbai ta ke'ejü'ü

71. [2b] tere üge-tür Örbei Soqatai jirin qatut ügülerün

uriju ülü ökteküi mörtei či
učira'asu idegü yosutai či
güreju ülü öktegü mörtei či
gürte'esü idegü yosutu či

Ambaqai qahan-ni ükübe'ü či ke'ejü Hö'elün-ne gürtel eyin ke'ekdeküi bolbi

72. [3a] arqača eden-i ekes kö'üd-i nuntuq-tur geju newütkün ta ber bü a[b]ču yabutqun kē'et manaqarši üdür-eče Tayyiči'ud-un Tarqutai-kiriltuq Tödö'en-girte-tan Taiči'ut Onan-müren huru'u gödölbe Hö'elün üjin-ni ekes kö'üd-i [3b] geju newükderün Qongqotadai Čaraqa ebügen otçu itqaqu-tur Tödö'en-girte ügülerün

če'el usun niduralu'a
čeügen čilawun čewürelü'e

ke'e'et newüje'ei Čaraqa ebügen-i ker itqaqu či ke'en qoyinača jida-bar jo qudus qatquju'u

73. [4a] Čaraqa ebügen yaratu bolju ger-tür-iyen ireju berke kebdeküi-tür Temüjin üjere otču'u tende Qongqotadai [4b] Čaraqa ebügen ügülerün sayin ečige-yin činu ğuriyaqdaqsan ulus-i manu bürin-ü ulus a[b]ču newükderün itqaqu bolun eyin kikdebe kējü'ü te'ün-tür Temüjin uyyıla'at qarču yorčiba Hö'elün üjin geju newükderün tuqlaju beye-ber morilaju jarimut irgen-i ičuqaba tede ber ičuqdaqsan [5a] irgen ülü toqtan Tayyiji'ud-un qoyinača newüju'üi

74. Tayyici'ut aqa de'ü Hö'elün üjin-ni belbisün-ni kö'üt üčüget [5b] ekes kö'üd-i nuntuq-tur geju newükdejü

Hö'elün üjin eme mergen törejü
üčüget kö'üd-iyen teji'erün
ukitala boqtalaju
höjitala büselejü
Onan-müren ö'ede irada güyyijü
ölirsün moyilsun temgüjü
üdür söni qo'olai teji'ebe
sölsütei töreksen üjin eke
sutan kö'üd-iyen [6a] teji'erün
čigörsün širō bariju südün
čičigina uquju teji'ebi

eke üjin-nü

qaliyarsun manggirsun-iyar teji'e[k]se[t] kö'üt
qat bolura gürbi
jarčimtai üjin eke-yin
ja'uqasu-bar teji'ekset kö'üt
jasaqtan sečet bolba

75.[6b] Qo'a üjin-nü

qoqosun manggirsu'ar teji'ekset
qa'uluqa[t] kö'üt
qoyira'ut sayit bolba
eres sayit bolun baraju
erekün omoqun ele boldaba
eke-yü'en teji'eye ke'eldüjü
eke Onan-nu ergi de'ere sa'uju [7a]
elgü'ür geügi jasalduju

eremdek jemdek jiqasu
elgüjü geügilejü
je'ü-ber geügi eke'ülju
jebüge qadara geügilejü
čilüme ğubçı'ur huyağu
jıramut jiqasu ši'üjü
jiçi eke-yü'en haçi teji'ebe

76. [7b] niken üdür Temüjin Qasar Bekter Belgütei dörben qamtu sa'uğu geügi tataqui[-tur] dotora niken gege'en soqosun oroğu'ui Temüjin Qasar qoyar-aça Bekter Belgütei qoyar bulıju abuba Temüjin Qasar qoyar ger-tür irejü üjin eke-de [8a] ügülerün niken gege'en soqosun geügi ja'uqsan-i Bekter Belgütei aqa de'ü qoyar-a bulıju abdaba ba kē'esü üjin eke ügülerün yegü'üje'ei aqa-nar de'ü-ner yekin kildümüi ta

se'üder-eçe busu nökör ügei
se'ül-eçe busu çiçu'a ügei büi bida

Tayyiçi'ut aqa de'ü-ye'en qaşı'u ker [8b] aburaqun bida ke'eğü büküi-tür erte Alan eke-yin tabun kö'üt metü yekin eye üge'ün büi ta bütügei ke'ebi

77. [9a] tendече Temüjin Qasar qoyar ülü ta'alan ügülerün öčigen nikente bilji'ür qodoliduqsan-i teyin gü bulıju abula'a edö'e basa teyin gü buliba qamtu ker alduqun bida kē'et e'üten o'orçu qarçu yorçıba [9b] Bekter hulqun de'ere şırqa aqtatan yisün mori qarağu sa'u büküi-tür Temüjin ümereçe daldatçu Qasar emüneçe daldatçu sumu-ban salbağu gürküi-tür Bekter üje'et ügülerün Tayyiçi'ut aqa de'ü-yin qaşı'un dawusun yadan haçi ken-e aburan čidaqun-u ke'eğü büküi-tür [10a] namayi yekin nidün-ü surmusun aman-u qaqaşun bolqamui ta

se'üder-eçe busu nökör ügei
se'ül-eçe busu çiçu'a ügei-tür

yekin teyin setkibe ta qolumta minü bü bürelgetkün Belgütey-yi bü tebçitkün ke'e'et ğabilan sa'uğu güliçebe Temüjin Qasar qoyar emüneçe ümereçe ötermelejü [10b] otba

78.[11a] ger-tür irejü oroğui-lu'a üjin eke qoyar kö'üked-ü'en čirai uqağu ügülerün baraqsat

qala'un-aça minü qalat qarurun
qar-duriyan qara nödüñ qatqun töreligi ene
qarbisu-ban qağağu qasar noqai metü
qada-tur [11b] dobtulqu qablan metü

a'ur-ıyan darun yadaqu arslan metü
amidu ğalgısu keĝü manggus metü
se'üder-tür-ıyen dobtulqu ŝingqor metü
sem-ıyer ğalgıqu čuraqa metü
botoqan-ıyan borbi qaĝaqu bu'ura metü
boroqan-tur ŝıaqu čino metü
kö'üd-ıyen gelin yadaĝu
kö'üd-ıyen ideĝü [12a] anggir metü
kebdeŝi-ıyen könde'esü ömērgü čö'eböri metü
barıĝu ülü sa'araku bars metü
balamut dobtulqu barus [sic] metü baraba
se'üder-eče busu nökör ügei-tür
se'ül-eče busu čiču'a ügei-tür

Tayyiči'ut aqa de'ü-yin qaŝi'un dawusun yadan büküi-tür hači ken-e aburaqun-u [12b]
ke'eĝü büküi-tür ker aya ke'en kildümüi ta ke'en kö'üd-ıyen

qa'učin üges qadalun
ötöĝüs üges orkidun

maŝi mawulabi

79. [13a] tedüi atala Tayyiči'ud-un Tarqutai-kiriltuq turqa'ud-ıyan [13b] uduritču

qoluqat qo'oĝıju'u
ŝilüget ŝiberıĝü'ü

ke'en ireĝü'üi ayuĝu ekes kö'üt aqa-nar de'ü-ner ŝıķui hoi-tur qorqolaĝu Belgütei mudut
ququru tatalaĝu ŝibe'e barıĝu Qasar qarbulalduĝu Qači'un Temüĝe Temülün qurban-i
ĝaba ĝa'ara dürüĝü bulqaldun büküi-tür Tayyiči'ut ungŝıĝu [14a] üĝülerün aqa-ban
Temüĝin-i ilē busud-i tanu kere[k] ügei ke'en ungŝi[q]daĝu Temüĝin-i morila'ulĝu
buru'utqan hoi-tur duta'aĝu otkuy-yi Tayyiči'ut üĝeĝü hüldeĝü Tergüne-ündür-ün ŝıķui-
dur ŝırquĝu orobasu Tayyiči'ut oron yadaĝu ŝıķui-dur horčin sakıĝu

80. [15a] Temüĝin ŝıķui dotora qurban qonoĝu qarsu ke'en mori-ıyan kötolĝü ayisukui-tur
morin-ača eme'e[l] inü mültüreĝü qočorču'u qarıĝu üĝe'esü eme'el kömüldürgelekse'er
olangla[q]sa'ar mültüreĝü qočorču'u olang či boltuqai kömüldürge basa ker mültüregü
büle'e tenggeri i[t]qan [15b] aqu-yü ke'eĝü qarıĝu basa qurban qonoba basa qarču
ayisukui-tur ŝıķuy-yin amasar-a qoŝli[q]-un tedüi čaqān ĝürü amasar-a bö[k]len unaĝu'u
tenggeri itqan aqu-yü ke'eĝü qarıĝu basa qurban qonoba basa yisün qonoq ide'er ügei

aļu nere ügei ker ükü[k]deküi qarsu ke'eju [16a] tere amasar böklen unaqsan qošliq-un tedüi çaqañ gürü horçin qarbasu ülü bolqu modud-i sumuçi kituqā<i>r-ıyan hoqtori'at mori-yan qaltari'ulu'at qarxui-lu'a Tayyici'ut sakiju aļu'u bariju abçu otba

81. [16b] Temüjin-i Tarqutai-kiriltuq a[b]çu otçu ulus irgen[17a]-düriyen jasaqlaļu ayil-tur niken qono'ulun qono'ulun bitü'ülün yabuqui-tur jun-u teri'ün sara-yin harban jirwa'an-a hula'an tergel üdür Tayyici'ut Onan-nu ergi de'ere qurimlalduļu naran şingge'esü tarqaba Temüjin-i tere qurim-tur gelbüre kö'ün gü'ün abçiraļu büle'e qurim-un [17b] haran-i tarqa'ulun tere gelbüre kö'ün-eçe buqa'u tataļu abçu heki inü nikente deledü'et güyyijü Onan-nu tün dотора kebte'esü üjekdegü ke'eju usun-u qarki-tur gederğü kebdejü buqa'u-ban usun huru'u urusqan ni'ur ile kebdebe

82. [18a] tere aldaqsan gü'ün yeke dawu-bar bariya gü'ün aldaba [18b] ke'en qayilaқui-tur tarqaqsat Tayyici'ut quriju ireju üdür metü sara'ur-a Onan-nu tün-ni bederebe qarki-tur kebtejü büküy-yi Suldus-un Sorqan-şira jö[b] da'ariju üjeju ügülerün jö[b] ele eyimü arqatu-yin tula

nidün-düriyen qaltu
ni'ur-tur-ıyan geretü

ke'en [19a] Tayyici'ut aqa de'ü-de'en teyin ele naitaqdan aļu'u çi teyin gü ke[b]te ülü ja'aqu bi kē'et nökcibe basa qarin bedereye ke'eldüküi-tür Sorqan-şira ügülerün mün mün mör-i'erēn ese üjeksen qaјar-ıyan üje'et qarin bedereye ke'ebe je gü ke'eldübe mün mün mör-ıyer qarin [19b] bedereju basa Sorqan-şira da'ariju ügülerün aqa de'ü çinu ama'an şidü-ben bile'üden ayisu teyin ke[b]te qada'uji gü kē'et nökcibe

83. [20a] basa qarin bedereye ke'eldüküi-tür Sorqan-şira basa ügülerün Tayyici'ut kö'üt ta gege'en çaqa'an üdür gü[b]çin gü'ü aldaba edö'e qarangқui söni ker olqun bida basa mün mün mör-ıyer [20b] ese üje[k]sen qaјar-ıyan üje'et qarin bedere'et tarqaļu manaqar üdür çi'ulju erıye qa'a otqu tere buqa'utu gü'ün ke'ebe je ke'e[l]düyü qarin bedereju Sorqan-şira basa da'ariju ügülerün edüi bedere'et qariju manaqar erıye ke'eldübe edö'e mani [21a] tarqa'ulun baraļu eke-ben de'ü-ner-ıyen erin ot namayi üjebe ke'en gü'ün-e üjekde'esü üjekdebe ke'en bü kelele kē'et nökcibe

84. [21b] ani tarqa'ulun baraļu dотора-ban setkiјü öçigen ayil bitü'ülju qono'ulқui-tur Sorqan-şira-yin ger-tür qonobasu Çimbai Çilawun qoyar kö'üt inü örö jirüge-ben ebetçü [22a] söni namayi üjeju buqa'u minü a[b]çu sulalaļu qono'a'ululāi edö'e basa Sorqan-şira namayi üjeju ülü ja'an nökcin aba edö'e mün kü tede namayi aburamu je ke'eju Sorqan-şira-yin ger erin Onan-müren huru'u yorçıba

85. [22b] ger-ün belge sün tüsüre'et esüg-iyen söni-de üdür çayitala bülekü büle'e tere belge sonosçu yabubasu büle'ür-ün dawu [23a] sonosçu gürcü ger-tür inü orobasu Sorqan-şira eke-ben de'ü-ner-iyen erin ot ese'ü kelelü'e bi yekin irebe çi ke'ebe Čimbai Čilawun qoyar kö'üt inü ügülerün şibawuqan-i turumtai buta-tur qorqobasu buta aburaǵu'ui edö'e bidan-tur ireksen-i yekin teyin ke'emü çi ke'en [23b] ečige-yü'en üge ülü ta'alan buqa'u inü čučalǵu qal-tur tüleǵu qoyitu nungqasutu tergen-tür unu'ulǵu Qada'an neretei döyyi-ben amitu gü'ün-e bü kelele ke'eǵu asara'ulba

86. [24a] qutu'ar üdür gü'ün ni'uba ǵe ke'eldüǵü ö'er ǵa'ura [24b] nengǵileldüye ke'eldüǵü nengǵileldübe Sorqan-şira-yin ger-tür tergen-tür iseri-yin doro gürtele nengǵiǵü qoyitu nungqasutu tergen-tür unuǵu amasar-a büküi nungqasu tatalaǵu köl-tür gürküi-tür Sorqan-şira ene basa eyimü qala'un-a nungqasun dotor ker da'usqu [25a] kē'esü nengǵi'ülsün bawuǵu yorčiba

87.[25a] nengǵi'ül-i oduqsan-u qoyina Sorqan-şira ügülerün [25b] namayi hūnesü'er keyisgen aldaba edö'e eke-ben de'ü-ner-iyen erin ot ke'eǵu aman čaqa'an eremük qulaqčın-i unu'ulǵu tel quriqan bolqaǵu gö'ür nambuqa ǵasaǵu eme'el ülü öǵün kete ülü öǵün numu ökčü qoyar sumu ökbe tedüi ǵasaǵu ilēbe

88.[26a] Temüǵin teyin odu'at šibe'eleǵu qorqolaqsan qaǵar-duriyan görčü ebesün-ü alurqai-bar Onan [26b]-müren ö'ede möčǵiǵü höröneče Kimurqa-qoroqan oroǵu iren aǵu'u tere ö'ede möčǵi'et Kimurqa-qoroqan-nu Beder-qoši'un-u Qorčukui-boldaqa-a büküi-tür ǵolqalduba

89. [27a] tende neyisüldüǵü otču Burqan-qaldun-u ebür-e Gürelǵu dotor Sengǵür-qoroqan-u Qara-ǵirügen-ü Kökö-na'ur nuntuqlaǵu aǵui-tur tarbaqat küčügür alaǵu iden büle'e

90. [27b] niken üdür širqa aqtatan naiman mori[t] ger-ün dergede bayyǵu büküy-yi de'erme ireǵu üǵetele de'ermetčü yorčiba yabuqat üǵeǵu qoçorba Belgütei oqodur [28a] dargi qongqor-i unuǵu tarbaqačilara otču büle'e üdesi naran šinggeksen-ü qoyina Belgütei dargi oqodur qongqor-tur tarbaqat açǵu niqsaqaǵatala yabuqan kötö[l]ǵü irebe širqa aqtatan-i de'erme a[b]ču otba kē'esü Belgütei ügülerün bi nekesü ke'ebe [28b] Qasar ügülerün çi ülü čidaqu bi nekesü ke'ebe Temüǵin ügülerün ta ülü čidaqu bi nekesü ke'eǵu dargi qongqor-i Temüǵin unuǵu širqa aqtatan-i ebesün-ü alurqai-bar möčǵiǵü qurban qonoǵu manaqar erte mör-tür olon adu'un-tur niken gürümele kö'ün gü'ün [29a] ge'ü sa'an aqu-yi ǵolqaǵu širqa aqtatan-i surabasu tere kö'ün ügülerün ene manaqar naran urququ-yin urida širqa aqtatan naiman mori[t] e'über hü[l]deǵu yorčiba mör inü bi ǵa'aǵu öksü kē'et oqodur qongqor-i talbi'ulǵu Temüǵin-ne oroq šingqula-yi unu'ulba [29b] mün ö'esün qurdun qubi-yi unuba ger-düriyen ba ülü odun nambuqa

sa'ulqa-ban ke'er-e buquju talbiba nökör či bürün maši mungtaniju ayisu aju'u ere-yin mung niken büi je bi čima-tur nököčesü ečige minü Naqu-bayyan ke'ekdeyü bi qaqča kö'ün inü bi Bo'orču [30a] neretü büi ke'e'et širqa a[q]tatan-u mör-iyer inü möčgiju qurban qonoju üdeši naran quburi tašin büküi-tür niken güriyen irgen-tür gürbe širqa aqtatan naiman mori[t] tere yeke güri'en-ü kija'ar-a ebesülen bayyiju büküy-yi üjebe Temüjin ügülerün nökör či ende bayyi [30b] bi širqa aqtatan tede büi hü[l]deju qarsuqai ke'ebe Bo'orču ügülerün nököčesü ke'en irele'e bi ende yekin bayyiqu kē'et qamtu do[b]tulju oro'a[t] širqa aqtatan-i hüldeju qarba

91. [32a] qoyinača haran ubur subur nekeju ayisu niken čaqa'an moritu gü'ün u'urqa bariju qaqča'ar küyyičeju ayisu Bo'orču ügülerün nökör numu sumu nada-ača bi qarbulaldusu ke'ebe Temüjin ügülerün minü tula či erüste'üjei bi qarbulaldusu ke'eju esergü qarın qarbulalduba [32b] tere čaqa'an moritu gü'ün u'urqa-bar-ıyan dokiju bayyiba qoyitus nököť küyyičeju irebe naran šinggeju otba dü'üşin bolju ayisu qoyitu tede haran baru'an boldaju bayyiju qočorba

92. [33a] tere söni düli'et qurban üdür qurban söni düliju gürbe Temüjin ügülerün nökör bi čimadača anggida ede morid-ıyan [33b] abqu'ü büle'e qubiyalduya kedüy-yi a[b]qu ke'emü ke'ebe Bo'orču ügülerün bi sayın nökör-i čimayi mungtaniju ayisu ke'en

sayin nökör-e tusa bolsu ke'en nököčejü irebe bi olja-yü ke'eju a[b]qu bi ečige minü Naqu-bayyan neretü büyyü Naqu-bayyan-u qačča kö'ün inü bi büyyü ečige-yin minü [34a] jü'e[k]sen nada tügetele büyyü bi ülü a[b]qu tusa boluqsan minü ya'un tusa bolqu ülü a[b]qu ke'ebe

93. [34b] Naqu-bayyan-u ger-tür gürbe Naqu-bayyan kö'ü-ben Bo'orču-yi ja[b]qažu nisun nilbusu-bar ažu'u genete gürtejü kö'ü-ben üježu nikente uyyilamu nikente dongqodumu kö'ün inü Bo'orču ügülerün ya'un bolba sayin nökör mungtanižu [35a] ayisun ažu'u nököčejü odula'a bi edö'e irebe kē'et ha'ulžu otču ke'er-e buquqsan nambuqa sa'ulqa-ban ačiraba Temüjin-ne tel quriqan alažu günesü ögü'et nambuqa de'ürge jasažu günesüle'ülbe Naqu-bayyan ügülerün qoyar jala'us büi ta üjeldüktüt mono qoyina bü te[b]čildü[k]tüt [35b] ke'ebe Temüjin otču qurban söni qurban üdür yoričiju Senggür-qoroqan-a ger-tür-iyen gürbe Hö'elün eke Qasar ki'et de'ü-ner inü herüju ažu üježu bayasba

94. [36b] tendeče Temüjin Be[l]gütei qoyar Dei-sečen-nü Börte üjin-i yisün nasutu büküi-tür üježu irekse'er qaqačaju büle'e Kelüren-müren huru'u erin otba Če[k]čer Čiqurqu qoyar-un ja'ura Dei-sečen Onggira[t] tende ažu'u Dei-sečen Temüjin-i üježu maši yeke bayasču ügülerün Tayyiči'ut aqa de'ü [37a] činu naitamu ke'en medejü maši herüju čököle'ei aran üjebe je čimayi kē'et Börte üjin-i neyile'üle'et e'üsgebe e'üsgen ayisurun Dei-sečen ja'ura Kelüren-ü Uraq-čöl nū-dača qariba gergei inü Börte üjin-ü eke Čotan neretei büliyi Čotan öki-yen hüdejü Gürelgü [37b] datora Senggür-qoroqan-a büküi-tür gürgeju irebe

95.[38a] Čotan-ni qari'ulu'at Belgütey-yi Bo'orču-yi nököčeye ke'en urižu ilēbe Bo'orču Be[l]gütey-yi gürge'ülü'et ečige-düriyen ülü kelemen

bögötür qongqor-i unu'at
boro örmüge-ben böktürü'et

Belgütei-lü'e irebe tere [38b] nököčekse'er nököčeküi yosun teyimü

96. Senggür-qoroqan-ača newüju Kelüren-müren-ü teri'ün Bürgi [39a] ergi-de nuntuqlan bawužu Čotan eke-yin šitkül ke'en qara buluqan daqu abčiražu büle'e tere daqu-yi Temüjin Qasar Belgütei qurban a[b]ču otču erte üdür Yisügei qan ečige-lü'e Kere'it irgen-ü Ong qan anda ke'eldüksen ažu'u ečige-lü'e minü anda ke'eldüksen [39b] ečige metü büi je ke'en Ong qan-i Tu'ula-yin qara tün-ne büyyü ke'en medejü otba Ong qan-tur Temüjin gürču ügülerün erte üdür ečige-lü'e minü anda ke'eldüksen ažu'u ečige gü metü büyyü je ke'eju gergei bawulžu emüsgel Čimada a[b]čiraba ke'en buluqan daqu ökbe [40a] Ong qan maši bayasču ügülerün

qara buluqan daqu-yin qari'u
qaqaçaqsan ulus-i činu qamtutqaǵu öksü
buluqan daqu-yin qari'u
butaraqsan ulus-i činu bügütke[l]dǵǵu öksü
bököre-yin bökse-tür
čekere-yin če'eǵi-tür aduqai

ke'ebe

97. [41a] tendeče qariǵu Bürgi ergi-de büküi-tür Burqan-qaldun-ača Uriangqadai gü'ün
Ǵarči'udai ebügen kü'ürge-ben ürcü Ǵelme neretü kö'ün-iyen uduritču ireǵu Ǵarči'udai
[41b] ügülerün Onan-nu Deli'ün-boldaq-a büküi-tür Temüǵin-i töröküi-tür buluqan
nelkei ögüle'e bi ene kö'ü-ben Ǵelme-yi ögüle'e gü bi ücǵügen ke'en abču odula'a edö'e
Ǵelme-yi eme'el-iyen toqu'ul e'üde'en negü'ül ke'eǵu ö[k]be

98. [42a] Kelüren-müren-nü teri'ün-e Bürgi ergi-de bawuǵu büküi-tür niken manaqar
erde genel širal üdür geyin büküi-tür [42b] Hö'elün eke-yin ger datora gödölküi
Qo'a[q]čün emegen bosču ügülerün eke eke öter bos qaǵar derbelümüi түbüri'ün
sonostamu ǵalqamşıqtan Tayyiči'u[t] ayisun aqun-ü eke öter bos ke'ebi

99. [43a] Hö'elün eke ügülerün kö'üd-i öter seri'ülütkün kē'et Hö'elün eke öter gü bosbi
Temüǵin-tan kö'üt öterlen gü bosu'at morid-ıyan bariǵu Temüǵin niken mori unuba
Hö'elün eke niken mori unuba Qasar [43b] niken mori unuba Qači'un niken mori
unuba Temüge-otčigin niken mori unuba Belgütei niken mori unuba Bo'urču niken
mori unuba Ǵelme niken mori unuba Temülün-ni Hö'elün eke ebür-tür-iyen de'ürbe
niken mori kötöl ǵasaba Börte üǵin-e mori dutaba

100. [44a] Temüǵin aqa-nar de'ü-ner morilaǵu erte bö'et<e> Burqan ǵük qarba Qo'aqčün
emegen Börte üǵin-i ni'usu ke'en [44b] böken qara'utai tergen-tür unu'ulǵu bö'ere alaǵ
hüker kö[l]ǵu Tenggeli[k]-qoroqan ö'ede gödölǵu ayisun büküi-tür herü baru-da üdür
geyin büküi-tür esergün-eče čerik haran qatarǵu herǵıǵu gürču ireǵu ya'un gü'ün či
ke'en hasaqba Qo'a[q]čün emegen [45a] ügülerün bi Temüǵin-ü'ei büi yeke ger-tür qonin
kirqara irele'e ger-tür-iyen qariǵu ayiři ke'ebi tendeče ügülerün Temüǵin ger-tür
büyyü'ü ger keǵi'e büyyü ke'ebi Qo'aqčün emegen ügülerün ger či oyira büyyü Temüǵin-
i büküy-yi ügei ese uqabi qoyinača [45b] bosu'at irebi bi ke'ebi

101. [46a] tede čeri'üt tedüi qataraba Qo'aqčün emegen bö'ere alaǵ hüker-iyen deledü'et
öterlen ne'ügü bolun tergen-ü tenggeli ququs otba tenggeli-ben ququra[q]daǵu
yabuqad-ıyar hoi-tur güyyiǵu oroya ke'eldün büküi-tür [46b] daruča müt čeri'üt
Belgütay-yin eke-yi sundula'ulǵu qoyar köl inü čerbegelǵe'ülǵu qadaraǵu gürču ire'e[t]

ene tergen dotora ya'un te'eju amu ke'ebe Qo'aqcin emegen ügülerün ungqasun te'eju
amu ke'ebi tede čeri'üd-ün aqa-nar inü ügülerün de'ü-ner kö'üd-iyen [47a] bawuju
üjetkün ke'ebe de'ü-ner kö'üt inü bawuju qa'atai tergen-ü qa'alqa abkui-lu'a dotora
qatuqje [!] gü'ün sa'uju imayi tergen-eče čirču bawulju Qo'aqcin jirin-i sundula'ulju
abu'at Temüjin-ü qoyinača ebesün-ü alurqai-bar mö[č]gijü Burqan jük [47b] qarba

102.[48a] Temüjin-ü qoyinača Burqan-qaldun-ni qurbanta quči'ulju erüsün yadaba eyin
teyin bulji'asu ümbü šibar berke hoi inü čatqulang moqay-ya širqu'asu ülü bolqu berke
şikui qoyinača inü daqaju erüsün yadaju'ui [48b] tede qurban Merkitaju'u Uduyit-
Merkidün Toqto'a Uwas-Merkid-ün Dayir-usun Qa'at-Merkid-ün Qa'atai-darmala ede
qurban Merkit erten-ü Hö'elün eke-yi Čiledü-dača bulju abtala'at ke'en edö'e tere ösöl
ösön ire[k]se[t]aju'u tede Merkit ügüle[l]dürün Hö'elün-nü hači aburan [49a] edö'e
emes-i anu abuba hači-yan aburaba bida ke'eldüju Burqan-qaldun-nača bawuju geyit-
tür-iyen ajiraba

103. [49b] Temüjin tede qurban Merkit maqat geyit-tür-iyen ajiraba-yü bükčü'ü amui
ke'en Belgütei Bo'orču Jelme qurban-i [50a] Merkid-ün qoyinača uqa'u-ta qurban qonoq
daqaulju Merkid-i küngke'ülju Temüjin Burqan de'ereče bawuju ebče'ü-ben mö'eletčü
ügülerün Qo'aqcin eke-yi

solongqa bolju
sonosqu-yin tula
ünen bolju
üjegü-yin tula
büdün beye'en buru'udun
bugiya moritu
buqu-yin horum horumlaju [50b]
burqasun ger gerlen
Burqan de'ere qarula'a
Burqan-qaldun-a
bö'esün-ü tedüi amin-iyen
bulji'uldaba bi
qaqçaqan amin-iyen qayiralan
qaqča moritu
qandaqay-yin horum horumlaju
qalqasun ger gerlen
Qaldun de'ere qarula'a bi
Qaldun-burqan-a

qarča-yin tedüi amin-ıyan [51a]
qalqalaqdaba je bi

maši ayu'uldaba bi Burqan-qaldun-i manaqar büri malıyasuqai üdür büri öčisügei
uruq-un uruq minü uqatuqai ke'en naran esergü büse-ben güjü'ün-düriyen erigeleju
maqalai-ban qar-tur-ıyan se'ejiqeleju qar-ıyan ebce'ün-düriyen mö'ele[t]cü naran [jök]
yisunte sögö[t]cü sačuli öči'üli ö[k]be

CAPÍTULO TRES

104. [1a] tedüi keleleju Temüjin Qasar Belgütei qurban Kereyid-ün To'oril Ong qan-tur
Tu'ula-müren-nü Qara tün-ne büküi-tür otču ügülerün qurban Merkit-te genen büküi-
tür ireju eme kö'ü-ben daulıju a[b]daba qan ečige minü eme kö'ü [1b] aburaju öktügei
ke'en irebe ba ke'ebe tere üge-yin qariu To'oril Ong qan ügülerün bi nidoni čimada
ese'ü ügülele'e buluqan daqu nada a[b]čirarun ečige-yin čaq-un anda ke'eldüksen ečige
metü büyyü je ke'en emüsgekde'esü tende bi ügülerün

buluqan daqu-yin qari'u
butaraqsan ulus-i činu [2a]
bügütgeldüju öksü
qara buluqan daqu-yin qari'u
qaqačaqsan ulus-i činu
qamtutqalduju öksü

ke'en

čekerey-yin če'eji-tür atuqai
bökörey-yin bökse-tür atuqai

ese'ü ke'ele'e bi edö'e tere üge-düriyen gürün

buluqan daqu-yin qari'u
bügüde Merkid-i büreltele
Börte üjin-i činu aburaju [2b] öksü bi
qara buluqan daqu-yin qari'u
qamuq Merkid-i qa[l]tačiju
qatun Börte-yi činu
qari'ulju abčiraya bida

či Ĵamuqa de'ü-de kelen kiĵü ilē Ĵamuqa de'ü Qorqonaq-ĵubur-a büi ĵe bi endeče qoyar
tümet morilasu bara'un qar bolun Ĵamuqa de'ü qoyar tümet bolĵu ĵewün qar bolun
morilatuqai [3a] bidanu bolĵa'an Ĵamuqa-dača boltuqai ke'ebe

105. [3b] Temüĵin Qasar Belgütei qurban To'oril qan-nača qariĵu ger-tür-iyen gürčü
Temüĵin Ĵamuqa-tur Qasar Belgütei qoyar-i ilērün Ĵamuqa anda-da ügüle ke'en ügüleĵü
ilērün [4a] qurban Merkit-te ireĵü

oro-ban hoqtorqu bolqa[q]da'a bi
önör nikente busut-ū bida
ösöl-iyen ker ösökün
ebür-iyen hemtülde'e bi
heligen-ü uru[q] busut-u bida
hači-ıyan ker hačilaqun bida

ke'eĵü ilebe Ĵamuqa anda-da ügüleĵü ileksen üge edüi basa Kereyid-ün [4b] To'oril qan-
nu ügüleksen üges-i Ĵamuqa-da ügüleĵü ilerün erde üdür Yisügei qan ečige-de minü
tusa sayi kikdeksen-i setkiĵü nököčesü bi qoyar tümet bolĵu bara'un qar bolun morilasu
Ĵamuqa de'ü-de keleleĵü ilē Ĵamuqa de'ü qoyar tümet morilatuqai qamtutqu bolĵa'an
[5a] Ĵamuqa de'ü-deče boltuqai ke'ebe ede üges-i da'usqan baraĵu Ĵamuqa ügülerün
Temüĵin anda-yi

oro ho[q]torqu bolba ke'en medeĵü
örö minü ebetbe
ebür hemterebe ke'en medeĵü
helige minü ebetbe
ösöl-iyen ösön
Uduyit-Merkid-i ülütkeĵü
üĵin Börte-yen aburaya [5b]
hači-ıyan aburan
qamuq Qa'at-Merkid-i qaltačıĵu
qatun Börte-yü'en
qari'ulun aburaya edö'e tere
gölme dabşıķui-tur
kö'ürge-yin dawu bolqaĵu
kökidek Toqto'a Bu'ura-ke'er-e büi ĵe
dabčitu qor darbalĵaqui-tur
dayyiji[q]či Dayyir-usun

edö'e Orqon Selengge qoyar-un Talqun[6a]-aral-a büi ĵe

qamqa'ulsun keyyisküi-tür
qara hoi temečekçi
Qa'atai-darmala edö'e
Qaraĵi-ke'er-e büi ĵe

edö'e bida dötelen Kilqo-müren-ni kinggüs

saqal bayyan esen atuqai
sal huyaĵu oroya

tere kökidek Toqto'a-yin

erüğe de'ere inü oroĵu
erkin e'ede inu
embürü [6b] da'ariĵu
eme kö'ün inu
eçültele hawuluya
qutuq e'ede inu
ququru da'ariĵu
qotola ulus-i inu
qo'osun boltala hawuluya

106. [7b] Ĵamuqa basa ügülerün Temüĵin anda To'oril qan aqa qoyar-a ügüle ke'en
ügülerün bi bürün

qara'atu tuk-iyan saçuba bi
qara buqa-yin arasun-niyar
büriksen bürkiren büküi
dawutu kö'ürge-ben deletbe bi
qara qurdun-iyan unuba bi
qatangqu de'el-iyen emüsbe bi
qatan ĵida-ban [8a] bariba bi
qatqurasutu sumun-iyan onolaba bi
Qa'at-Merkit-tür qatqu[l]dun morilaya

bö'et ke'en ügüle

urtu qara'atu tuk-iyan saçuba bi
hüker-ün arasu-bar büriksen
ötken dawutu kö'ürge-ben deletbe bi
oroq qurdun-iyan unuba bi

hüdēsütü quyang-ıyan emüsbe bi [8b]
onggitu üldü-be'en bariba bi
onotu sumun-ıyan onolaba bi
Uduyit-Merkit-tür üküldüye

bö'et ke'en ügüle To'oril qan aqa morilarun Burqan-qaldun-u ebür-ıyer Temüjin anda-
yi da'arı'at irejü Onan-müren-nü teri'ün-e Botoqan-bo'orji-da boljalduya endeçe [9a]
morilarun Onan-müren ö'ede anda-yin ulus ende büi anda-yin ulus-aça niken tümen bi
endeçe niken tümen qoyar tümen bolju Onan-müren ö'ede otçu Botoqan-bo'orji-da
boljal qajar-a neyileldüye ke'en ügülejü ilēbe

107. [9b] Jamuqa-yin ede üges inü Qasar Belgütei qoyar irejü Temüjin-e ügülejü To'oril
qan-na ke'en [10a] gürgebe To'oril qan Jamuqa-yin ede üges gürge'ülü'et qoyar tüme[t]
morilaba To'oril qan morilarun Burqan-qaldun-u ebür Kelüren-ü Bürgi ergi jorin ayişi
ke'en Temüjin Bürgi ergi-de bürün mör-tür büi ke'en jayılan Tünggelik ö'ede newüjü
Tana-qorqon-a [10b] Burqan-qaldun-u ebür bawuju Temüjin tendече čerik e'üsgejü
To'oril qan niken tümen To'oril qan-nu de'ü Jaqa-gambu niken tümen qoyar tüme<n>d-
ıyer Kimurqa-qorqon-u Ayıl-qaraqana-da bawuju büküi-tür neyilen bawubai

108. [11b] Temüjin To'oril qan Jaqa-gambu qurban qamtutçu tendече gödöl[l]jü Onan-nu
teri'ün Botoqan-bo'orji-da gürbesü Jamuqa boljal qajar-a qurban üdür urida gürčü'üi
Jamuqa ede Temüjin To'oril Jaqa-gambu-tan-u čeri'üd-i üje'e[t] Jamuqa qoyar tümet
čeri'üd-ıyen [12a] jasaju bayyiju'ui ede ber Temüjin To'oril qan Jaqa-gambu-tan čeri'üd-
ıyen jasa'at gü gürölčejü jiči tanılduju Jamuqa ügülerün

boro'an ber bolu'asu
boljal-tur
qura ber bolu'asu
qural-tur bü qojıdaya

ese'ü ke'edüle'ei bida Mongqol je andaqartan [12b] busut-ü

je-deçe qojıdaqsan-i
jerge-deçe qarqaya

ke'eldüle'ei ke'ebe Jamuqa-yin üge-tür To'oril qan ügülerün boljal qajar-a qurban üdür
qojit bayyiba ke'en qodulaqu-yi čimarlaqu-yi Jamuqa de'ü medetügei ke'ebe boljal-un
čimar edüi ügüleldüjü

109. [13b] Botoqan-bo'orjin-aça gödöljü Kilqo-müren-ne gürčü sal huyaju ketülü'et
Bu'ura-ke'er-e Toqto'a-beki-yin

erüge de'ereče
erkin e'ede
embürü da'arin oroju
eme kö'ü inü ečültele dauliba
qudu[q] e'ede inu
ququru da'ariju
qotola ulus inü [14a]
qokiratala dauliba

Toqto'a-beki-yi kehte'e bö'etele gürgü-yi Kilqo-müren-ne bükün jıqacın buluqačın
görö'ülčın talbiqsat dayın ayışi ke'en söni dülin kelen gürgen otču'ui tere kelen
gürge'ülü'et Toqto'a Uwas-Merkid-ün Dayyir-usun qoyar qamtutču Selengge huru'u
Barqujin [14b] oron čö'en beyes-iyen duta'an buru'utču'ui

110. [15a] Merkid-ün ulus Selengge huru-u söni-de dürbeju yabuqui-tur bidan-u
čeri'ü[t] dürbeju yabuqun Merkid-i söni-de gü daručaju dawulin talan yabuqui-tur
Temüjin dürbeju ayisuqun irgen-tür Börte Börte ke'en ungşiju yabuqui-tur učıraju [15b]
Börte üjin tede dürbekün irgen-tür büju'ui Temüjin-ü dawu sonosču taniju tergen-eče
bawu'a[t] güyyijü ireju Börte üjin Qo'a[q]čın jirin Temüjin-ü jilu'a čilbur söni taniju
bariju'ui sara'ur büle'e je'esü Börte üjin-i taniju teberildün tusulčaba [16a] tendeče
Temüjin To'oril qan Jamuqa anda qoyar-a mün söni bö'et ügüleju ilärün erigü kereg-
iyen olba bi söni bü düliye ende bawuya bida ke'eju ilēbe Merkid-ün ulus dürbeju
ayisukuy-yi söni-de sandurču ayisukui ja'ura mün tende bawuju qonobai [16b] Börte
üjin-i teyin jolqalduju Merkit irgen-eče aburaqsan yosun eyimü

111. [17a] türün urida Uduyit-Merkid-ün Toqto'a-beki Uwas-Merkid-ün Dayyir-usun
Qa'atai-darmala ede qurban [17b] Merkit qurban ja'ut haran üdür-ün erte Toqto'a-beki-
yin de'ü Yeke-čiledü-deče Yisügei-ba'atur-a Hö'elün eke-yi buliju abtalai ke'en te'ün-i
ösön hačiran otču'ui Temüjin-i Burqan-qaldun-ni qurbanta quči'ulkui-tur Börte üjin-i
tende erüsčü Čiledü-yin de'ü [18a] Čilger-bökö-de asara'uluqsanaju'u tere
asaraqsan>'araju Čilger-bökö dayyijiju qarurun ügülerün

qara kere'e
qalisu körisü idegü jaya'atu bö'etele
qalawun tokura'un-i idesü ke'en ješinaju'u
qatar mawui Čilger bi
qatun üjin-tür qalqu bolun
qamuq Merkit-te huntawu [18b]
qaraču mawu Čilger
qara teri'ün-düriyen gürtegü bolba

qaqçaqan amin-ıyan qoroqun
qarangqu qab'çal şırkusu
qalqa ken-e boldaqu-yū bi
kıladu mawu şıbwun
quluqana kücügene idegü jayātu bö'etele
qun tokura'un-i idesü ke'en ješin aju'u
qunar mawu [19a] Čilger bi
qutuqtai sutai üjin-i
quriyaǵu iregü bolun
qotola Merkit-e huntawu bolba
qokir mawu Čilger
qokimai teriün-düriyen gürtegü bolba bi
qorqosun-u tedüi amin-ıyan
qoroqun qaratu qarangqu qab'çal-a şırkusu
qorqosun-u tedüi amin-a minu
qoriya'an [19b] ken-e boldaqu-yū bi

ke'e'et daiǵın duta'aju'u

112. [20a]

Qa'atai-darmala-yi erüsbe abčıraǵu
qa[b]tasun buqa'u emüsgeǵü
Qaldun-burqan-na jori'ulba

Belgütei-yin eke tere ayıl-tur büyyü ke'en ja'aqdaǵu [20b] Belgütei eke-yü'en abura otču ger-tür inü Belgütei bara'un e'üte<n>-ber oroqu-lu'a eke inü nabtarqai nekei de'el-tei jewün e'üte<n>-ber qaru'at qadana busu gü'ün-ne ügülerün kö'üt minü qat bolǵu'u ke'ekdümüi bi ende mawui gü'ün-tür tübeǵü edö'e [21a] kö'üd-ıyen ni'ur ker üjeküi bi kē'et güyyiǵü şıķui hoi-tur şırķuǵu'u tedüi eriǵü ese oldalāi Belgütei noyan Merkidei ele yasutu gü'ün-ni eke-yi minü abčıra ke'eǵü qodolitqu büle'e Burqan-ni qučilduqsat qurban ja'ut Merkid-i [21b] uruq-un uruq-a gürtele hünesü'er keyistele ülitgebe hüleket eme kö'ün anu ebüri[t]kün medüs-i ebüritbe e'üten-tür oro'uldaqun medüs-i e'üten-düriyen oro'ulba

113. [22b] To'orıl qan Ĵamuqa qoyar-i Temüǵın büşiren ügülerün qan ečige minü Ĵamuqa anda qoyar-a nököčekdeǵü tenggiri qaǵar-a gücü nemekdeǵü

erketü tenggiri-de nereyitčü
eke etügen-e gürgeǵü

ere hačitu Merkit irgen-i
ebür ba anu hoqtorqui bolqabai [23a]
helige ba anu hemtelbei bida
oro ba anu hoqtorqui bolqabai
uruq-un ba gü'ün-ni ülütgebei bida
hüleksed-i ba anu arbilabai je bida

Merkit irgen-i tedüi busanqaју içuya ke'eldübei

114. [23b] Uduyit-Merkit dürberün buluqan maqalaitu maral-un qodun qudusutu ilkin
jarqaq usun-u buluqan jalqaqsan de'eltü tabun nasutu Kücü neretü nidün-düriyen qaltu
[24a] kö'üken-i bidanu čeri'üt nuntuq-tur qočoruqsan-i olju abčiraју Hö'elün eke-de
sauqa abču otču ökbei

115. [24b] Temüjin To'oril qan Jamuqa qurban qamtutču Merkid-ün

čorqan ger čoqori'ulju čoqtai eme-yi arbilaju

Orqan Selengge qoyar-un Talqun-aral-ača içurun Temüjin Jamuqa qoyar qamtu[t]ču
Qorqonaq-jubur jorin [25a] içubai To'oril qan içurun Burqan-qaldun-nu gerü-ber
Hökörtü-jubur da'arin Qača'uratu-subčit Huliyatu-subčit da'arin görü'en inü abala'at
Tu'ula-yin Qara tün-ni jorin içubai

116. [25b] Temüjin Jamuqa qoyar Qorqonaq-jubur-a neyilen bawuju erten-ü anda
bolulçaqsan-ıyan duradulčan anda [26a] tungqulduju amaralduya ke'eldübei anqa
urida anda bolulčarun Temüjin harban niken nasutu büküi-tür Jamuqa quraltuq ši'a
Temüjin-ne ökčü Temüjin-ü činggültüktü ši'a anda bolulčaju anda ke'eldüksen Onan-
nu mölsün-tür ši'aljaqui-tur tende anda ke'eldüle'ei [26b] te'ünü qoyina qabur alanggir
numutan qarbiyaldun büküi-tür Jamuqa bura'u-yin qoyar eber ni'aju nükeleju dawutu
yor-ıyan Temüjin-e ö[k]čü Temüjin-ü arča manglaitu qodoli araljiу andačilaldubai
nökö[—]te anda ke'eldü[k]sen yosun teyimü

117. [27b] uridus ötögüs-ün üge sonosču anda gü'ün amin nikenülü tebčildün amin-u
ariči boluyu ke'en amaralduqui yosun teyimü edö'e basa anda tungqulduju amaraya
ke'eldüju Temüjin Merkid-ün Toqto'a-yi arbilaju abuqsan altan büse Jamuqa anda-da
[28a] büsele'ülbei Toqto'a-yin esgel qalı'un-i Jamuqa anda-da unu'ulbai Jamuqa Uwas
Merkid-ün Dayyir-usun-i arbilaju abuqsan altan büse Temüjin anda-da büsele'ulbei
Dayyir-usun-u gü ebertü ünügün čaqa'an-i Temüjin-e unu'ulbai [28b] Qorqonaq-jubur-
un Quldaqar-kun-nu ebür-e Saqlaqar-mudun-a anda ke'eldüju amaralduju qurimlan
toyılan jırqalduju söni könjile-de'en qaqča qonolduqun büle'e

118. [29a] Temüjin Ĵamuqa qoyar amaraldurun niken hon [29b] nökö'e hon-u ĵarim amaralduĵu tere aqsan nuntuq-ača niken üdür newüye ke'eldüĵü newürün ĵun-nu teri'ün sara-yin harban ĵirqo'an-a hula'an tergel üdür newübei Temüjin Ĵamuqa qoyar qamtu terged-ün urida yabuĵu ayisurun Ĵamuqa ügülerün

[30a] Temüjin anda anda

a'ula űiqan bawuya
adu'uçin bidanu
alačuq-a gürtügei
qol-tur űiqan bawuya
qoni<n>çit quriqaçit bidanu
qo'olay-a gürtügei

ke'ebe Temüjin Ĵamuqa-yin ene üge-yi uqan yadaĵu sem-iyer bayyĵu qoçorçu [ne]'üri dumda terget güliçeĵü [30b] ne'üri bö'et Temüjin Hö'elün eke-de Ĵamuqa anda ügülemü

a'ula-tur űiqan bawuya
adu'uçin bidan-u
alačuq-a gürtügei
qol-tur űiqan bawuya
qoni<n>çit quriqaçit bidanu
qo'olay-a gürtügei

ke'en ügülekü bi ene üge inü uqan yadaĵu qari'u inü [31a] ya'u ba ese ügülebe bi eke-deçe asaqsu ke'en irebe bi ke'ebe Hö'elün eke-yi dongqodu'a üdü'üye Börte üĵin ügülerün Ĵamuqa anda uyyidangqa ke'ekden büle'e edö'e bidan-ača uyyitqu čaq bolba tuqar-un Ĵamuqa anda-yin [31b] keleleksen kelen bida-tur bö'et ĵeűigü üge büyyü bida bü bawuya ene gödölekse'er űili'uya qaqaçan söni dülin gödölüye bö'et ke'ebe

119. [32a] Börte üĵin-ü üge-ber ĵöbűiyeĵü ülü bawun [32b] söni dülin gödölĵü ayisuqit tur ĵa'ura mör-tür Tayyiçi'ud-i da'ariba Tayyiçi'ut ber kökiĵü mün söni bö'et ĵöričen Ĵamuqa ĵük gödölbei gü Tayyiçi'ud-un Besüd-ün nuntuq-tur niken üçügen Kököčü neretü kö'ün-i nuntuq-tur qoçoruqsan-i bidanu'ai [33a] abu'at ireĵü Hö'elün eke-de ökbe Hö'elün eke teĵiyebe

120. [33b] tere söni düliǰü üdür geyi'esü üje'esü Ĵalayir-un Qači'un-toqura'un Qar<a>qai-toqura'un Qaraldai-toqura'un ede qurban Toqura'un aqa-nar de'ü-ner söni dülildüǰü ayisun aǰu'u basa Tarqud-un Qada'an Daldurqan aqa-nar de'ü-ner tabun Tarqut [34a] ayisun gü aǰu'u basa Mönggetü-kiyan-u kö'ün Önggür-tan Čangşı'ut Baya'ud-iyarān ayisun gü aǰu'u Barulas-ača Qubilai Qudus aqa-nar de'ü-ner irebe Mangqud-ača Ĵetei Doqolqu-čerbi aqa de'ü qoyar irebei Bo'orču-yin de'ü Ögölen-čerbi [34b] Arulad-ača qaqačaǰu aqa-duriyan Bo'orču-tur neyilen irebei gü Ĵelme-yin de'ü Ča'urqan Sübe'etei-ba'atur Uriyangqan-ača qaqačaǰu Ĵelme-tür neyilen irebei Besüd-eče Degei Küčügür aqa de'ü qoyar irebei gü Suldus-ača [35a] Čilgütei Taki Tayyiči'udai aqa-nar de'ü-ner irebei gü Ĵalayir-un Seče-domoq Arqai-qasar Bala qoyar kö'üd-iyeren irebei gü Qongqotan-ača Söyiketü-čerbi irebei gü Sükeken-ü Ĵegei Qongdaqor-un kö'ün Sükegei Ĵe'ün irebei gü Ne'üdei [35b] Čaqa'an-uwa irebei gü Olqunu'ud-un Kinggiyadai Qorolas-ača Seči'ür Dörben-eče Moči Bedü'ün irebei gü Ikires-ün Butu ende güreget-e yabuqsa'ar irebe gü Noyakin-ača Ĵungso irebei gü Oronar-ača Ĵirqo'an irebei gü [36a] Barulas-ača Suqu-sečen Qaraçar kö'ün-lü'e-ben irebei gü basa Ba'arin-u Qorči Üsün ebügen Kökö-čos Menen-Ba'arin-iyeren niken güre'en irebei gü

121. [37b] Qorči ireǰü ügülerün Bodončar boqdo-yin bariǰu abuqsan eme-deče töreksen ba Ĵamuqa-lu'a ke'eli niketen keke qaqča-tan büle'ei ba Ĵamuqa-dača ülü qaqačaun büle'e ba Ĵa'arin ireǰü nadur [38a] nidün-düriyen üje'ülbei qo'aqčın üni'en ireǰü Ĵamuqa-

yi horčijü yabuju ger tergen inü mürgüle'et Ĵam'uqa-yi mürgüjü öre'ele eber-iyen ququraju so[l]jir eberty bolju eber minü ača ke'en ke'en Ĵamuqa-yin jü[k] mö'ören [38b] mö'ören širo'ai sačun sačun bayyimu muqular qo'a hūker yeke gerlüge de'ere ergüjü köljü ĵiktüjü Temüjin-ü qoyinača yeke terge'ür-iyer mö'eren mö'eren ayisurun tenggiri qaĵar eyetü[l]düyü Temüjin-i ulus-un [39a] ejen boltuqai ke'en ulus te'ejü a[b]ču ayisu ke'en ĵa'arit nidür-tü üje'ü[l]jü nadur ĵi'amui Temüjin či ulus-un ejen bolu'asu namayi ĵi'a[q]san-u tula ker ĵirqa'u[l]qu či ke'ebe Temüjin ügülerün [39b] ünen teyin ulus mede'ülü'esü tümen-ü noyan bolqasu ke'ebe ele edü törö-yi ĵi'aqsan gü'ün-ni namayi tümen-ü noyan bolu'asu ya'un ĵirqalang büi tümen-ü noyan bolqa'at ulus-un qo'as sayit ökit darqalan abqa'ulju [40a] qučin ba emes-tü bolqa basa ya'u ba keleleksen-i minü esergü sonos ke'ebe

122. [41a] Qunan teri'üten Geniges niken güre'en irebei gü basa Dāritai-otčigin niken güre'en irebei gü Ĵadaran-ača Mulqalqu irebei gü basa Üñjin Saqayit niken güre'en irebe gü Ĵamuqa-dača tedüi qaqačan gödölü'et Kimurqa-qoroqan-u ayil [41b] Qaraqana bawuju büküi-tür basa Ĵamuqa-dača qaqačaĵu Ĵürkin-ü Sorqatu-ĵürki-yin kö'ün Sača-beki Taiču qoyar niken güre'en basa Nekün-taisi-yin kö'ün Qučar-beki niken güre'en basa Qutula qan-u kö'ün A[l]tan-otčigin niken güre'en ede basa Ĵamuqa-dača qaqačan gödöljü [42a] Temüjin-i Kimurqa-qoroqan-u Ayil-qaraqana-da bawuju büküi-tür neyilen bawubai tendeče newüjü Gürelgü dotora Senggür-qoroqan-u Qara-ĵürügen-ü Kökö-na'ur bawubai

123. [42b] Altan Qučar Sača-beki bürün [?] eyetüldüyü [43a] Temüjin-e ügülerün čimayi qan bolqaya Temüjin-i qan bolu'asu ba

olon dayin-tur alginči ha'ulju
öngge sayin ökin qatun
ordo ger qari irgen-ü
qačar qo'a qatun öki
qarqam sayin aqta
qatara'ulju a[b]čiraĵu ö[k]sü ba
oro'a görö'esün [43b] abala'asu
uturaĵu öksü ba
ke'er-ün görö'esün-ü
ke'eli inü niketele šiqajü öksü
qun-u görö'esün-ü
quya inü niketele šiqajü öksü ba
qatqulduqui üdür
qala činu buši bolqa'asu

qari širi-deče
qatun eme-deče manu
qaqača'ulju [44a]
qara teri'ü manu
qařar kösör-tür gējü ot
engke üdür
eye činu e[b]de'esü
eres harad-ača
eme kö'üd-eče manu
hiriče'ülju
eje ügei qařar-a gējü ot

edüi üge bara[l]duju eyin aman aldařu Temüjin-i Činggis qahan ke'en nereyi[t]čü qan
bolqaba

124. [44b] Činggis qahan bolu'at Bo'orču-yin de'ü Ögölei-čerbi [45a] qor a[q]saba
Qači'un-toqura'un qor a[q]saba Ĵetei Doqolqu-čerbi aqa de'ü qoyar qor aqsaba Önggür
Söyiketü-čerbi Qada'andaldurqan qurban ügülerün

manaqar-un umdān bü megüde'ülsügei
üde-yin umdān bü osoldasuqai

ke'en bawurčin bolba Degei ügülerün [45b]

šilegü irge
šülen bolqařu
manaqar bü megüdesü
qonoq-tur bü qořidasu
alaqči'ut qoni<n>d-i adu'ulařu
alam dü'ürgesü
qongqoqči'ut qoni<n>d-i adu'ulařu
qoton dü'ürgesü
qo'olançar mawui büle'e bi
qoni<n>t adu'ulařu
ğonřiyasun idesü bi

Degei qoni<n>t [46a] adu'ulaba de'ü inü Güčügür ügülerün

čo'orqatai tergen-i
či'ü inü bü či'üde'ülsü

tenggisgetei tergen-i
terge'ür de'ere bü te'üre'ülsü

ke'eju ger tergen doyasu ke'ebe Dögei-čerbi ger dotora gergen tutqar-i basa'alasuai
[46b] ke'ebe Qubilai Čilgütei Qarqal-toqura'un qurban-ni Qasar-lu'a bolun üldüs aqsaju

güčürgegün-i güju'üt anu kinggüritkün
omorqaqun-i omori'u[t] onglajitqun

ke'ebe Belgütei Qaraldai-toqura'un qoyar-i

aqta barituqai
aqtačin boltuqai

ke'ebe [47a] Tayyiči'udai Qutu Moriči Mulqalqu qurban-ni adu'u adūlatuqai ke'ebe
Arqai-qasar Taqai Sükegei Ča'urqan dörben-ni

qola-yin qo'oçaq
oyira-yin odora bo[l]tuqai

ke'ebe Sübe'etei-ba'adur ügülerün

quluqana bolju
quriya[l]dusu [47b]
qara kerie bolju
qada'un bugün-i
qarmaldusu
nembe'e isgei bolju
nemürleldün sorisu
gerisge isgei bolju
ger jük gerisgeleldün sorisu

ke'ebe

125. [48b] tende Činggis qahan qan bolju Bo'orču Jelme qoyar-a ügülerün ta qoyar
namayi

se'üder-eče busu nökör ügei-tür
se'üder bolju
setkil minü amu'ulba je ta
setkil-tür aduqai ke'ebe

se'ül-eče busu čiču'a ügei-tür
se'ül bolju
jirüge [49a] minü amu'ulba je ta
če'eji dотора minü aduqai

ke'ebe ta qoyar urida bayyiqsa'ar ede bugün-i aqalažu ülü'ü aqun ta ke'ebe basa Činggis qahan ügülerün tenggiri qaǵar-a gücü nemežu ihe'ekde'esü ta Jamuqa anda-ača namayi ke'en [49b] setkižu nököčesü ke'en ire[k]set ötögüs öljeiten nököт minü ülü'ü bolu'ujai ta ke'ebe жүк жүк түšibeи tani

126. [50a] Činggis qahan-ni qan bolqabai ke'en Kereyid-ün To'oril qan-tur Daqai Sügegei qoyar-i elči ilēbei To'oril qan Temüjin kö'ün-i minü qan bolqaqu nai jöb Mongqol qa üge'ün ker aqun ta ene eye-ben [50b] bü ebdetkün eye janggi-ben bü talutqun jaqa-ban bü tamtulutqun ke'eju ilēju

CAPÍTULO CUATRO

127. [1a] Arqai-qasar Ča'urqan qoyar-i Jamuqa-tur elči ilē'esü Jamuqa ügülerün Altan Qučar qoyar-a ügüle ke'en ügüleju ilērün Altan Qučar ta qoyar Temüjin anda ba qoyar ja'ura anda-yin

sübe'e sečiju
qabirqa qatquju

yekin [1b] qaqača'ulbai ta anda ba qoyar-i ülü qaqača'ulun qamtu бүқіі-tür Temüjin anda-yi qan yekin ese bolqabai ta edö'e yambar ele setkil setkižu qan bolqabai ta Altan Qučar ta qoyar ügüleksen üges-tür-iyen gürün anda-yin setkil amu'ulju anda-da minü sayıqa-tur gü nököčēju ögütkün ke'eju ilēju

128. [2a] te'ün-ü qoyına Jamuqa-yin de'ü Taičar Jalama-yin [2b] ebür-e Ölegei-bulaq-a бүрүн bidan-u Sa'ari-ke'er-e бүгү Joči-darmala-yin adu'un de'ermedüre o[t]ču'ui Taičar Joči-darmala-yin adu'un de'ermetču abču otču'ui Joči-darmala adu'u-ban de'ermetču o[t]tažu nököd-iyen жүрүге yadaqdažu [3a] mün Joči-darmala nekežu otču söni adu'un-u'an kiži'ar-a гүрчү morin-u'an del de'ere helige-ber-iyen kebtežu гүрчү Taičar-un niru'u inü ququru qarbužu ala'at adu'u-ban abu'at irežu'ü

129. [3b] de'ü-ben Taičar-i alaqdaba ke'en Jamuqa teri'üten Jadaran harban qurban qarin nököčēju qurban түмет болju Ala'u'ut Turqa'ud-iyar dabažu [4a] Činggis qahan-tur morilažu ayisai ke'en Ikires-eče Mülke-totaq Boroldai qoyar Činggis qahan-ni Gürelgü-de бүқіі-tür kelen гүрген irežu'ui ene kelen mede'et Činggis qahan harban qurban гүре'et бүле'ei qurban gü түмет болju Jamuqa-yin esergü [4b] inü morilažu

Dalan-baljut bayyilduǵu Činggis qahan Ĵamuqa-da tende gödölgekdejü Onon-u Ĵerene-qabčiqay-a qorbai Ĵamuqa ügülerün Onon-u Ĵerene-de qorqabai bida ke'eǵü qarirun Činos-un kö'üd-i dalan toqo'ot [5a] bučalqaju Ne'üdei Čaqa'an-u'a-yin teri'ü inü hoqtolǵu morin-u se'ül-tür čirčü otču'ui

130. [5b] tende Ĵamuqa-yi tendeče qari'ulu'at Uru'ud-un Ĵürcedei Uru'ud-ıyan uduridu'at Mangqud-an Quyuldar Mangq'ud-ıyan uduridu'at Ĵamuqa-dača [6a] qaqačaǵu Činggis qahan-tur irebei Qongqota-dai Mönglik ečige tende Ĵamuqa-tur aǵu Mönglik ečige dolo'an kö'üt-lü'e-ben Ĵamuqa-dača qaqačaǵu tende Činggis qahan-tur neyilen irebei Ĵamuqa-dača edün irgen irebei ke'en Činggis qahan ö—r-[6b]-tür-ıyen ulus irebei ke'en bayasču Činggis qahan Hö'elün üjin Qasar Ĵürkin-ü Sača-beki Taičutan bolun Onan-u tün-tür qurimlaya ke'eldüǵü qurimlarun Činggis qahan-na Hö'elün üjin-ne Qasar-a Sača-beki-de ki'et teri'ülen niken tösürge tösürčü'üi [7a] basa Sača-beki-yin üçü'ügen eke Ebegey-yi teri'ülen niken tösürge tösürqüy-yin tula Qoriǵın qatun Qu'určın qatun ĵirin nama ülü teri'ülen Ebegey-yi teri'ülen ker tösürüyü ke'en bawurči Šiki'ür-i ašǵıǵu'ui ašǵıkdaǵu bawurči Šiki'ür ügülerün Yisügei-ba'adur [7b] Nekün-taisi qoyar-i üküky-yin tula eyin ašǵıkdaǵui minü ya'un ke'e'et yeke dawu-bar uyyılaǵu'ui

131. [8a] tere qurim bidan-ača Belgütei ĵasa'at Činggis qahan-nu aqta bariǵu bayyin büle'e Ĵürkin-eče Büri-bökö [8b] tere qurim ĵasan büle'e bidan-u kirü'ese-eče Qadagidai gü'ün čilbur qulaquqsan-ni qulaqai bariǵu'ui Büri-bökö tere gü'ü-ben hoyımasču Belgütei nasuda abaldurun bara'un qanču-ban mültülǵü ničügün yabuqu büle'e teyin mültüleksen ničügün mürü inü Büri-bökö [9a] üldü'er kangqas čabčıǵu'ui Belgütei teyin čabčiqdaǵu bö'et ya'un-a ba ülü bolqan ülü senggeren čisun čuburi'ulǵu yabuquy-yi Činggis qahan se'üder-tür sa'uǵu qurim dorača üjeǵu qarču ireǵu ügülerün ker eyin kikden büle'ei bida keküi-tür Belgütei [9b] ügülerün mer üdü'üi büle'e minü tula aqa de'ü-tür mawuqalın bolulča'ıǵai bi ülü alǵaqu bi ila'ari büyyü aqa de'ü-tür sayı iǵilidülčen büküi-tür aqa bütügei qorumut bayyi ke'ebe

132. [10a] Činggis qahan Belgütei tedüi itqa'asu ülü bolun modun-u geši'üt ququru talaǵu itüges-ün büle'üt suqučıǵu [10b] a[b]ču ašǵılalduǵu Ĵürkin-i ilaqču Qoriǵın qadun Qu'určın qadun ĵirin-i bulıǵu abubai ĵiči müt jokilduya ke'ekdejü Qoriǵın qadun Qu'určın qadun ĵirin-i iču'aǵu jokilduya ke'en elčileldün büküi-tür Kitat irgen-ü Altan qan Tatar-un Megüjin-se'ültü-ten eye-düriyen [11a] ülü oroqdarun Ongging-čingseng-e čeri'üt ĵasaǵu bü sa'ara bö'et ke'eǵü ileǵu'üi Ongging-čingseng Megüjin-se'ültü teri'üten Tatar-i Ulǵa ö'ede adu'u ide'en selte türıǵu ayıši ke'en kelen medebei tere kelen mede'et

133. [11b] Činggis qahan ügülerün erte üdür-eče Tatar irgen [12a] ebüges ečiges-i baraqsat öšten irgen büle'e edö'e ene qanalqa-tur qamsaya bida ke'e'et To'orıl qan-tur Altan qan-u Ongging-čingseng Tatar-un Megüjin-se'ültü teri'üten Tatar-i Ulǵa ö'ede

türjü ayişi ke'emüi ebüges eçiges-i bidan-u baraqsat [12b] Tatar-i qamsaya bida To'oril qan eçige öter iretügei ke'en ene kelen gürgen elçin ilebei ene kelen gürge'ülü'et To'oril qan ügülerün kö'ün minü jöb kelelejä ilejü'ü qamsaya bida ke'e'et qutu'ar üdür çerig-iyen ç'ulqaju çerik e'üsgejü [13a] To'oril qan öterlen iktünejü Činggis qahan To'oril qan qoyar jürkin-ü Saça-beki Taiçu teri'üten jürkin-e kelelejä ilerün erte üdür-eçe ebüges eçiges-i bidan-u baraqsat Tatar-i edü'e ene qanalqa-tur qamsaya qamtu morilaya ke'ejü [13b] ilēbei jürkin-e irekdeqüy-eçe jırqo'an üdüt gülichejü yadaju Činggis qahan To'oril qan qoyar qamtu çerik e'üscü Ulja huru'u Ongging-čingseng-lü'e qamsan ayisuqui-tur Ulja-yin Qusutu-šitü'en Naratu-šitü'en-e Tatar-un Megüjin teri'üten Tatar tende [14a] qorqa bariju'ui Činggis qahan To'oril qan qoyar teyin qorqalaqsad-i Megüjin-se'ültü-yi qorqan-aça inü bariju Megüjin-se'ültü-yi tende alaju mönggün ölegei tanatu könjile inü Činggis qahan tende abula'ai

134. [15a] Megüjin-se'ültü-yi alaba ke'en Činggis qahan To'oril qan qoyar Ongging-čingseng Megüjin-se'ültü-yi alaju'ui ke'en mede'et maši bayasçu Činggis qahan-a ja'ut-quri nere ökbe Gereyid-ün To'oril-a Ong nere tende ökbe [15b] Ong qan nere Ongging-čingseng-ün nereyidü[k]se'er tendeçe bo[l]ba Ongging-čingseng ügülerün Megüjin-se'ültü-yi qamsaju alaqsan tanu Altan qan-a maši yeke tusa kibe ta ene tusa-yi tanu A[l]tan qan-a öçisü bi Činggis qahan-a e'ün-eçe yeke nere nemeküy-yi [16a] jeu-tau nere ökgü-yi Altan qan medetügei ke'ebe Ongging-čingseng tendeçe tedüi bayasçu Činggis qahan Ong qan qoyar tende Tatar-i da'uliju qubiyalduju abulčaju geyi[t]-tür-iyen qariju bawubai

135. [16b] Tatar-un qorqalaqsan Naratu-šitü'en-e bawuqsan [17a] nuntuq-tur talaqui-tur niken üçügen kö'üken-i gē[k]sen-i bidan-u çeri'üt nuntuq-aça olju'ui altan e'emek dörebçitü dasi torqan buluqa'ar dotorlaqsan helige[b]çitü üçü'ügen kö'üken-i a[b]çıraju Činggis qahan Hö'elün eke-de sauqa ke'en ökbei Hö'elün eke[17b] ügülerün sayin gü'ün-ü kö'ün aju'u je huja'ur sayitu gü'ün-ü uruq büyyü je tabun kö'üd-iyen de'ü jırqodu'ar kö'ün bolqan Šikiken-quduqu ke'en nereyitcü eke asaraba

136. [18a] Činggis qahan-u a'uruq Hariltu-na'ur-a büle'ei a'uru'ut-tur qoçoruqsan-i Jürkin tabin haran-u qu[b]čan tonöju'ui harban haran-i alaju'ui Jürkin-e teyin kikdebe ke'en [18b] bidan-u a'uru'ut-tur qoçoruqsat Činggis qahan-a ja'abasu ene kelen sonosu'at Činggis qahan maši kilinglaju ügülerün Jürkin-ne kereyin kikden büle'ei bida Onan-u tün-tür qurimlaqui-tur bawurçi Šiki'ür-i müt gü ašgibai [19a] Belgütey-yin mürü müt gü ča[b]čibai jokilduya ke'ekdejü Qorišin qadun Qu'určin jirin-i iču'aju ökbei bida te'ün-ü qoyina erten-ü öšten kišten ebüges eçiges-i bidan-u baraqsat Tatar-i qamsan morilaya ke'en Jürkin-i jırqo'an [19b] üdüt gülichejü ese gü irekdebe edö'e basa dayyisun-tur šiqan dayyisun müt gü boluyi ke'e'et Činggis qahan Jürkin-tür morilabai

Ǵürkin-i Kelüren-ü Ködö'e-aral-un Dolo'an-bolda'ut-ta büqüi-tür irgen inü dawulibai
Sača-beki [20a] Taiču qoyar čö'en bēs-iyen duta'abai qoyinača anu nekeǵü Teletü-
amasar-a güyičeǵü Sača-beki Taiču qoyar-i baribai bariǵu Činggis qahan Sača Taiču
qoyar-a ügülerün erte üdür bida ya'u ke'eldüle'ei ke'ekdeǵü [20b] Sača Taiču qoyar
ügülerün ügüleksen üge-düriyen ba ese gürbei üges-tür manu gürge ke'e'et üges-iyen
medereǵü tüšǵü ökbei üges-i anu medere'ülǵü üges-tür anu gürgen büte'eǵü mün tende
gēbei

137. [21b] Sača Taiču qoyar-i büte'et qariǵu ireǵü Ǵürkin-ü irge gödölgeküi-tür Ǵalayir-un
Teletü-bayyan-u kö'ün Gü'ün-u'a Čila'un-qayyiči Ǵe[b]ke qurban tede Ǵürkin-tür
aǵu'ui Gü'ün-u'a Muqali [22a] Buqa qoyar kö'üd-iyer-iyen a'ulǵaju ügülerün

bosoqa-yin činu
bo'ol boltuqai
bosoqa-dača činu bulǵi'asu
borbi inü hoqtol
e'üten-nü činu
emčü bo'ol boltuqai
e'üten-neče činu heyilü'esü
eliget anu etkeǵü gētkün

ke'eǵü ökbei [22b] Čila'un-qayyiči Tüngge Qaši qoyar kö'üd-iyen basa Činggis qahan-
tur a'ulǵaju ügülerün

altan bosoqa činu sakǵu
atuqai ke'en ökbe bi
altan bosoqa-dača činu
anggida odu'asu
ami inü tasulǵu gētkün
örge e'üten [23a] ergüǵü
öktügei ke'en ökbe bi
örge e'üten-neče činu
ö'ere odu'asu
öre inü mideriǵu gētkün

ke'ebe Ǵebke-yi Qasar-a ökbe Ǵebke Ǵürkin-ü nuntuq-ača Boro'ul neretü üçügen kö'uken-
i abčiraǵu Hö'elün eke-de a'ulčan [25b] ökbe

138. [24a] Hö'elün eke Merkid-ün nuntuq-ača oldaqsan Gücü neretü kö'üken-i
Tayyiči'ud-un dotora Besüd-ün nuntuq-ača oldaqsan Kököčü neretü kö'üken-i Tatar-un

nuntuq-ača oldaqsan Sigiken-qutuqu neretü [24b] kö'üken-i Ĵürkin-ü nuntuq-ača
oldaqsan Boro'ul neretü kö'üken-i ede dörben-i ger dотора teĴi'erün Hö'elün eke kö'üt-
te'en

üdür üĴegü-yin nidün
söni sonosqu-yin čikin

ken-e bolqaqu-yü ke'en ger dотора teĴi'ebei

139. [25a] ede Ĵürkin irgen-ü yosun Ĵürkin bolurun Qabul qan-u dolo'an kö'üd-ün
angqa aqa Ökin-barqaq büle'e kö'ün inü Sorqatu-Ĵürki büle'e Ĵürkin [25b] bolurun
Qabul qan-u kö'üd-ün aqa ke'eĴü irgen-ü'en dотораča ilqaĴu

helige-tür sölsütü
heregei-tür hončitan
a'uşgi dü'üreng Ĵirügetü
aman dü'üreng a'urtan
ere tutum
erdemütten bökös güčüten-i ilqaĴu ökcü

a'urtan sölsüten omoqtan [26a] Ĵörkimes tula Ĵürkin ke'ekdegü yosun teyimü teyimün
omoqtan irgen-i Činggis qahan dorayita'ulĴu Ĵürkin oboqtu-yi ülitkebei irgen-i ulus-i
inü Činggis qahan ö'erün emčü irgen bolqabai

140. [26b] Činggis qahan niken üdür Büri-bökö Belgütei qoyar-i abaldu'uluya ke'ebe
Büri-bökö Ĵürkin-tür [27a] büle'e Büri-bökö Belgütey-yi örö'ele qar-iyar bariĴu örö'ele
köl-iyer töyitčü unaqaĴu ülü gödölgen daruqu büle'e Büri-bökö ulus-un bökö tende
Belgütei Büri-bökö qoyar-i abaldu'ulbai Büri-bökö ülü ilaqdaqu gü'ün unaĴu ökbe
Belgütei [27b] darun yadan mürüdejü sa'ari de'ere qarču Belgütei ginčas kiĴü Činggis
qahan-ni üĴegü-lü'e qahan ilügey-iyen Ĵa'uba Belgütei uqa otču de'ere inü aqdalajü
qoyar Ĵaqa inü solbin megeĴilen tataĴu niru'u inü ebüdüklejü ququlĴu ilebe [28a] Büri-
bökö niru'u-ban ququraĴu ügülerün Belgütey-ye ülü ilaqdaqu büle'e bi qahan-nača
ayuĴu arqadan unaqu ariyaqu bolun amin-dur-iyen gürtebei bi ke'e'et üküĴü ilēbe
Belgütei niru'u inü ququru tata'at čirčü [28b] o'orkiĴu yorčiba Qabul qan-u dolo'an
kö'üd-ün aqa Ökin-barqaq büle'e uda'adu Bartan-ba'atur büle'e kö'ün inü Yisügei-
ba'atur büle'e te'ün-ü uda'adu Qutuqtu-möngler büle'e kö'ün inü Büri büle'e barildu'a
Bartan-ba'atur-un kö'ün-eče [29a] alus Barqaq-un omoqtan kö'üt-tür nököčekün bolun
Büri-bökö ulus-un bökö Belgütey-ye niru'u-ban ququldaĴu ükübe

141. [30a] te'ün-ü qoyina takiya jıl Qadagin Salji'ut qamtutçu Qadagin-u Baqu-čorogi teri'üten Qadagin Salji'ud-un Čirgidai-ba'atur teri'üten Dörben Tatar-tur jokilduğu Dörben-ü Qaji'un-beki teri'üten Tatar-un Alči-Tatar-un Jalin-buqa teri'üten Ikires-ün [30b] Tüge-maqa teri'üten Onggired-un [sič] Dergek Emel Alqui-tan Qorolas-un Čonaq [=Čoyoq] Čaqa'an teri'üten Naiman-ača Gücü'üt-Naiman-u Buyiruč qan Merkid-ün Toqto'a-beki-yin kö'ün Qutu Oyirad-un Quduqa-beki Tayyiči'ud-un Tarqutai-kiriltuq Qodun-örčeng [31a] A'uču-ba'atur-tan Tayyiči'ut edön qarin Alqui-bula'a či'ulğu Jajiradai Jamuqa-yi qa ergüye ke'en ajırqa ge'ün ke'üs čabčilalduğu andaqalduğu tendeče Ergüne-müren huru'u newüğü Kan-müren Ergüne-de čitququ šina'a-yin a'unu'uda [31b] Jamuqa-yi tende gür qa ergübei gür qa ergü'et Činggis qahan Ong qan qoyar-tur morilaya ke'eldübei morilaya ke'eldüksen-i Qorolas-un Qoridai Činggis qahan-ni Gürelgü-de büqüi-tür ene kele gürgeğu ileğu'ü ene kele [32a] ire'ülü'et Činggis qahan Ong qan-tur ene kele gürgeğu ile'esü Ong qan kele gürge'ülü'et čerik e'üsčü ötörlen Činggis qahan-tur Ong qan gürčü irebei

142. [32b] Ong qan-ni ire'ülü'et Činggis qahan Ong qan qoyar qamtutçu Jamuqa-yin esergü inü morilaya [33a] ke'eldüğü Kelüren-müren huru'u morilarun Činggis qahan Altan Qučar Dāritai qurban-i manglai yabu'ulba Ong qan Senggüm Jaqa-gambu Bilge-beki qurban-i manglai yabu'ulbai ede manglan-ača uruqši basa qara'ul ilērün Enegen-güiletü-de niken sa'urin [33b] qara'ul talbibai te'ün-ü činana Čekčer-e niken sa'urin qara'ul talbi'iulbai te'ünü činana Čiqurqu-da niken sa'urin qara'ul talbi'ulbai bidan-u manglan Altan Qučar Senggüm-tan Utkiya gürčü bawuya ke'eldün büqüi-tür Čiqurqu-da [34a] talbiqsan qara'ul-ača gü'ün ha'ulğu ireğu dayin ayiši ke'en kele gürgen irebe tere kele ire'et ülü bawun dayin-u esergü kele abuya ke'en yabuğu gürülčeğu kele a[b]ču ke[t] büi ke'en asaqu'asu Jamuqa-yin manglan Mongqol-ača A'uču-ba'atur Naiman-u [34b] Buyiru[q] qan Merkid-ün Toqto'a-beki-yin kö'ün Qutu Oyirad-un Quduqa-beki ede dörben Jamuqa-yin manglan yabuğu'ui bidan-u manglan teden-tür ungšilalduğu ungšiju jilda boldağu manaqar qatqulduya ke'eğu ičuğu qol-tur neyilen qonoba

143. [35a] manaqarši yabu'ulğu gürülčeğu Köyiten bayi[l]duğu [35b] doroqši de'ekši iquriqaldun jibši'erülčen büqüi-tür müt Buyiruč qan Quduqa qoyar jada medekün ağu'ui jadalaqun bolun jada hurbağu müt anu de'ere jada bolğu'u müt yabun yadağu nuras-tur quladu'at tenggeri-de ese ta'alaqadaba bida ke'eldü'et [36a] butarağu'ui

144. Naiman-u Buyiruč qan Altay-yin ebür Uluq-taq jorin [36b] qaqačan ködölğu'ui Merkid-ün Toqto'a-yin kö'ün Qutu Selengge jorin ködölğu'ui Oyirad-un Quduqa-beki hoi demečen Šisgis jorin ködölğu'ui Tayyiči'ud-un A'uču-ba'atur Onan jorin ködölğu'ui Jamuqa ö'er-iyen qa ergükset irgen-i dawuli'at [37a] Ergüne huru'u Jamuqa qarin ködölğu'ui ani teyin butaraqdağu Ong qan Ergüne huru'u Jamuqa-yi nekebe Činggis

qahan Onan жүк Tayyıcı'ud-un A'uču-ba'atur-i nekebe A'uču-ba'atur ulus-tur-ıyan
gürü'et ulus-ıyan dürbe'ülün ködölge'et [37b] A'uču-ba'atur Qodun-örčeng Tayyıcı'ut
Onan-u činaǵı ete'et hüle'üt turastan čeri'üd-ıyen ǵasaǵu qatquldıya ke'en ǵasaǵu baiǵu'ui
Činggis qahan gürü'et Tayyıcı'ut]-lu'a qatquldıba maşı ekerün ekerün qatquldıǵu ǵılda
bo[l]daǵu mün [38a] qatquldıqsan qaǵar-a šitüldüǵü qonoba ulus ba dürbeǵü ayısurun
mün gü tende čeri'üt-lü'e-ben qamtu güre'eleǵü qonoldıba

145. [38b] Činggis qahan tere qatquldu'an-tur suǵıyasu-ban šilürteǵü čisun törıtge'esü
ülü bolun amduriqdarun naran šingge'ülün mün tende šitüldüǵü bawıǵu bökleksen
[39a] čisun-i ǵelme šimin šimin ama'an čisudaǵu ǵelme busu gü'ünülü itegen sakıldıǵu
sa'uǵu söni düli boltala bökleksen čisun-i ama'ar dü'üreng ǵalkı'at asqa'at söni düli
nökči'esü Činggis qahan dotora'an serǵüǵü üǵülerün čisun haqču baraba umda'asumu
[39b] bi ke'ebe tendeče ǵelme maǵalai qudusun de'el qubčasun-ıyan bügüde-yi talǵu
qaqča doto'aǵıtu čurama ničüǵün šitüldüǵü bayyiqun dayyin dotora'un güyyıǵü činana
güreleksen irgen-ü tergen-tür anu unıǵu esü'üt erıǵu yadaǵu dürberün [40a] ge'üd-ıyen
ülü sa'an talbiqsat aǵu'u esük olun yadaǵu niken yeke büri'etei taraǵ tergen-eče inü
abu'at ergüǵü irebe ǵa'ura odurun ba irerün ba gü'ün-ne ese üjekdebe tenggeri gü
ihe'ebe ǵe taraǵ büri'etü-yi abčirat mün ǵelme [40b] ö'esün gü usun erıǵu abčıraǵu taraǵ
ǵı'üreǵü qa'an-a ü'ulba qurban-ta amıǵu üǵu qahan üǵülerün dotora nidün minü geyıbe
ke'e'et öngdeyıǵu sa'utala üdür geyıǵu gegen bolǵu üǵe'esü tere sa'uqsan horčın ǵelme-
yin šimin [41a] šimin bökleksen čisun asqaqsan horčın namurqan bolǵu'u Činggis qahan
üǵeǵü üǵülerün ene ya'un bolumu qolo asqa'asu yambar aǵu'u ke'ebe tendeče ǵelme
üǵülerün čimayi amduriqarun qolo odu'asu čimadača alǵıyaquy-ača ayuǵu ya'araǵu
[41b] ǵalkıqu-yi ǵalkı'at asqaqu-yi asqa'at amdurıǵu ke'eli-tür minü teki kedüi oroba
ke'ebe Činggis qahan basa üǵülerün namayi eyimü bolǵu kebtın bö'etele ničüǵün yekin
güyyıǵü oroba čı bariqda'asu namayi eyyimü-yi ülü'ü ǵı'aqu büle'e [42a] čı ke'ebe ǵelme
üǵülerün minü setkil ničüǵün odurun ker ber bariqda'asu bi dantur oroqu duratu
büle'e uqaǵu bariǵu alaya ke'en qu[b]časun minü bügüde-yi talǵu qaqča emüdüń talu'a
üdü'üye mültüs alda'ulǵu dantur edüi [42b] idüreǵü irebe bi ke'egü büle'e namayi ünen
bolqaǵu qubčasun nada öǵü asaraq büle'e bi morın unu'at üǵetele edüi ǵa'ura ülü'ü
ireǵu büle'e bi teyin sedkiǵu qa'an-u hangqaqsan setkil erüssüǵei ke'en nidün qara eyin
setkiǵü [43a] odulu'a bi ke'ebe Činggis qahan üǵülerün edö'e ya'un ke'egü erte üdür
qurban Merkit ireǵu Burqan-ni qurbanda quči'ulǵui-tur amin minü nikente a[b]ču
qarulu'a čı edö'e basa haqču büküi čisun-i ama'ar šimi<n>ǵü amin minü sengtelbe [43b]
čı basa hangqaǵu amturin büküi-tür amin-ıyan öreǵü dayyısun gü'ün-tür nidün qara
oroǵu umdān ǵangqaǵu amin minü oro'ulba čı ede qurban tısas-i čınu setkil dotora
minu atuqai ke'en ǵarlıq bolba

146. [45a] üdür geyin bara'asu šitüldüjü qonoqsat čeri'üt söni bö'et budaražu'ui
güre'elekset irgen küngken ülü čidaqun ke'en güre'elekset qaǰar-ača ese gödöljü'üi
dürbekset ulus-i ičuqaya ke'en Činggis qahan qonoqsan qaǰar-ača morilažu dürbekün
[45b] irgen-i iču'an yabuqui-tur daba'an de'eren niken hula'an de'eltü eme gü'ün
Temüjin je ke'en yeke dawu'ar qayılan uyyılan bayyiqu-yi Činggis qahan ö'esün
sonosču ya'un gü'ün-nü eme teyin qayılan büyyü ke'en asa'ura gü'ün ilēbe tere gü'ün
otču [46a] asaǰbasu tere eme gü'ün ügülerün Sorqan-šira-yin ökin bi Qada'an neretei
ere-yi minü ende čeri'üt barižu alan büyyü ere-yü'en alaǰdarun Temüjin-i ere-yi minü
aburatuqai ke'en ungšiju qayilažu uyyilaba bi ke'ebe tere gü'ün irejü [46b] Činggis
qa'an-a ene üge ügüle'esü Činggis qahan ene üge sonosu'at qataraju gürjü Činggis
qahan Qada'an-tur bawužu teberildübei ere-yi inü bidanu čeri'üt urida alažu'ui tede irge
ičuqa'at Činggis qahan yeke čerik mün tende bawužu [47a] qonobai Qada'an-i urižu
ire'üljü dergečen sa'ulbai manaqarši üdür Sorqan-šira jebe qoyar Tayyiči'ud-un
Tödöge-yin haran aqsat tede qoyar ber irebei gü Činggis qahan Sorqan-šira-yi ügülerün

güjügün-deki

kündü mudun-i

köser-e o'oruqsan [47b]

jaqa-daki

jarbiyal mudun-i

jayila'uluqsan ta

ečiges kö'üd-ün tusa ažu'ui je ta yekin udabai ta ke'ebei Sorqan-šira ügülerün bi
dotoran bölen itkel setkižu büle'ei yekin ya'araku bi ya'araju urit ire'esü Tayyiči'ut
noyat minü qočoruqsan eme kö'ün [48a] adu'un ide'en-i minü hünesü'er geyisgekün
tede ke'ejü ülü ya'aran edö'e qahan-duriyan neyilen idürejü irebei ba ke'ebei kelemen
bara'asu jöb ke'ebe

147. [49a] basa Činggis qahan ügülerün Köyiten bayıldıju iquriqaldun ĵibšiyerülčen
büküi-tür tede niru'un de'ereče sumun irejü minü ĵebelegü aman čaqān qula-yin aman
niri'u inuququ ken qarbula'a a'ula de'ereče ke'ebe [49b] tere üge-tür Ĵebe ügülerün
a'ula de'ereče bi qarbula'a edö'e qa'an-a ükü'ülde'esü halaqan-u tedüi qaĵar hö'eĵü
qočorsu soyurqaqda'asu qa'an-u emüne

če'el usun-i hoqtoru
čeügen čilawun
čeürü dobtulĵu öksü
gür ke'eksen qaĵar-a
kökö gürü ke'ürü
qal [50a] ke'eksen-tür
qara gürü
qamqaru dobtulĵu öksü

ke'ebe Činggis qahan ügülerün dayyisun yabuqsan gü'ün alaqsan-ıyan
dayyisurqaqsan-ıyan beye'en ni'uĵu kele-ben bučaĵu ayu[yu] ene bürün kē'esü munda
alaqsan-ıyan dayyisurqaqsan-ıyan ülü buča [sic] munda ĵi'an [50b] büyyü nököčeltü
gü'ün büyyü Ĵirqo'adai neretü aĵu'u mün ĵebelegü aman čaqān qula-yi minü aman

niru'u qarbuqsan-u tula Ĵebe nereyi[t]čü Ĵebeleye imayi ke'en Ĵebe nereyitčü dergede minü yabu ke'en ĵarlıq bolba Ĵebe Tayyiči'ud-ača ireĵü [51a] nököčeksən yosun teyimü

CAPÍTULO CINCO

148. [1a] Činggis qahan tende Tayyiči'ud-i dawuliĵu Tayyiči'utai yasutu gü'ün-i A'uču-ba'atur Qoton-örčeng Qudu'udar-tan Tayyiči'ud-i uruq-un uruq-a gürtele hünesü'er keyisgen kidubai ulus irgen-i anu gödölgeĵü [1b] ireĵü Činggis qahan Quba-qaya übülĴebe

149. Ničügüt-Ba'arin-u Širgü'etü ebügen Alaq Naya'a kö'ü-lü'e-ben Tayyičiud-un noyan Tarqutai-kiriltuq hoilaĵu büküy-yi östü gü'ün büle'e ke'en morılan ülü [2a] čidaqu Tarqutay-yi bariĵu tergen-tür unu'ulĵu Širgü'etü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben Tarqutai-kiriltuq-i bariĵu ayisuqui-tur Tarqutai-kiriltuq-un kö'üt de'ü-ner inü buliĵu abuya ke'en güyyičeĵü ireĵü'üi kö'üt de'ü-ner-i inü güyyičeĵü ireküi-lü'e [2b] Širgü'etü ebügen bosun yadaqu Tarqutay-yi tergen de'ere unuĵu gedergü de'ere inü aqtalan sa'uĵu kituqai qarqaĵu ügülerün kö'ün de'üner činu čimayi buliĵu abura irebei čimayi qan-ıyan qardaba ke'en ese teki ala'asu qan-ıyan qardaba [3a] ke'en alaqu gü ala'asu teki mün gü alaqdaqu gü bi mün ele üküqüi-düriyen dere abun üküüsü ke'e'et aqtalaĵu yeke kituqay-ıyarān qo'olai inü ququlura gürküi-tür Tarqutai-kiriltuq yeke dawu'ar de'ü-ner kö'üd-ıyen qailaĵu keleserün Širgü'etü namayi alan [3b] büyyü alan bara'asu üküksen amin ügei beye minü abču otču yeki'üĵei ta namayi ala'ai üdu'üye öter qaritqun Temüĵin namayi ülü alaqu Temüĵin-i üçügen čaq-tur

nidün-düriyen qaltu
ni'ur-duriyan geretü büle'e

ke'en eĵen ügei nuntuq-tur qoçorču [4a] amui ke'en abura otču abčiraĵu

surqa'asu
surqu metü büyyü ke'en
sonin üri'e da'aqan
surqaqu metü surqan söyın yabula'a
ükü'ülsü kē'esü
ükü'ülün yadaqu-yü büle'e bi edöe
oyi inü oroĵu amu
setkil inu
sengtereĵü amu ke'ekdemüi

Temüjin namayi [4b] ülü ükü'ülgü ta kö'üt de'ü-ner minü öter qaritqun Širgü'etü namayi alažu ile'üjei ke'en yeke dawu'ar qailaba kö'üt de'ü-ner inü ügüeldürün ečige-yin amin inü aburaya ke'en irebei bida Širgü'etü amin inü ükü'ülün bara'asu qo'osun amin ügei [5a] beye inü yekikün bida munda ala'ai üdü'üye öter qariya ke'eldüjü qaribai tedeni ireküi-tür Alaq Naya'a-tan Širgü'etü ebügen-ü kö'üt inü heyilükset irebei tedeni ire'ülü'et gödöljü ayisurun ja'ura Qutuqul-nu'u-da gürü'esü tende [5b] Naya'a ügülerün bida ene Tarqutay-yi barižu gürü'esü Činggis qahan bidan-i tus qan-ıyan qardažu irejü'üi ke'en Činggis qahan bidani tus-ıyan qardažu irekset ya'un itegelten haran ede bidan-tur basa ker nököčekün nököčel üge'ün haran tus [6a] qan-ıyan qardaqsat haran-i mököri'üldekün ke'eju mököri'üldegün-ü'ü bida munda Tarqutay-yi endeče talbižu ilējü bida beyes-ıyen Činggis qahan-a gücü ögüre irebe ba ke'eju oduya Tarqutay-yi barižu ayisula'ai tus qan-ıyan tebčin yadažu üje'et ker ükü'ülkün [6b] ke'eju talbižu ilējü ba büširen gücü öksü ke'en irebei ba ke'eye ke'ebe Naya'a-yin ene üge ečiges kö'üt jöbsiyeldüjü Tarqutai-kiriltug-i Quduqul-nu'u-dača taliju ilējü müt Širgü'etü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben ire'esü yekin [7a] irejü ke'ebe Širgü'etü ebügen Činggis qahan-a ügülerün Tarqutai-kiriltug-i barižu ayisurun jıci tua qan-ıyan üje'et ker ükü'ülküi ke'eju tebčin yadažu talbižu ilējü Činggis qahan-na gücü öksü ke'en irebe ke'ebe te'ün-tür Činggis qahan ügülerün [7b] qan-ıyan Tarqutay-yi qardažu irekset bö'esü tus qan-ıyan qardaqsat haran-i tani urug-ıyar mököri'üldekün büle'e ta tus qan-ıyan tebčin yadaqsan setkil tanu jöb büi ke'en Naya'a-yi soyurqaba

150. [8b] te'ünü qoyina Činggis qahan-tur Kereyid-ün Jaqa-gambu [9a] Tersüt-te büküi-tür nököčere irebe tere ireksen-tür Merkit qatquldura ire'esü Činggis qahan Jaqa-gambu ki'et qatqulduju iču'abai tende Tümen-Tübegen Olon-Dongqayit butaraqsan Kereyit irgen ber Činggis qahan-tur oroju ire'üle'ei Kereyid-ün Ong qahan bürün urida [9b] Yisügei qa'an-u čaq-tur sayibar el alduqsan-tur Yisügei qan-lu'a anda ke'eldüksen aju'u anda ke'eldüküi yosun inü Ong qan ečige-yü'en Qurčaqus-buyiruc qan-u de'ü-ner-iyen alaqu-yin tula Gür qan abaqa-lu'a-ban bulqa bolulčaju Qara'un-qabčal širqu'uldaju [10a] ja'un gü'ün qarču Yisügei qan-tur ire'esü Yisügei qan imayi ö'er-düriyen irekdeju ö'esün čerik morilaju Gür qan-i Qašin jük hüldeju irge orqa inü Ong qan-na abču ögüksen-ü tula anda bolulčaqu tere

151. [11a] te'ün-ü qoyina Ong qan-nu de'ü Erke-qara Ong qan aqa-da'an alaqqarun buru'utču otču Naiman-u Inanča qan-tur oroju'ui Inanča qan čeri'üt ilējü jiči Ong qan qurban balaqat bitün yorčiju Qara-kidad-un Gür-qan-tur oduqsan aju'u tendeče bulqa bolun Uyyiqud-un Tangqud-un [11b] balaqat da'ari'at tabun ima'at širgü'eleju sa'alduju teme'en-ü čisun qanaju ide'et yadaju Güse'ür-na'ur-a ire'esü Činggis qahan uridu Yisügei qan-lu'a anda ke'eldüksen yosu'ar Taqa-ba'atur Sükegei-je'ün qoyar-i elči ilē'et Kelüren-ü teri'ün-eče [12a] Činggis qahan ö'esün esergü otču ölösčü turuju irebe ke'en Ong qan-a qubčiri qubčiju ökcü güre'en dotora oro'ulju teji'ebe tere übül jerge'er newüju Činggis qahan Quba-qaya-yi übüljebe

152. [12b] tende Ong qan-nu de'ü-ner noyat ki'et ügüeldürün [13a] ene qan aqa bidanu üge'ü aburitu hümegei helige ebüritčü yabuya aqa de'ü-yi baraba Qara-kidat-tur ba oroba gü ulus ba joba'asu edö'e e'üni ker kikün bida erde üdür kē'esü dolo'an nasutu-yi Merkit irgen dawuliju otču qara alaqqe [13b] daqu emüsgeju Selengge-yin Bu'ura-ke'er-e Merkid-ün a'ur nödube gü Qurčaqus-buyiruc qan ečige inü jiči Merkit irge ha'ulju kö'ü-ben tende aburaju ire'esü basa Tatar-un Ajai qan harban qurban nasutu-yi eke selte basa dawuliju otču [14a] teme'ed-iyen adula'ulun yabuqu-tur Ajai qan-u qoniči abu'at horquju irebe je basa te'ünü qoyina Naiman-ača ayuju buru'utču Sarta'ul-un qažar-a Čui-müren-e Qara-kidad-un Gür qan-bur otba je tende niken hon ülü da'usun jiči dayyijin gödölju Uiyud-un [14b] Tangyud-un qažar-iyar bitüju yaburun yadaju tabun ima'at širgü'eleju sa'aju teme'en-ü čisun qanaju ideju qaqča soqor qalı'un moritu yadaju Temüjin kö'ün-tür ire'esü qubčiri qubčiju teji'ebe je edö'e Temüjin kö'ün-tür teyin yabuqsan-ıyan [15a] umartaju hümegei helige ebüritčü yabumu ker kikün bida ke'eldübei eyin ügüeldüksen üges-i Altun-aşuq Ong qan-a ayilatqaju'u Altun-aşuq ügülerün bi ber ene eye-tür oroldula'a gü jiči qan-ıyan čimayi tebčin yadaba ke'eju tende [15b] Ong qan eyin ügüeldükset El-qutur Qulbari Alin-taisi-tan de'ü-ner-ıyen

noyad-ıyan bari'ulju'ui de'ü-ner-eçe Ĵaqa-gambu buru'utču Naiman-tur oroju'u tedeni bari'as selte ger-tür oro'ulju Ong qan ügülerün bida Uıyud-un Tangıyud-un qajar-ıyar ayısuqui-tur ya'u [16a] ke'eldüle'ei tanu metü ya'u setkigü bi kē'et ni'ur-tur anu nilbuju bari'as anu talbi'ulba qan-a ele nilbuqdaıu ger-tür bükün haran bügüde'er bosču nilbuju'ui

153. [7a] tere übül übüljeju noqai jıl namur inü Ĵınggis qahan Ĵaqa'an-Tatar Alči-Tatar Dutaut Alqui-Tatar tede Tatar-tur Dalan-nemürges bayyılduju qatqulduquy-yin urida Ĵınggis qahan jasaq ügüeldürün dayyısun gü'ü [17b] daru'asu olja-tur bü bayyiya darun bara'asu tere olja bidanu'ai büi je qubiyaldut je bida nökör gü'ün-e içü'aqda'asu türün-ü dobtuluqsan qajar-tur-ıyan eke'erüye türün-ü dobtulqan-tur ese eke'erüksen gü'ün-i mököri'ülüye ke'en jasaqlaldubai Dalan-nemürges [18a] qa[t]qulduju Tatar-i gödölgebei daruju Ulqui-şilügeljit-te ulus-tur anu neyile'ülju dawulibai Ĵaqān-Tatar Alči-Tatar Duta'ut-Tatar Alqui-Tatar erkit irge tende muqutqaju jasaq ügüeldüksen üges-tür Altan Quçar Dāritai qurban üges-tür [18b] ülü gürün olja-tur bayyiıu'ui üges-tür ese gürbe ke'en Ĵebe Qubilai qoyar-i ilēju oljalaqsat adu'un ya'u ke abıqsad-i bügüde-yi abqa'ulba

154. [19a] Tatar-i muqutqaju daulin baraju ulus irgen anu ker kikün ke'en Ĵınggis qahan yeke eye uruk-ıyar-ıyan qačā ger-tür oroju eyetüldübe eyetüldürün erde üdür-eçe [19b] Tatar irgen ebüges ečiges-i baraqsan büle'e ebüges ečiges-ün ösöl ösöju kılal kılaju čı'ün-tür ülijü kiduju alaıu öğüye ulıttele kiduya hüleksed-i bo'olıduya jük jük qubiyaldıya ke'en eye baralduju ger-teče qaru'asu Tatar-un Yeke-čeren Belgütey-eçe yambar [20a] eye eyetüldübei ke'en asaııu'u Belgütei ügülerün tani bügüde-yi čı'ün-tür ülijü kidıya ke'eldübei ke'eju'ü Belgütey-yin ene üge-tür Yeke-čeren Tatar-duriyan tungqaq talbiıu qorqaqlaju'u qorqaqsat Tatar-tur bidanu čeri'üt e'erekün bolun maşı samşııu'u qorqalaq-[20b]sat Tatar-i joboıu oro'ulju ülütken čı'ün-tür ülijü kiduqui-tur Tatar ügüeldürün gü'ün tutum qančun-duriyan kituqai qančulaıu dere abun üküye ke'eldüju basa maşı gü samşııu'u tedüi Tatar-i čı'ün-tür ülijü kidun baraju tende Ĵınggis qahan jarlıq bolurun bida uruk-ıyar-ıyan [21a] yeke eye baralduqsan-i Belgütey-yin ja'aqu-yin tula bidanu čeri'üt maşı samşııabai e'ünü qoyına yeke eye-tür Belgütei bü orotuqai eye baratala qadana bügün-i jasatuqai jasa'at kere'ür-i qulaqai qudal üyyıleten-i jarqulatuqai eye bara'asu ötök üqsan-u qoyına Belgütei [21b] Da'arıtai qoyar tende orotuqai ke'en jarlıq bolba

155. [22a] tende Tatar-un Yeke-čeren-ü ökin Yisügen qatun-i Ĵınggis qahan [22b] tende abba ta'alaqdarun Yisügen qadun ügülerün qahan soyurqa'asu namayı gü'ün-e bodo-da bolqaju asaramu nadača egeči Yisüi neretei nadača de'ere qan gü'ün-e jokıqui aji'ai je sayyi güregen bülıgi edö'e maqa ene bodulqan-tur qa'aqşı yorčibi ke'ebi ene üge-tür

[23a] Činggis qahan ügülerün egeçi činu čimadača sayin büksen bö'esü eri'ülüye egeçi-yen ire'esü jayylaǵu ökgü-yü či ke'ebe Yisügen qadun ügülerün qahan soyurqa'asu egeçi-yen ele üje'esü egeçi-de'en jayyilasu ke'ebe ene üge-tür Činggis qahan jarliq tungqa'aju [23b] eri'ülü'esü ökteksen güregen-lü'e qamtu hoilaǵu yabuqu-yi bidanu čeri'üt jolqaǵu'ui ere inü tuta'aju'ui Yisüi qatun-i tende abčiraba Yisügen qadun egeçi-yen üje'et urida ügüleksen üge-tür gürün bosču sa'uqsan sa'urin-duriyan sa'ulǵu mün ö'esün dōro sa'ubi Yisügen qatun-u [24a] üge-tür adali boldaǵu Činggis qahan oyin-duriyan oro'ulǵu Yisüi qatu[n-i] abču jerge-tür sa'ulba

156. [24b] Tatar irgen-i daulin baraǵu niken üdür Činggis qahan qadā sa'uǵu umdālaldurun Yisüi qadun Yisügen qadun jirin-ü dumda sa'uǵu umdalaldun büküi-tür Yisüi qadun yekede [25a] sewürel-bi tende Činggis qahan dotora'an setkiǵu Bo'orču Muqali-tan noyad-i uriǵu ire'ulǵu ügülerün ta ede ele či'uluqsat haran bügüde'er ayimaq ayimaq bayyitqun ö'ereče busu ayimaq-un gü'ün-i ö'ere böldeyitketkün ke'en jarliq bolba tedüi ayimaq [25b] ayimaq-iyar-ıyan bayyi'asu niken jala'ui sayin gürümele gü'ün ayima'ud-ača ö'ere bayyiba či ya'un gü'ün büi kē'esü tere gü'ün ügülerün Tatar-un Yeke-čeren-ü Yisüi neretei ökin ökdeksen güregen gü'ün büle'ei bi dayyisun-a dawulıqdarun ayuǵu buru'utču yabuǵu edö'e [26a] amurliba je ke'en ireǵu olon haran dotora ya'u taniqdaqu ke'eǵu yabula'a ke'ebe ene üge-yi Činggis qa'an-a öči'esü jarliq bolurun mün gü dayyisu setkiǵu o'orçaq bolǵu yabuǵu'u edö'e ya'u görüre ireǵu'ü inü metüs-i čü'n-tür ülibei ya'u sa'aramui nidün-ü [26b] ečine gētkün ke'ebe tedüi gü mökör'i'ülbei

157. [27a] mün noqai jıl Činggis qahan-ni Tatar irgen-tür morilaqsan-tur Ong qan Merkit irgen-tür morilaǵu Toqto'a-beki-yi Barquǵın-töküm jük hüldeǵu Toqto'a-yin yeke kö'ün Tögüs-beki-yi alaǵu Toqto'a-yin Qutuqtai Ča'alun jirin ökit inü [27b] qatut inü abču Qutu Čila'un qoyar kö'üd-i inü irge selte dawulıǵu Činggis qa'an-a ya'u ber ese ökbe

158. [28a] te'ünü qoyina Činggis qahan Ong qan qoyar Naiman-u Güčügüd-ün Buyıruq qan-tur morilaǵu Uluq-taq-un Soqoq-usun-a büküi-tür gürcü Buyıruq qan bayyildun yadaǵu Altai daban gödölbe Soqoq-usun-ača Buyıruq qan-ni nekeǵu Altai daba'ulun Qum-šinggir-un Ürünggü huru'u hüldeǵu yabuqui-tur [28b] Yedi-tubluq neretü noyan inü qara'ul yabuǵu bidanu qara'ul-a hüldekdeǵu a'ula ö'ede tuta'aqu bolun olangniyan tasuraqdaǵu tende bariqdalı'a Ürünggü huru'u hülde'et Kišil-baš-na'ur-a güyičēǵu Buyıruq qan-ni tende muqutqaba

159. [29a] tendeče Činggis qahan Ong qan qoyar qariǵu ayisuqui-tur [29b] Naiman-u qatqulduqči Kökse'ü-sabraq Bayidaraq-belčir-e čerik jasaǵu qatqulduqu bolun aǵu'u Činggis qahan Ong qan qoyar qatqulduya ke'en čerik jasaǵu gürcü jilda boldaǵu

manaqaru qatqulduya ke'en jerge'er qonobai tende Ong qan bayyidal-duriyan qal-nu'ut tüle'üljü söni bö'et [30a] Qara-se'ül ö'ede gödöljü'üi

160. [30a] tende Jamuqa Ong qan-lu'a qamtu gödölülčejü yaburun Ong qan-a [30b] Jamuqa ügülerün Temüjin anda minü uridača Naiman-tur elčitü büle'e edö'e ese irebei qan qan aqu qayiruqana bi büyyü je ajıraqu bildü'ür anda minü büyyü Naiman-tur otču'ui je oroqu bolun qoçorba ke'eju'üi Jamuqa-yin tere üge-tür Ubçiqtai Gürin-[31a]-ba'atur ügülerün jusuritču yekin teyin šili'un aqa de'ü-yü'en ulkin jingkün ügüleye ke'ebe

161. [31b] Činggis qahan söni mün tende qonoju qatqulduya ke'en manaqar erde üdür geyi'ülün Ong qan-nu bayidal-tur üje'esü ügei boldaju ede či bidan-i tüleşilen aju'u ke'et tendeče Činggis qahan gödöljü Eder Altayın belçir-iyer ketüljü tere gödölükse'er gö[döl]jü Sa'ari-ke'er [32a] bawubai tendeče Činggis qahan Qasar qoyar Naiman-u tubu'ud-i uqaju haran-a ese to'olai

162. [32b] Kökse'ü-sabraq Ong qan-u qoyınača nekeju Senggüm-ün eme kö'üt irge orqa selte dawuliju abču Ong qan-u Telegetü-amasar-a bükün jarimut irge adu'un ide'e dawuliju abu'at qariju'ui tere so'or-tur Merkid-ün Toqto'a-yin Qutu Čila'un qoyar kö'üt tende bürün irge-ben abu'at [33a] qaqaçaju eçige-düriyen neyilen Selengge huru'u gödöljü'üi

163. [33b] Kökse'ü-sabraq-a dawuliqdaju Ong qan Činggis qahan-tur elçi ilējü'üi elçi ilērün Naiman-a irge orqo-ban eme kö'ü-ben dawuliqdaba bi kö'ün-neče'en dörben külü'üd-i činu quyuju ilēbe bi irge orqo minü aburaju öktügei ke'eju ilējü'üi Činggis qahan tende Bo'orču Muqali [34a] Boroqul Čila'un-ba'atur ede dörben külü'üd-iyen çerik jasaju ilēbe ede dörben külü'üd-i qürqüy-yin urida Hula'an-qut-da Senggüm bayyilduqu bolun morin-u'an quya qaqaçaju a[b]daqu bolju büküi-tür ede dörben külü'üt gürču abura'at irge orqa eme kö'ü bügüde-yi aburaju [34b] ökbei tende Ong qan ügülerün erde sayın eçige-de inü ene metü odun baraqsan ulus-ıyan aburaju öktele'e edö'e basa kö'ün-ü'en odun barqsan ulus-i minü dörben külü'üd-iyen ilējü aburaju öktebe haçi qari'uluqu-yi tenggeri qajar-un ihe'el medetügei [35a] ke'ebe

164. [35b] basa Ong qan ügülerün Yisügei-ba'atur anda minü odun baraqsan ulus minü nikente aburaju ökbe Temüjin kö'ün basa oduqsan ulus minü aburaju'u ökbe ede eçige kö'ün qoyar odun baraqsan ulus nada [36a] quriyaju ögürün ken-ü emüne quriyaju ögün jobomui bi ber edö'e

ötölbe namayi ötöljü

ündüt-te qaru'asu qa'učitba bi

qa'učitču
qaldut-ta qaru'asu
qamuq ulus ken medegü

de'ü-ner minü aburi üge<y>'ün búi qaqča kö'ün minü ügei šitu Senggüm qaqča büyyü
Temüjin [36b] kö'ün-i Senggüm-ün aqa bolqaју qoyar kö'ütü bolју amusuqai ke'eјü
Činggis qahan-lu'a Ong qan Tu'ula-yin qara tün-ne quriју ečige kö'ü ke'eldübei ečige
kö'ün ke'eldüküi yosun urida erte üdür Yisügei qan ečige-lü'e Ong qan anda
ke'eldüksen yosu'ar ečige metü [37a] ke'eјü ečige kö'ün ke'eldüküi yosun teyimü üge
ügüeldürün olon dayyisun-tur ha'ulurun qamtu niken-e ha'uluya oro'a görögesün-tür
abalarun niken-e gü qamtu abalaya ke'eldübei basa Činggis qahan Ong qan qoyar
ügüeldürün bida qoyar-i nayyidaју

südütü moqay-a [37b]
södürte'esü
södürgen-tür bü oroya
südü'er ama'ar ügüeldüјü büšireye
ara'atu moqay-a
adarda'asu
adarqan-i inü bü abulčaya
ama'ar kele'er olulčaју büšireye

ke'en teyin üge baralduју amara'alın aldubai

165. [38b] amaraq de'ere dabqur amaraq boluya ke'en Činggis qahan setkiјü Joči-de
Senggüm-ün döyi Ča'ur-beki-yi quyirun Senggüm-ün kö'ün Tusaqa-da bidan-u Qojin-
beki-yi aralјin ögüye ke'en quyi'asu tende Senggüm ö'er-iyen yekeјilen [39a] setkiјü
ügülerün bidanu uruq andur odu'asu ala'un-a bayyіу e'enekče qoyimar qaraq u aју'u
anu uruq bidan-tur ire'esü qoyimar-a sa'uју ala'un-a qaran aју'u ke'en ö'er-iyen
yekeјilen setkiјü bidan-i doromјilan ügüleјü Ča'ur-beki-yi ülü ögün [39b] ese ta'alaju'ui
tere üge-tür Činggis qahan dotoran Ong qan Nilqa-senggüm qoyar-tur dura
qočorču'u

166. [40a] teyin dura qočoruqsan-i Јamuqa uqaju qaqai јil qabur Јamuqa Altan Qučar
Qardakidai Ebügeјin Noyakin Söge'etei To'oril Qači'un-beki tede bolun niken eyeten
bolју newüјü otču Јeје'er-ündür-ün gerü-de Berke-elet-te Nilqa-senggüm-tür otču
Јamuqa ulgin ügülerün [40b] Temüjin anda minü Naiman-u Tayang qan-tur keletü
elčitü büyyü aman inü ečige kö'ü ke'edü amu aburi inü ö'ere büyyü itegeјü'ü amui ta
ese nende'esü tana ya'u bolqu Temüjin anda-tur morila'asu bi köndelen-eče oroldusu
ke'eјü'ui Altan Qučar qoyar ügülerün [41a] ba Hö'elün eke-yin kö'ün-i

aqa-yi alaĵu
de'ü-yi te[b]čijü

öksügei ke'eĵü'üi Ebügeĵin Noyakin Qarta'at ügülerün

qar inü qardaĵu
köl inü köldeĵü

öksügei ke'eĵü'üi Toĵoril ügülerün arqača otçu Temüĵin-i ulus inü abuya ulus-ıyan
abda'asu ulus üge<y>ü bolu'asu [41b] yekikün tede ke'eĵü'üi Qači'un-beki ügülerün
Nilqa-senggüm kö'ün čimayi ya'u setki'esü urtu-yin üĵü'ür-e gün-ü hira'ur-a gürülčesü
ke'eĵü

167. [42a] ede üges ügülekdeĵü Nilqa-senggüm ečige-dür-ıyen [42b] Ong qan-tur tede'er
üges Sayıqan-töde'en-ıyer ügüleĵü ileĵü'üi ede'er üges ügülekdeĵü Ong qan ügülerün
kö'ün-i minü Temüĵin-tür yekin teyin setkin büyyü ta eĵi'e turuq ima'ari bolĵu bö'et
edö'e kö'ün-tür minü teyin mawui setki'esü tenggeri-de ülü [43a] ta'alaqdaqun bida
Ĵamuqa yabudaq keletü büle'e jöb-ü'ü tab-u'u ügülen büyyü ke'en ese ta'alaĵu ileĵü'üi
basa Senggüm ügüleĵü ilärün amatu keletü gü'ün ügülen bö'etele yekin ülü
büširekdegü ke'en ĵiči quči ügüleĵü ilē'et yadaĵu ö'esün be'en gedün otçu ügülerün [43b]
bel čimayi edüi büqüi čaq-tur bidani ya'un-a ber ülü bolqan büyyü ünen ber qan
ečige'en čimayi

čaq'a'an-a sača'asu
qara-da qaq'a'asu

Qurčaqus-buyıruq qan ečige-yin činu ĵoban edüi quriyaĵu aqsan ulus-i činu mana'ü
mede'ülgü ken-e ber yekin mede'ülgü [44a] ke'eĵü'üi tere üge-tür Ong qan ügülerün
čaq'a'an kö'ü-ben ker tebčigü eĵi'e turuq ima'ari bolĵu mawui setki'esü ĵokiqu-yü
tenggeri-de ülü ta'alaqdaqun bida ke'eĵü'üi tere üge-tür kö'ün inü Nilqa-senggüm
mawuilaĵu e'üten o'orču qarču'u ĵiči kö'ün-ü'en Senggüm-ün duran [44b] qayıralaĵu
uriĵu ire'ülĵü Ong qan ügülerün tenggeri-de maqa ta'alaqdaqun-u bida kö'ün-i ker
tebčisü ke'emüi ta čidan ele üyyiledütkün ta medetkün ke'eĵü'üi

168. [45b] tendeĵe Senggüm ügülerün müt lü bidanu Ča'ur-beki-yi quyu büle'e edö'e
bu'ulĵar idere iretkün ke'en üdür bolĵaĵu uriĵu ire'ülĵü tende bariya ke'eldüĵü ĵe ke'en
eye baralduĵu Ča'ur-beki-yi ögüye [46a] bu'ulĵar idere iretkün ke'en ilēbei uriqdaĵu
Činggis qahan harban haran ayisurun ĵa'ura Mönglik ečige-yin ger-tür qono'asu tende
Mönglik ečige ügülerün Ča'ur-beki-yi quyu'asu müt lü bidan-i doromĵilaĵu ülü ögün
büle'e edö'e ker buru'uya bu'ulĵar [46b] idere uriĵu'u ö'ed-ıyen yekeĵilekün haran

buru'uya yekin öksü ke'en uriqun büle'ei jöb-ü'ü tab-u'u setkil büi kö'ün uqaǵu otdaq qabur bolba adu'un bidanu turuqat büi adu'u-ban teǵi'eye ke'en şiltaǵu ıleye ke'eǵü ülü odun Buqatai Kiratai qoyar-i bu'ulǵar [47a] idetkün ke'eǵü ileǵü Činggis qahan Mönglik ečige-yin ger-teče qaribai Buqatai Kiratai qoyar-i gürküi-lü'e serekdebei bida manaqar erte büčijü bariya ke'eldübei

169. [47b] teyin büčijü bariya ke'en üge baralduqsan-i Altan-u de'ü [48a] Yeke-čeren ger-düriyen ireǵü ügülerün manaqar erde Temüǵin-i bariya ke'eldübei ene üge-yi Temüǵin-e kelen gürgen otqu gü'ün-i yambar ele bolqaqdayu ke'eǵü'üi teyin ügüleküi-tür eme inü Alaq-it ügülerün tere deleme üge činu ya'un bolumui haran ba ünemşige'üjei [48b] ke'eǵü'üi teyin keleleküi-tür adu'uči inü Badai sün gürgere ireǵü ene üge-yi sonosču qariba Badai yorčıǵu nökör adu'uči Kişiliq-a ügüleksen üges ügüleǵü'ü Kişiliq ügülerün bi basa otču uqasuqai ke'eǵü ger-tür otču'ui Čeren-ü kö'ün [49a] Narin-ke'en qadā sa'ıǵu sumud-ıyan hürün sa'ıǵu ügülerün tuqar bida ya'u ke'eldüle'ei keleben abdaqun ken-ü ama itqaqun ke'eǵü'üi teyin kē'et Narin-ke'en basa adūči-da'an Kişiliq-a ügülerün Merkidei-čaqā'an Aman-čaqā'an ke'er qoyar-i bariǵu a[b]čira huyaǵu söni erte [49b] morilaqu ke'eǵü'üi Kişiliq yorčıǵu Baday-ya ügülerün tuqar-un kelen činu bolqa'aba maqat bolba edö'e bida qoyar Temüǵin-e kelen gürgen yorčiya ke'en üge baralduǵu Merkidei-čaqā'an Aman-čaqā'an qoyar-i bariǵu ireǵü huyaǵu üdeşi bü'et qoş-duriyan [50a] niken quriqa-ban alaǵu iseri-yerēn bolqaǵu Merkidei-čaqā'an Aman-čaqā'an ke'er qoyar belen huyaqsad-i unıǵu sönide yorčıǵu Činggis qahan-tur söni gürcü ger-ün ümereče Badai Kişiliq qoyar ügülerün Yeke-čeren-ü ügüleksen üges kö'ün-i inü Narin-ke'en-nü [50b] sumud-ıyan hürün sa'ıǵu ügüleksen-i Merkidei-čaqā'an Aman-čaqā'an ke'er qoyar aqtas bariǵu huya ke'eksen üges bügüde-yi ügüleǵü ökbei basa Badai Kişiliq qoyar ügülerün Činggis qa'an-i soyurqa'asu ariyal ügei büi büčijü bariya ke'en üge baralduba ke'ebe

CAPÍTULO SEIS

170. [1a] teyin ügülekdeǵü Činggis qahan Badai Kişiliq qoyar-un üges büşireǵü söni bö'et dergede'ün bükün itegelten-e kelen ki'et könggelen ya'u ke-ben gē'et burūılan söni bö'et gödölbei Mau-ündür-ün gerü'er gödölürün [1b] Mau-ündür-ün gerü-de Uriangqadai Ĵelme-qo'a-yi itegeǵü qoyina'an čaqdu'ulsun bolqan qara'ulsun talbiǵu gödölǵü tere gödölükse'er manaqarşı üdür düli naran kebeli'ülün Qalaqalǵit-elet gürcü üderin ba'uba üderitčü büküi-tür Alčiday-yin aqtas adu'ula'ulsun [2a] Čigidei Yadir ĵüyl-e ĵüyl-e noqo'an-tur aqtas-ıyan adu'ulan yabuqui-tur qoyinača Mau-ündür-ün ebür-ıyer Hula'an-burqat da'arin ayisuqui dayin-u to'usun-i üjeǵü dayin gürbei ke'eǵü aqtas-ıyan hülde'et ireǵü dayin gürbei ke'ekdeǵü üje'esü Mau-ündür-ün ebür-i[2b]yer Hula'an-burqat da'arin to'osun qarqaǵu Ong qan tere nekeǵü ayisun aǵu'ui ke'eǵü

tendeče Činggis qahan to'osun üje'et aqtas-ıyan bari'ulu'at ača'alaju morilabai tedüi ese
üje'esü genet büle'ei tere ayisuqui-tur Ĵamuqa Ong qan-lu'a [3a] qamtu ayisulçaju
ayisun aju'ui tende Ong qan Ĵamuqa-dača asaqču'u Temüjin kö'ün-tür qatqulduqun
metüs ket büi ke'en asaqču'u Ĵamuqa ügülerün tende Uru'ut Mangqut ke'en irgen inü
büi tede irgen inü qatquldumui je

to'orıkui tutum

toyi jokiyu

derelgü gü tutum

dem [3b] jokiyu

üçügen-eče üldü Ĵida-tur daduqsan irgen tede qaraqçı'ut alaqqı'ut tuqtan büi tede
serelten irgen büi je ke'eju'ui tere üge-tür Ong qan ügülerün teyin bö'esü bida teden-tür
Ĵirgin ba'atud-ıyan Qadag-i tuşıyaldun Ĵirgin ba'atud-ıyan dobtulqaya [4a] Ĵirgin-ü
gejige Tümen-Tübeggen-ü Açıq-şirun-i dobtulqaya Tübeggen-ü gejige Olon-Dongqayit
ba'atud-i dobtulqaya Dongqayid-un gejige Ong qan-u minqan turqa'ud-i uduridun
Qori-şilemün-taisi dobtulduqai minqan turqa'ud-un gejige bida yeke qol dobtulai je
ke'eju'ui basa Ong qan ügülerün [4b] Ĵamuqa de'ü bidanu çerik či Ĵasa ke'eju'ui tere
üge-tür Ĵamuqa öre böldeyitcü qarçu nököde'en ügülerün Ong qan ene çerig-ıyen
namayi Ĵasa ke'emü anda-tur bi qatquldun yadan yabulu'a ene çerik namayi Ĵasa
ke'emüi Ong qan dület nadača çınaru aju'u çaqtu nökör [5a] büyyü anda-tur kele
oro'uluya anda qada'uçituqai ke'emü Ĵamuqa doro'un Činggis qahan-tur kele oro'ulju
ügüleju ilärün Ong qan nadača asaqba Temüjin kö'ün-tür qatqulduqun metüs ket büi
ke'en asaq'asu bi ügülerün Uru'ut Mangqud-i tumbulan ügülebe bi minü [5b] üge-tür
müt Ĵirgin-ıyen tumbulaju manglailan Ĵasalduba Ĵirgin-ü gejige Tümen-Tübeggen-ü Açıq-
şirun-i ke'eldübe Dongqayid-un gejige Ongqan-nu minqan turqa'ud-un noyan Qori-
şilemün taisi-yi ke'eldübei te'ünü gejige mün Ong qan-nu yeke qol çerig-ıyer bayyisu
ke'eldübei [6a] basa Ong qan ügülerün Ĵamuqa de'ü ene çerik či Ĵasa ke'en namayi tüşin
ügülemüi e'über uqa'asu çaqtu nökör büyyü çerig-ıyen Ĵasaldun ya'u çidaqun erde bi
anda-tur qatquldun yadaju yabulu'a Ong qan nadača çınaru aju'u anda bü ayu qada'ujı
ke'eju ilējüğü

171. [7b] ene kele ire'ülü'et Činggis qahan ügülerün Uru'ud-un Ĵürçedei ebin či ya'u
ke'emü çimayi manglailaya ke'ebe Ĵürçedei-yi dongqotqu-yin urida Mangqud-un
Quyildar-seçen ügülerün anda-yin emüne bi qatquldusu mono qoyına öneçit kö'üd-i
minü asaraqı-yi anda medetügei ke'ebe [8a] Ĵürçedei ügülerün Činggis qa'an-u emüne
ba Uru'ut Mangqut manglailan qatquldusu ke'eju'ui teyin ke'et Ĵürçedei Quyildar
qoyar Uru'ut Mangqud-ıyar-ıyan Činggis qa'an-u emüne Ĵasaju bayyibai bayyiqui-lu'a
dayin Ĵirgin-i manglailaju gürcü irebei irequı-lü'e Uru'ut [8b] Mangqut esergü dobtolju

Ĵirgin-i darubai daruĵu ayisuqui-tur Tümen-tübeg-en-ü Aĉiq-širun dobtulbai dobtulĵu Aĉiq-širun Quyildar-i qatquĵu bawūĴu'u Mangqut Quyildar-un de'ere eke'erĉü'üi Ĵürĉedei Uru'ud-i'er-iyen dobtulĵu Tümen-Tübeg-en-i darubai [9a] daruĵu gödölgeĵü ayisukui-tur Olon-Dongqait esergü dobtulbai Ĵürĉedei basa Dongqayid-i daruba daruĵu ayisukui-tur Qori-šilemün-taisi minqan turqa'ud-iyar dobtulbai Ĵürĉedei basa Qori-šilemün-taisi-yi iĉu'aĵu daruĵu ayisukui-tur Ong qan-naĉa [9b] eye üge<y>'ü Senggüm esergü dobtulqu bolun enggesge qaĉar-iyen qaqdaĵu Senggüm mün tende unaĵu'u Senggüm-i unaqdaĵu Kereyit бүгүде'ер Senggüm-ün de'ere eke'ertĉü bayyibai ani daruĵu šinggeküi naran quburi de'ere tašin бүкүи-түр bidanu'ai eke'erĉü Quyildar-i unaqsan [10a] yaratu-yi abu'at qariĵu Ćinggis qahan bidanu'ai Ong qan-naĉa qatqulduqsan qaĵar-aĉa qaqaĉaĵu üdeši-de gödölĴü qaqaĉan qonobai

172. [11a] bayyiĵu qonoĵu üdür geyi'ülün бүгүтге'есү Öködei Boroqul Bo'orĉu qurban ügei aĵu'u Ćinggis qahan ügülerün Öködei-lü'e itegelten Bo'orĉu Boroqul qoyar goĉorĉu'u aĵu ber üküĵü ber ya'u qaqaĉaqun [11b] tede ke'ebe bidanu'ai söni-de a[q]tas-iyen bariĵu qonoĵu Ćinggis qahan ügülerün qoyinaĉa bidanu nekeĵü ire'esü qatqulduya ke'en ĵasaĵu bayyibai üdür gege'en bolqaĵu üĵe'esü qoyinaĉa niken gü'ün ayisu güřĉü ire'esü Bo'orĉu aĵu'u Bo'orĉu-yi [12a] güřĉü ire'ülü'et Ćinggis qahan ügülerün möngke tenggeri medetügei ke'eĵü ebĉe'ü-ben möke'eletbe Bo'orĉu ügülerün dobtulkui-tur morin-iyen unatala qaqaĉaĵu yabuqan güyyiĵü yabuqui-tur mün Kereyit Senggüm-ün de'ere eke'er bayyikui so'or [12b] ĉölö-tür aĉi'atu morin aĉi'a-ban kebeli'ülĴü bayi-yin бүкүй-йи аĉи'а inü hoqtolĴu inggirĉaq-tur inü unuĵu qarĉu bidanu qaqaĉaqu qaruqsan mör mütkin yabuĵu olĴu edüi irebe bi ke'ebe

173. [13a] basa qorumut atala basa niken gü'ün ayisu güřĉü [13b] ayisuqui-tur döro inü köl-iyen unĴilĵaĵu ayisu üĵe'esü qaĉĉa gü'ün metü büyyü iren bara'asu Öködey-yin qoyinaĉa Boroqul sundulaĵu aman-u ĵabaĴin-iyar ĉisun ĉuburi'ulĴu güřĉü irebe Öködei suĵiyasu-ban sumun-a tusdaĵu ĉisun inü haqdarun Boroqul ama'ar-iyen [14a] šimiĵü bökleksen ĉisun ĵabaĴin-iyar ĉuburi'ulĴu irebe Ćinggis qahan üĵeĵü nidün-eĉe'en nilbusun ĉuburi'ulĴu duran alĵa'at qal ötör tüle'ülü'et qala'un da'a'ulu'at Öködey-e umdān eri'ülĴü ökke'ülĴü dayisun ire'esü qatqulduya ke'eĵü büle'ei [14b] Boroqul ügülerün dayyisun-u to'osun ĉinaqsi Mau-ündür-ün ebür-iyer Hula'an-burqat ĵük to'osun urtu-da qarĉu ĉinaqsi yorĉibai ke'ebe Boroqul tere üge-tür ire'esü qatqulduqun büle'ei dayyin-a buru'uilan gödölde'esü bida ĉerig-iyen ĵibši'erĉü [15a] qatquldut ĵe ke'eĵü gödölbei gödölürün Ulqui-šilügelĴit ö'ede gödölü'et Dalan-nemürges orobai

174. [15b] tende qoyinaĉa Qada'an-daldurqan eme kö'ün-eĉe'en qaqaas irebe ireĵü Qada'an-daldurqan Ong qan-nu üge ke'en [16a] ügülerün Ong qan kö'ü-ben Senggüm-i uĉuma'ar enggesge qaĉar unatala qaqaĉaĵu de'ere inü eke'erĉü tende ügüleĵü'üi

hiluqatqu-yū metü-tür
hiluqatba
qalqu-yū metü-tür
qalqun bolun
qayıran kö'ün-ü minu
qačar-tur
qada'asun qada'ulbai

kö'ün-ü ami erüsün [16b] dobtulduya kē'esü te'ün-tür Ačiq-širun ügülerün qan qan
bütügei ečine бүгү kö'ü erirün elbesün jalama kiǰu abui babui ke'en erin jalbarimui
bida edün törün baraqsan kö'ü Senggüm-i asaraya Mongqol-un olonkin Jamuqa-lu'a
Altan Qučar-lu'a bidan-tur büi [17a] Temüjin-lü'e dayyijju qaruqsan Mongqol qa'a
otqun tede

morin unu'utan
modun nemüreten bolbai

tede ani ese ire'esü otču morin-u junda'ul metü qormailaju a[b]čirat je bida tede'er-i
ke'ebe Ačiq-širun-u ene üge-tür Ong qan ügülerün teyin bö'esü kö'ün [17b] alja'ujai
kö'ün-i ülü dengselgen asaratqun kē'et qatqulduqsan qajar-ača qarin içubai ke'ebe

175. [18a] tendeče Činggis qahan Dalan-nemürges-eče Qalqa huru'u gödölürün to'o
to'olaldubai to'olaldu'asu qoyar minqan jirwa'an ja'ut bolbai niken minqan [18b]
qurban ja'ut Činggis qahan Qalqa-yin höreneji etēd-iyer newübei niken minqan qurban
ja'ut Qalqa-yin doronaji etēd-iyer Uru'ut Mangqut newubei teyin newüju ayisuqui-tur
günesün-e abalan yabuqui-tur Quyardar yaras-ıyan ana'ai üdü'üye Činggis qahan-a
itqa'asu [19a] ülü bolun görö'esün-tür dobtulqu bolun hükdereju nökcibe tende Činggis
qahan Qalqa-yin Or-nu'u-yin Keltegei-qada-da yasun inü talbi'ulba

176. [19b] Qalqa-yin Buyur-na'ur-tur čitququ huja'ur-a Terge Emel-ten Onggirat büi
ke'en medeju Jürcedeyi Uru'ud-ıyar ilēbei ilērün Ongirat irgen erte [20a] üdür-eče

je-yin jisü'er
ökin-ü öngge'er

kē'esü elset je müt bulqa inü kē'esü qatquldut je bida kē'eju ilē'esü Jürcedei-tür elsen
oroju'ui elsen oroqdaju Čingis qahan ya'u ber anu ese köndebei

177. [20b] tende Onggirad-i oro'ulu'at otču Tüngge qoroqan-u dorona bawuju Činggis
qahan Arqai-qasar-a Sügegei-je'ün [21a] qoyar-a dawu bari'ulurun Tüngge-qorqan-u
dorona bawubai ebesün ber inü sayin bolju'ui qatas manu üyelebei qan ečige-de minü

ügüle ke'en ügülerün qan eçige minü ya'un čimar-tur nama ayu'ulbai či ayu'ulqu
bö'esü mawun kö'üd-iyen mawun berined-iyen [21b] nuyir kangqan yekin ülü ayu'ulu
či ding sa'uquı iseri boqunitqaçu de'ekši qarçui hünü dölüsgeçü yekin teyin ayu'ulba či
qan eçige minu

qalçırqu-yü gü'ün-e
qatquqdaba či
köndeledü-yü gü'un-e
köki'üldebe či

qan eçige minü bida qoyar ya'u ke'eldüle'ei [22a] Jorqal-qun-u Hula'anu'ut-bolda'ut-ta
bid-a ese'ü ügüleldülü'ei

südütü moqay-a
södürte'esu
södürge-tür inü bü oroya
südü'er ama'ar olulçaçu büşireye

ese'ü keleldüle'ei edö'e qan eçige minü südü'er ama'ar-ü olulçaçu qaqaçaba či

ara'atu [22b] moqay-a
adarta'asu
adarqan-tur bü oroya
ama'ar kele'er olulçaçu büşireye

ese'ü ke'eldüle'ei edö'e qan eçige minü ama'ar kele'er-ü olulçaçu anggiçiraba či qan
eçige minü bi čö'en ber bö'esü olon-ni ülü eri'ülgü büle'e mawui ber bö'esü [23a] sayin-
i ülü eri'ülgü büle'e bi qoyar kilgütei tergen nökö'e kilgü-ben ququra'asu hüker inü
jıkdün yadayu tere metü nökö'e kilgün činu bi ese'ü açu'u goyar gürdütei tergen nökö'e
gürdü-ben ququra'asu newün yadayu tere metü nökö'e gürdün činu bi ese'ü [23b] açu'u
erte üdür ke'esü Qurçaqus-buyıruq qan eçige-yü'en qoyına döçin kö'üd-ün aqa ke'eçu
qan bolçu'u je či qan bolun baraçu de'ü-ner-iyen Tai-temür-taisi Buqa-temür qoyar-i
alaba je či Erke-qara de'ü činu alaqqarun ami-yan qoroqçu qarçu [24a] Naiman-u
Inanča-bilge qan-tur buru'utçu oroçu'u je de'ü-ner-iyen alaqqı bolba ke'eçu Gür qan
abaqa činu čimadur morilaçu ire'esü či ja'un gü'ün ami-yan qoroqun buru'u[t]çu
Selengge huru'u tuta'açu Qara'un-qabçal şırquldaba je či jıçı tendeçe qarurun Merkid-ün
[24b] Toqto'a-da Huja'ur üjin ökin-iyen ni'urqan ökçü Qara'un-qabçal-aça qarçu
Yisügei qan eçige-tür minü ire'esü či tende ügülerün Gür qan abaqa-daça ulus minü
aburaçu ök ke'ekdeçu Yisügei qan eçige minü čimada teyin ke'en irekdeçu Tayyıcı'ud-
aça [25a] Qunan Baqaçı qoyar-i uduritçu ulus činu aburaçu öksü ke'en çerik jasaçu otçu

Qurban-telesüt-te bükün Gür qan-i qorin qučin gü'ün-i Qaşin jük hü[l]deju ulus činu aburaju ökbe je tendece ireju Tu'ula-yin qara tün-ne qan ečige minü Yisügei qan-lu'a [25b] anda bolulčaju tende Ong qan ečige minü büširen ügülerün ene tusa-yi činu hači uruq-un uruq-a činu hači qari'ulqu-yi de'ere tenggeri qajar-un ihe'el medetügei ke'en büšireksen aju'u je či te'ünü qoyina Erge-qara Naiman-u Inanča-bilge qan-nača čeri'üt quyuju [26a] čima-tur morilaju ire'esü či ami'an quroqun ulus-ıyan geju čö'en gü'ün tuta'aju qarču Qara-kidad-un Gür qan-tur Čuimüren-e Sarda'ul-un qajar-a otba je či niken hon ülü dawusun basa Gür qan-nača daiju qarču Uıyud-un Tangıud-un qajar-ıyar yadaju ayisurun tabun [26b] ima'at širgö leju sa'aju ideju teme'en-ü čisun qanaju ideju qaqča soqor qalı'un moritu irebe je či qan ečige-yin čimayi teyin yadaju ayisu ke'en medeju urida Yisügei qan ečige-lü'e minü anda ke'eldüksen-ü tula setkiju Taqai Sükegei qoyar-i esergü [27a] činu elči ilē'et basa bi ö'esün Kelüren-ü Bürgi-ergi-dece uqdun yorčiju Güse'ür-na'ur-a jolqaldubai je bida čimayi yadaju irebe ke'en qubčiri qubčiju čimada ögü'et uridu ečige-tür minü anda ke'eldüksen yosu'ar Tu'ula-yin qara tün-ne [27b] bida qoyar-un ečige kö'ün ke'eldüksen yosun tere ülü'ü büi tere übül čimayi güre'en datora oro'ulju teji ebe je übül übüljeju jasaju namur inü Merkit irgen-u Toqto'a-beki-tür morilaju Qadiqliq-niru'un-u Mürüče-se'ül qatqulduju Toqto'a-beki-yi Barqujin-tögüm [28a] jük hüldeju Merkit irge dawuliju olon adu'u ordo ger anu tariyat anu bögüde-yi abču qan ečige-de ökbe je bi ölösüksen-i činu üdür düli-de ese gürgebe je turuqsan-i činu sara-yin jarim-a ese gürgebe je bi basa bida Göčügürtei-buyıruq qan-i [28b] Uluq-taq-un Soqoq-usun-ača Altai daba'ulun hüldeju Ürünggü huru'u odu'at Kičil-baş-na'ur-a moqutqaju abu'ai je bida tendece qariju ayisuqui-tur Naiman-u Kökse'ü-sabraq Baidaraq-belčir-e čeri'üd-ıyen jasaju bayyilduqui-tur üdeši jilda boldaju manaqar<u> erde [29a] qatqulduya ke'en jasalduju qono'asu qan ečige minü či baidal-duriyan qal-nu'ut tüle'ülju söni-de Qara-se'ül ö'ede gödölbe je či manaqar erde üje'esü bayyidal-duriyan ügei boldarun čimayi gödöldeju ede či bidani tüleşilen aju'u ke'eju bi ber gödölju [29b] Eder-altayin belčir-ıyer ketülju ireju Sa'ari-ke'er-e bawuba je tende čimayi Kökse'ü-sabraq nekeju Senggüm-ün eme kö'ü irge orqa bögüde-yi abu'at qan ečige-yin činu Telegetü-amasar-a bükün jarimut irgen adu'un ide'en činu dawuliju odu'asu [50a] Merkid-ün Toqto'a-yin kö'ün Qudu Čila'un qoyar irge orqa-bar-ıyan čima-tur bürün tere so'or-tur ečige-düriyen neyilen Barqujin oron čimadača dayyijin gödölju'üi je tende qan ečige minü či Naiman-u Kökse'ü-sabraq-a irge orqa-ban dauliqdaba bi kö'ün minü dörben külü'ü[30b]d-ıyen ökcü ile ke'eju ile'esü činu metü ülü setkin tende bi Bo'orču Muqali Boroqul Čila'un-ba'atur ede dörben külü'üd-ıyer-ıyen čeri'üt jasaju ile'esü ede dörben külü'üd-ün minü urida Hula'an-qut-da Senggüm bayyilduqu bolun morin-u'an quya qaqdaju abdaqı bolju [31a] büküi-tür ede dörben külü'üt minü gürcü Senggüm-i abura'at eme kö'ü irge orqa selte bögüde-yi aburaju ögü'esü tende qan ečige minü büširen ügülerün kö'ün-ü'en Temüjin-e odun baraqsan irge orqa-ban dörben külü'üd-ıyen ilēju öktebe ke'eju büle'e [31b] či edö'e qan ečige

minü yambar čimar-tur minü čimatba či čimar-un yosun-tur elčün ilē ilērün Qulbari-quri Idürgeŋ qoyar-i ilē qoyar-i ese ilē'esü nököjü-yi ilē ke'ejü ilē'esü

178. [33b] ede üges-tür Ong qan ügülerün ai soyuluq kö'ün-eče'en qaqačaqu-yū törö-deče qaqačaba hiričegü-yū üyyile-deče hiričebei bi ke'en dura alja'at ügülerün edö'e kö'ü-ben üjeju mawui setki'esü [34a] ene metü čisu-ban qarqaqdasu ke'en andaqaju šiŋi quru'un-u'an toli onu[b]či kituqa<i>-bar qatquju čisun čuburi'ulju üčü'ügen daqtai-tur kiju kö'ün-e minü ök ke'ejü ilēbe

179. [34] basa Činggis qahan Ĵamuqa anda-da ügüle ke'en ügülerün qan ečige-deče minü üjen yadaju qaqača'ulba či urida bosuqsan bidanu qan ečige-yin kökö čung u'uqu [35a] büle'e nada urida bosču üqdarun nayyidaba je či edö'e qan ečige-yin kökö čung baratqun kedüi je qoroqun ta ke'ejü ilēbe basa Činggis qahan Altan Qučar qoyar-a ügüle ke'en ügülerün ta qoyar nama tebčijü ile-ü'ü gēsü ke'ele'ei ta juqaju-ū gēsü ke'ele'ei [35b] ta Qučar-i čimayi Nekün-taisi-yin kö'ün ke'ejü bidan-ača či qan bol kē'esü ese bolba je či Altan-i čimayi Qutula qan lu meden yabulu'a ečige-yü'en meden aqsa'ar či qan bol kē'esü ese gü bolba je či de'ere-eče Bartan-ba'atur-un kö'ün ke'ejü Sača Taiču qoyar-i [36a] ta qat bolutqun ke'esü yadaba je bi tani qat bolutqun ke'ejü yadaju tan-a či qan bol ke'ekdejü meden yabuba je bi tani qat boluqsan bö'esü olon dayyin-tur alginči ha'ulqaqda'asu tenggeri-de ihe'ekde'esü dayyisun gü'ün-ni dawuliqui-tur qačar qo'a öki qadun [36b] eme-yi

qarqa[m] sayin aqta abčiraju ögü'ei büle'e je bi
ora'a görö'esün-tür utura'ulda'asu qada-yin görö'esün
qa inü niketele šiqaju ögü'ei büle'e je bi
kun-nu görö'esü
quya inü niketele šiqaju ögü'ei büle'e je bi
ke'er-ün görö'esü
ke'eli inü niketele [37a] šiqaju ögü'ei büle'e je bi

edö'e qan ečige-de minü sayitur nököčeju ögütkün uyyidangqa ke'ekde'üjei ta ča'ut-quri-yin turuq ele aju'ui bü ke'e'ülütkün qurban müred-ün teri'ün ken-e ber bü bawulutqun ke'ejü ilēbe

180. [38a] basa Činggis qahan To'oril de'ü-de ügüle ke'en ügülerün de'ü ke'egü yosun Tumbinai Čaraqa-lingqu qoyar-un Oqda-bo'ol-i'ar bilaju irebe je Oqda-bo'ol-un kö'ün [38b] Sübegei-bo'ol büle'e Sübegei-bo'ol-un kö'ün Kököčü-kirsa'an büle'e Kököčü-kirsa'an-u kö'ün Yegei-qongtaqar büle'e Yegei-qongtaqar-un kö'ün To'oril či ken-ü ulus-ut öksü ke'en ĵusuridun yabuya či minü ulus Altan Qučar qoyar ken-e ber ülü [39a] mede'ülkün büyyü je čimayi de'ü ke'egü yosun

borqai-yin minu
bosoqa-yin bo'ol
elinčüg-ün minu
e'üden-ü emčü bo'ol

ke'ejü ilēgü-yi minü eyimü

181. [39b] basa Činggis qahan Senggüm anda-da ügüle ke'en ügülerün degeltü
döröksen kö'ün bi aju'u ničügün döröksen kö'ün či aju'u je je qan ečige bidanu bida
qoyar-i [40a] sača'u asaraqı büle'e ja'ura oroqdaqıy-ača Senggüm anda nama naidaju
hüldebe je či edö'e qan ečige-yin bidan-u jürüge inü ülü jobo'an üde manaqar<i> oroju
qarču sergü'eju yabu üyen-ü setkil-iyen ülü talbin qan ečige-yi amidu [40b] bö'etele qan
bolsu ke'en qan ečige-yin bidan-u setkil jobo'aju bü alqasa'ul kē'et Senggüm anda
nadur elči ilē ilērün Bilge-beki Tödö'en qoyar-un nököd-i ilē ke'eju ilēbe nadur elčün
ilērün qan ečige qoyar elčün ilē [41a] Senggüm anda qoyar gü elčün ilē Jamuqa anda
qoyar gü elčün ilē Altan qoyar gü elčün ilē Qučar qoyar gü elčün ilē Ačig-širun qoyar gü
elčün ilē Qači'un qoyar gü elčün ilē ke'en Arqai-qasar Sügegei-je'ün qoyar-iyar edüi üges
[41b] dawu baru'ulju ilēbe ede üges eyin ügülegdejü Senggüm ügülerün keli qan ečige
ke'egü büle'e kidu'ači ebügen ese'ü ke'egü büle'e nama keli anda ke'en büle'e Toqto'a-

bö'e Sartaqčın qonin-u se'ül jübčijü yabuyu ese'ü [42a] ke'egü büle'e ede'er üges-ün arqas uqaqdaba qatquldu'an-u teri'üt üges büi Bilge-beki Tödö'en qoyar qatqulduqui tuq bosqatqun aqtas tarqula'ulutqun ariyal ügei büi je ke'ebe tedüi Ong qan-nača Arqai-qasar qariqui-tur Sügegei-je'ü[42b]-nü eme kö'ün tende To'oril-tur aju'u otqu jürüge yadaju Sügegei-je'ün Arqay-yača qoçorču'ui Arqai irejü ede üges Činggis qahan-a ügülebe

182. [43b] tedüi Činggis qahan odu'at Baljuna-na'ur bawuba tende bawuqui-tur Čo'os-čaqañ Qorulas jöb tende učiraldubai tede Qorulas ülü bulqan elsen [44a] irebei Önggüd-ün Alaquš-digit-quri-dača Asan Sartaqtai čaqañ teme'etü minqan irges ta'uju Ergüne-müren huru'u buluqat keremün qudaldıju abura ayisurun Baljuna usulan oroqui-tur učiraba

183. [44b] Činggis qahan mün Baljuna usulan büküi-tür Qasar eme kö'ü-ben Yegü Yisüngge Tuqu-tan qurban kö'üd-iyen [45a] Ong qan-tur gējü čö'es beyes nököd-iyer-iyen qarču aqa-yu'an ke'en Činggis qahan-i erin Qara'un-jidün-ü niru'ut kigürjü olun yadan yadaju širi širbusun idejü yabu'at Baljuna-da Činggis qahan-tur neyilebe Qasar-i ire'ülü'et bayasču Činggis qahan [45b] Ong qan-tur elčin ilēye ke'en eyetüjü jewüredei Qali'udar Uriangqadai Čaqurqan qoyar-iyar ügülejü ilērün qan ečige-de Qasar-un üge ke'en ügületkün ke'en ügülerün aqa-yan qaraju qara'a inü jabqaba qayyiju qa'ulqa inü olun yadabai qayyilaju [46a] dawu-ban ese sonosdabai qaraju urbang deretü bolju gebtemü bi eme kö'ün minü bolju gebtemü bi eme kö'ün minü qan ečige-tür büi itegemji ere'en olu'asu qan ečige-tür otqu bi ke'eju ilēbe ke'en ügületkün basa ügülerün ba tani uda'aran gödöljü [46b] Kelüren-ü Arqal-geügi-de boljalduya ta tende iretkün ke'en boljalduju tedüi Qali'udar Čaqurqan goyar-i ilē'et Jürčedei Arqai qoyar-i alginčilaju Baljuna-na'ur-ača Činggis qahan uda'aran e'üsülčeju qarun [47a] morilaqsa'ar Kelüren-ü Arqal-geügi-de gürbe

184. [48a] Qali'udar Čaqurqan qoyar Ong qan-tur gürčü Qasar-un üge ke'en endeče ügülejü ilēksen üges ügülejü'üi Ong qan altan terme bosqaju genet qurimlan aju'ui Qali'udar Čaqurqan qoyar-un üge-tür Ong qan ügülerün teyin bö'esü Qasar iretügei ke'eju itegemji [48b] Itürgen-i ilēye ke'en ilēldüjü'üi tedüi ire'et boljal qajar-a Arqal-geügi-de gürküi-lü'e baru'a yeke-yi üjeju Itürgen elčin qarin tuta'aju'u Qali'udar-un morin qurdun aju'u Qali'udar güyyičeju bariqu jürüge yadaju urida'un qoyina'un inü [49a] hoqtoriqañ yabuqui-tur Čaqurqan-u morin uda'an aju'u qoyinača sumun-u gürküi üjü'ür-e Itürgen-ü altan eme'eltü qara aqta-yin quyang huja'ur sa'utala qarbuju'u tende Itürgen-i Qali'udar Čaqurqan qoyar bariju Činggis qahan-tur abčirabai Činggis qahan [49b] Itürgen-tür ülü keleleldün Qasar-tur abču odutqun Qasar medetügei ke'ebe abču odu'asu Qasar Itürgen-tür ülü keleleldün mün tende čabčiju gebe

185. [50a] Qali'udar Čaqurqan qoyar Činggis qahan-a ügülerün [50b] Ong qan genet büi altan terme bosqaǵu qurimlamui ötürlen igülgüǵü sönit düli düliǵeǵü nenden büciye ke'ebe ene üge-yi jöbšiyejü Jürcedei Arqai qoyar-i alǵınčila'ulǵu sönit düli'et gürcü Jje'er-ündür-ün Jer-qabčiqay-yin amasar-a büküi-tür bücibei [51a] qurban sönit [t] qurban üdüt bulqaqdarun büciǵü bayyibasututu'ar üdür yadaǵu müt orobai Ong qan Senggüm qoyar-i sönit ker ber qaruqsan-i ese medekdebe ene bulqalduqçı Jirgin-ü Qadaq-ba'atur aǵu'u Qadaq-ba'atur oroǵu ireǵu ügülerün qurban sönit [51b] qurban üdüt bulqaldurun tus qan-ıyan üje'et bariǵu ker ala'ulqu ke'en tebčin yadaǵu ami-yan qoroqun küngketügei ke'en su'ora'ulun bulqaldula'a bi edö'e ükü'ülde'esü ükü'sü Činggis qahan-a soyurqaqda'asu gücü öksü ke'ebe Činggis qahan Qadaq-ba'atur-un üge-yi [52a] jöbšiyejü jarliq bolurun tus qan-nıyan tebčin yadaǵu amin qoroqun küngketügei ke'en bulqalduqu ere tere ülü'ü büi nököçekdegü gü'ün büle'e ke'e'et soyurqaǵu ülü ükü'ülün Quyildar-un amin-u tula Qadaq-ba'atur-i ja'un Jirgin-i Quyildar-un eme kö'ün-e inü gücü [52b] öktügei nu'un kö'ün törö'esü Quyildar-un uruq-un uruq-a gürtel daqǵu gücü öktügei ökin kö'ün törö'esü ečige eke anu ö'erün dura'ar bü qudalatuqai Quyildar-un eme kö'ün-ü emüne ümere'en jarutuqai ke'en soyurqan jarliq bolba Quyildar-sečen-ü [53a] aman urida nekeksen-ü tula Činggis qahan soyurqaǵu jarliq bolurun Quyildar-un uruq-un uruq-a gürtel Quyildar-un tusa-yin tula önečid-ün abliqa abun atuqai ke'en jarliq bolba

CAPÍTULO SIETE

186. [1a] tedüi Kereyit irge dorayyita'ulǵu jük jük qubiyajutala'ulbai Süldüdei Taqai-ba'atur-un tusa-yin inü tula niken ja'un Jirgin-i ökbe basa Činggis qahan jarliq bolurun Ong qan-nu de'ü [1b] Jaqa-gambu jirin ökit aǵu'ui egečimet inü Ibaqa-beki-yi Činggis qahan ö'esün aburun döyimet Sorqaqtani-beki-yi Toluy-ya ökbe tere šilta'an-ıyar Jaqa-gambu-yi imada qariyatan emčü irge-ber tumda'a [2a] nökö'e kilgün bol ke'eǵü soyurqaǵu ese tala'ulba

187. [2b] basa Činggis qahan jarliq bolurun Badai Kišiliq qoyar-un tusa-yin anu tula Ong qan-nu altan terme sa'uqsa'ar altan gücü'e ayaqa saba asaraqsat haran selte Ongqoǵit-Kereyid-i keşikten anu boltuqai qorčila'ulǵu ötokle'ül'ü uruq-un [3a] uruq-a gürtel darqalan jırqatqun olon dayyin-tur ha'ulu'asu olja olu'asu oluqsa'ar abutqun ura'a görö'esün ala'asu alaqsar abutqun ke'en jarliq bolba basa Činggis qahan jarliq bolurun Badai Kišiliq qoyar-un amin ja'ura tusa [3b] gürgeksen-ü tula möngke tenggeri-de ihe'ekdejü Kereyit irge doraida'ulǵu ündür-ün oron-tur gübbe je mona qoyina uruq-un uruq-a minü oron-tur sa'uǵu ene metü tusa gürgeksed-i ulam ulam uqatuqai ke'en jarliq bolba Kereyit [4a] irge dawulıǵu ken-e ber ese dutatala tüge'eldübei Tümen-Tübe'en-i tüge'eldüǵü tügetele abulčabai Olon-Dongqoyit oquqa

üdü-r-e ülü gür-gen tala'ulba je čisutu ton-oq abuqči Ĵirgin ba'atud-i Ĵisüjü qubiyaju
gürgeldün [4b] yadabai Kereyit irge tedüi qoru'aju tere übül AbĴi'a-ködeger-i übüljebei

188. [5a] Ong qan Senggüm qoyar beyes-iyen dayyijju qarču odu'at Didik-saqal-un
Nekün-usun-a Ong qan hangqaju oroqu [5b] bolun Naiman-u qara'ul Qori-sübeči-tür
oroju'u Qori-sübeči Ong qan-ni bariju'u bi Ong qan büyü ke'esü ülü tanin ese büširejü
tende alaju'u Senggüm Didik-saqal-un Nekün-usun-a ülü oron qada'un yorčiju Čöl-tür
oroju usurqarun qulat hilu'atuju [6a] bayyiqun-i Senggüm bawuju mariyaju'u
Senggüm-ün nökor Kököču aqtači emetü Senggüm-lü'e qurba'ulaaju'u mori-yan
Kököču aqtači da'an bari'ulju'ui Kököču aqtači aqta inü kötölü'et qarin qataraju'ui eme
inü ügülerün

altatayi emüsküi-tür [6b]

amtatayi ideküi-tür

Kököču minü ke'egü büle'e qan-niyan Senggüm-i yekin teyin tebčiju gēju odun büyyü
či ke'eju eme inü bayyiju qoçorču'u Kököču ügülerün Senggüm-i erelesü ke'en büyyü je
či ke'eju'ui tere üge-tür eme inü ügülerün eme gü'ün noqai [7a] ni'urtai ke'ekdeyi je bi
altan Ĵantawu ber inü ök usun ber utquju u'utuqai ke'eju'ui tendeče Kököču aqtači altan
Ĵantawu inü ab ke'en qoyinaqsi oru'at qataraju'u tedüi ire'et Činggis qahan-tur Kököču
aqtači ireju Senggüm-i [7b] teyin Čöl-tür gēju irebe ke'en tende ügüleldüksen üges-iyen
bügüde-yi tegüs ügüleju ögü'esü Činggis qahan Ĵarlıq bolurun eme-yi inü soyurqaju
mün Kököču aqtači-yi tus qan-niyan eyin tebčiju ireju'ui eyimü gü'ün edö'e ken-tür [8a]
nököče'esü itekdegü ke'eju čabčiju gēbei

189. [9a] Naiman-u Tayang qan-nu eke Gürbesü ügülerün Ong qan erten-ü ötögü yeke
qan büle'e teri'ü inü abčiratqun mün bö'esü tayiya bida ke'eju Qori-sübeči-tür elči ilēju
teri'ü inü hoqtolju abčira'ulju taniju čaqān toloq de'ere talbiju berined-iyen [9b]
berile'ülju ötökle'ülju qu'urda'ulju ayaqa bariju tayiju'ui tende teri'ün teyin tayiqdarun
inēju'ü ine'ebe ke'en Tayang qan kemkerü gečkileju'ui tende Kökse'ü-sabraqu ügüleju'ü
üküksen qan gü'ün-ü teri'ün inü ta gü hoqtolju abčirat nökö'ete ta gü [10a] kemgerit
ya'un Ĵokıķui noqan-u bidanu quçaķui dawun mawui bolbi Inanča-bilge qan ügülele'e
eme Ĵala'ui ere bi ötölbe ene Tayang-i elbesü'er töre'ülüle'e ayyi torluq töreksen kö'ün
minü törülmiši olon doromĴin mawui ulus minü asaraju [10b] barin čidaqu-yü ke'ele'e
edö'e noqan-u dawun idüreküi quçal qučamui qadun-nu bidan-u Gürbesü-yin Ĵasaq
qurča bolbi qan minü torluq Tayang jö'ölen büyyü či šibawulaqu abalaqu qoyar-ača
buši setkil erdem ügei büi ke'ekdejü tende Tayang qan ügülerün [11a] ene dorona
čö'eket Mongqol büi ke'ekdemüi tede irgen ötögü yeke erten-ü Ong qan-ni qor-iyar-
iyan ayu'ulju dayyiji'ulju ükü'ülbe edö'e mün qan bolsu ke'en aqun-u tede tenggeri
de'ere naran sara qoyar gerelten gege'en boltuqai ke'en naran sara [11b] qoyar büi je

qajar de'ere qoyar qat ker bolqu bida otču tedeket Mongqol-i abčiraya ke'eǵü'üi te'ün-tür eke inü Gürbesü ügülerün yeki'üjei tede'er-i Mongqol irgen hünür mawutan qubçasu baratutan büle'ei anggida qolo büǵü bütügei šili'un berinet [12a] ökid-i anu maqa abčira'ulǵu qar köl anu ukiya'ulǵu üni'et qoni<n>d-ıyan maqa sa'a'ulqun ele ke'eǵü'üi te'ün-tür Tayang qan ügülerün teyin bö'esü ya'utan aqun tede Mongqol-tur otču qor anu maqa abčiraya ke'eǵü'üi

190. [13b] ede'er üges-tür Kökse'ü-sabraǵ ügülerün ayyi yeke üge ügület ta ayyi torluq qan jökiqı-yü büi ni'utqun ke'eǵü'üi Kökse'ü-sabraǵ-a itqa'ulu'at bürün Torbi-taš neretü elči Önggüd-ün Alaquš-digit-quri-da ügüleǵü ilärün ene dorona čö'eken Mongqol büi [14a] ke'ekdemüi či bara'un qar bol bi endeče qamsaǵu tedeket Mongqol-un qor anu abuya ke'eǵü ileǵü'ü tere üge-tür Alaquš-digit-quri qari'u ügülerün bara'un qar bolun ülü čidaqu bi ke'eǵü ile'et Alaquš-digit-quri Yuqunan neretü elči-ıyer-ıyen [14b] Činggis qahan-na ügüleǵü ilärün Naiman-u Tayang qan qor činu abura iremüi namayi bara'un qar bol ke'eǵü ireǵü'ü bi ese bolba edö'e bi čimada sere'ülǵü ilēbe ireǵü qor-ıyan abda'ıǵai či ke'eǵü ileǵü'üi jöb tende Činggis qahan Teme'en-ke'er-i [15a] abalaǵu Tülkin-če'üd-i qomorču büküi-tür Alaquš-digit-quri-yin ilēksen Yuqunan elči ene kelen gürgen irebe ene kelen-tür aba de'ere bö'et ker kikün ke'eldü'esü olon gü'ün ügülerün aqtas bidan-u turuqat büi edö'e yekikün bida [15b] ke'eldüǵü'üi te'ün-tür Otči-gin-noyan ügülerün aqtas turuqat ke'en yekin šiltaqdaqu minü aqtas tarqut büi eyimü üges sonosču yekin sa'uqdaqu ke'ebe basa Belgütei-noyan ügülerün amidui bö'etele nökör-e qor-ıyan abda'asu aqsan ya'un [16a] tusa büi töreksen ere-de ükü'esü taki qor numun-lü'e-ben yasun-lu'a niken-e kebte'esü ülü'ü sayin büi Naiman irgen ulus yeketü irge olotu ke'en yeke üge ügülen aǵu'u bida ene anu yeke üge-tür šıqan morilaǵu otču anu qor abu'asu berkedü'ü [16b] aǵu'u odu'asu olon adu'un anu joqsaǵu ülü'ü qoçoru'ıǵai ordo ger anu e'üreǵü ülü'ü qoçoru'ıǵai olon ulus anu ündür etüget-tür qorura ülü'ü qaru'ıǵai müt ene eyimü yeke üge ügüle'ülǵü ker sa'uqdaqu morilaya bö'et [17a] ke'ebe

191. [18a] Belgütei-noyan-u ene üge-yi jöbšiyeǵü Činggis qahan aba bawu'at Abǵıqa-köteger-eče gödölǵü Qalqa-yin Or-nu'u-yin Keltegei-qada bawuǵu to'a-ban to'olalduǵu minqan tende minqalaǵu minqan-u noyan ǵa'un-u noyan harban-u noyan tende tüšibei čerbin-i tende gü [18b] tüšibei Dödei-čerbi Doqolqu-čerbi Ögele-čerbi Tolun-čerbi Bučaran-čerbi Söyiketü-čerbi ede ǵırwa'an čerbin-i tende tüšibei minqan minqalan ǵa'u ǵa'ulan harban harbalan baraǵu nayyan kebte'ül dalan turqa'ut tende keşikten [19a] ilqaǵu oro'ulurun minqad-un ǵa'ud-un noyad-un kö'üd-i de'ü-ner-i ütü dürü-yin gü'ün-ü kö'üd-i de'ü-ner-i oro'ulurun erdemü[t]ten beye šil sayitan ilqaǵu oro'ulbai tende Arqai-qasar-i soyurqaǵu ba'atud-i ilqaǵu minqalatuqai qatquldu'an üdür emüne minü

bayyiju [19b] qatquldutuqai olon üdür turqaq keşikten minü boltuqai ke'en jarliq bolba dalan turqa'ud-i Ögöle-čerbi aqalaју atuqai Qudus-qalčan-lu'a eyetüldüjü atqun ke'ebe

192. [20a] basa Činggis qahan jarliq bolurun qorčın turqa'ut [20b] keşikten bawurči e'ütenči aqtači üdür keşik oroју naran šinggegü-yin urida kehte'ül-e jayılaју aqtas-tur- iyan qarun qonotuqai kehte'ül söni ger horčın kehtegün-iyen kehte'üljü e'üten-tür bayyiqun- iyan keşiklen bayyi'ultuqai qorčın turqa'ut [21a] manaqar<i> inü bidani šülen ide'esü kehte'ül-tür keleleјü qorčın turqa'ut bawurčın e'üdečın mün mün mör-düriyen yabutuqai sa'urin-duriyan sa'utuqai qurban söni qurban üdür keşik üdür-iyen dawusču mün gü yosu'ar qurban söni qonolduју [21b] ye'ütgeldüjü söni kehte'ül atuqai horčın kehteјü qonotuqai ke'en jarliq bolba tedüi minqan minqalan baraју čerbi tüšijü nayyan kehte'ül dalan turqa'ut keşikten oro'ulју Arqai-qasar-a ba'atut ilqaју Qalqa-yin Or-nu'u-yin Keltegei-qada-dača Naiman irgen-[22a]-tür morilarun

193. quluqana јil јun-u teri'ün sara-yin harban јirwa'an [22b] üdür hula'an tergel-e tuq saču'at morilarun Kelüren ö'ede Јebe Qubilai qoyar-i alginčılaју yabu'at Sa'ari-ke'er-i гүрү'esü қangqar-[sič]-qan-u teri'ü-te Naiman-u Qara'ul tede aју'u bidanu qara'ul-a hüldeldüjü bidanu qara'ul-ača niken šingqula morin mawuqan eme'eltü-yi [23a] Naiman-u qara'ul-a abtaју'ui Naiman-u qara'ul tere morin abču ügüleldürün Mongqol-

un aqtas turuqat aju'u ke'eldüjü'üi bidanu'ai Sa'ari-ke'er-i gürçü tende töritçü ker kikün ke'eldü'esü tende Dödei-čerbi Činggis qahan-a duratqarun bidan lu čö'en büi čö'en de'ere [23b] čilejü irebei eyin gü töritçü aqtas-ıyan čattala ene Sa'ari-ke'er-i delgen bawuju amitu ele gü'ün tutum ere-yin tabun anggida qal-nu'ut tüleju qal-ıyar oqjatqaya Naiman ırgen olon ke'ekdemüi qan anu ger-teče qaruqsan tanggi ke'ekdemüi [24a] qal-ıyar hülürige'ültele bidanu aqtas ber čadumu je aqtas-ıyan čatqan Naiman-u qara'ul-i hülde'et daručaju qol-tur anu neyile'ülün tere samawui-tur qatquldu'asu bolqu-yü ke'en duratqa'asu ene üge-yi jöbšiyeju Činggis qahan jarliq bolurun teyin bö'et [24b] qal-nu'ut tüle'ülütkün ke'en čeri'üt-te jasaq tungqabai tedüi Sa'ari-ke'er-i delgen bawuju amitu ele gü'ün tabun anggida qal-nu'ut tüle'ülbei söni Naiman-u qara'ul kangqar-un teri'ün-eče söni olon qal üjeju Mongqol-i čö'eken ese gü ke'en büle'ei hodun-nača olon qaltan büi [25a] ke'en Tayang qan-tur mawuqan eme'eltü šingqulaqan morin ökčü ilē'et Mongqol-un čeri'üt Sa'ari-ke'er-i bütetele bawulu'a üdür-tür ündür-ün aqun-ū hodun-nača olon qaltan büi ke'eju ilējü'üi

194. [26a] qara'ul-un ene kele gürteju Tayang qan kangqay-yin Qaçir-usun-a aju'ui ene kele gürge'ülü'et Güčülük qan kö'ün-düriyen keleleju ilärün Mongqol-un aqtas turuqat [26b] aju'ui hodun-nača olon qaltan ke'emüi Mongqol olon aju'ui edö'e bida

qamtudun bara'asu
 qaqaçaķui berke bolqun-ū
 qamtudun bara'asu
 qara nidün-ıyen hirmes ülü kikün tede
 qaçar-ıyan qatquqda'asu
 qara čisun qaru'asu
 qaltaril ügei qatanggin Mongqol-[27a]-tur
 qamtudu'asu bolqu-yu

Mongqol-un aqtas turuqat ke'ekdemüi bida ulus-ıyan Altai daba'ulun segü'ülün gödölju čerig-ıyen jibši'erçü ani uduju yabuju Altay-yin ölkes gürtele noqai kerel kereju yabuju bidanu aqtas tarqut büi ke'eli segü'ülün Mongqol-un [27b] aqtas biqarda'ulun ni'ur de'ere anu asqaya bida ke'eju ileju'üi tere üge-tür Güčülük qan ügülerün ana'ay-yin eme Tayang jirüge yadarun ene üges ügüleju'üi Mongqol-un olon qa'ača ireju'üi Mongqolun olongkin Jamuqa-lu'a ende bidan-tur büi [28a]

kündü eme-yin ši'eküi qaķar-a ese qaruqsan
 gürdün-ü tuqul-un belji'el-tür ese gürüksen

eme Tayang jirüge yadarun ese'ü ede üges ügüleju ileju'üi ke'en elčin-eče eçiye-yü'en eberetele bertetele ügüleju ileeju'üi ene üge-tür Tayang qan ö'er-ıyen [28b] emečilekden

ügülekleđü Tayang qan ügülerün güçütü omoqtu Güçülük gürölčeküi alalduqui üdür
maqa ene omogiyan bü talbituqai gürölčen qamtudun bara'asu qaqačakui maqa berke
büi je ke'ebe tere üge-tür Tayang qan-nu doro medegü yeke noyan [29a] Qori-sübeči
ügülerün Inanča-bilge qan ečige činu sača nökör-e ere-yin aru aqta-yin qarqam ese
üje'ülüle'e edö'e či manaqar erte bö'et yekin jirüge yadamu či čimayi eyin jirüge
yadaquy-yi medeksen bö'esü qadun ber gü'ün bö'esü eke-yi [29b] činu Gürbesü-yi
abčiražu čerik ülü'ü jasa'ulqu büle'e čima qayıran Kökse'ü-sabraq-a ötöldeküi ya'un
čerig-ün bidanu jasal sülbergüi bolbi Mongqol-un čaq jaya'an büi je ese bolbi ayyi
turluq Tayang yadaqu metü ele büyyü či kē'et qor-ıyan [30a] deledü'et buru'u qataraba

195. [31a] te'ün-tür Tayang qan kilinglažu ügülerün üküğü amin joboqu beye bügüde
niken büyyü je teyin bö'esü qatqulduya ke'eju Qacı-ısun-ača gödöljü Tamir huru'u
yabu'at Orqon-i ketüljü [31b] Naqu-ıun-nu doronaži qormai da'arin Čakır-ma'ut gürcü
ayisuqui-tur Činggis qahan-nu qara'ul üjeju Naiman gürcü ayisai ke'en kelen gürge'esü
ene kelen gürge'ülü'et Činggis qahan jarliq bolurun olon-nača olon čö'en-neče čö'en qor
bolumu je [32a] kē'et esergü anu morilažu qara'ul-i anu hülde'et čerik jasarun qaraqana
yorčil yorčižu na'ur bayyildu'a bayyildužu ši'üči qatquldu'a qatqulduya ke'eldübei teyin
kē'et Činggis qahan ö'esün alginčilažu Qasar-i qol jasa'ulba Otčigin-noyan-i [32b] kötöt
jasa'ulba Naiman Čakırma'ud-ača ičužu Naqu-ıun-nu ebür a'ula-yin qormai kišin
bayyiju'ui tedüi Naiman-u qara'ul-i bidanu qara'ul hülde'et Naqu-kun-nu ebür yeke
qol-tur anu neyiletele hülde'et gürcü'üi teyin hüldeju gürqüy-yi [33a] Tayang qan üjeju
Jamuqa tende Naiman-lu'a čerik morilažu ireldüju tende ažu Tayang qan Jamuqa-dača
asaqču'u tede ya'ut olon qonit činō hüldeju qoton-tur gürtele hüldeju iregü metü ede
ya'ut haran teyin hüldeju ayisai ke'en asaqba Jamuqa ügülerün Temüjin anda [33b]
minü dörben noqa<i>s-i gü'ün-nü miqa'ar teji'eju ginjileju huyažu aqu büle'e tede
qara'ul-i bidanu hüldeju ayisuqun tede büi je tede dörben noqa<i>s

širemün manglaitan

ši'üči qoši'utan

šibüge keleten

temür öreten üldü mina'atan ši'üder-i ideju kei unužu [34a] yabut tede

alalduqui üdür

haran-u miqa idet tede

gürölčegü üdür

gü'ün-ü miqa

günesület tede

ginji-ben mültüldejü edö'e ese'ü buqsaju aqsat bayasçu teyin šilemeljen ayisai tede
ke'eju'üi tede dörben noqa<i>s ket tede kē'esü Ĵebe Qubilai [34b] qoyar Ĵelme Sübe'etei
qoyar tede dörben büi ke'eju'üi Tayang qan ügülerün ele tede doromji-ača qolo bayiya
ke'eju qoyinaqši iquriju a'ula asan bayyiba te'ünü qoyinača duyalju to'oriqaju
ayisuqun-i üjeju basa Tayang qan Ĵamuqa-dača [35a] asa[q]ču'u tede ya'ut erte talbiqsat
unuqan eke-yü'en sün kököju eke-yü'en horčin torolun güyyigü unuqat metü yekin
teyin to'oriquan ayisai tede ke'en asačču'u Ĵamuqa ügülerün tede

jidatu ere-yi ji'uju
čisutu tononq tononqčın
öldütü ere-yi [35b] hüldejü
unaqaju alaaju
üb tonaq abučın
Uru'u[t] Mangqut ke'ekdet tede

edö'e ese'ü bayasçu teyin duyalun ayisai tede ke'eju'ü tendече Tayang qan ügülerün ele
teyin bö'esü tede doromji-ača qolo bayyiba ke'eju basa qoyinaqši [36a] a'ula abarin
bayyiba te'ünü qoyinača ayisuqun öyeseksen šibawun metü šilemelčeju quši'uraju
ayisqun ken büyyü ke'en Tayang qan Ĵamuqa-dača asačču'u Ĵamuqa ügülerün ene
ayisqu Temüjin anda minü gü[b]čın beye inu

širemü'er [36b] širekdeksen
šibüge-de qatququy-a čölö üge<y>'ü
temür-iyer dabtaqsan
tebene-de qatququy-a čölö üge<y>'ü

Temüjin anda minü öyeseksen šibawun metü eyin šilemeljen ayisu lu üjebe-yü'ü ta
Naiman nököť Mongqol-i üje'esü ešige-yin qodu ülü [37a] hüle'ülküy-eče büle'ei ta
üjetkün ke'ebe ene üge-tür Tayang qan ügülerün ele amsa'ari a'ula abarin bayya ke'eju
a'ula abariju bayyiju'u basa Tayang qan Ĵamuqa-dača asaqurun basa tere qoyinača
juja'an-a ayisuqun ken büyyü ke'en [37b] asa[q]la Ĵamuqa ügülerün Hö'elün eke niken
kö'ü-ben gü'ün-ü miqa-bar teji'eju büle'e

qurban alda beyetü
qunažın bodo idešitü
qurban dabqur quyaq emüsčü
qurban buqa žitgü'ülju ayisu je
qortu gü'ün-i
qotola-yi žalgi'asu
qo'olai-duriyan [38a] ülü tordayu

gübčün ere-yi emgü'esü öre ülü jasayu

a'urla'asu angqu'a sumu-ban delijü talbi'asu

a'ula alus bükün

harban qorin haran-i ülgetele qarbuyu

gereldüksen nökör-i

ke'er ketüs bügüni

keyibür sumu-ban delijü talbi'asu

kelkitele [38b] ülketele qarbuyu

yekede delijü qarbu'asu

yisün ja'ut alda qaĵar-a qarbuyu

tatan delijü qarbu'asu

tabun ja'ut alda qaĵar-a qarbuyu

gü'ün gü'ün-neče busu

görölgü mangqus töreksen Joči-qasar ke'ekdeyü

tere büyyü je ke'eĵü'üi [39a] tende-eče Tayang qan ügülerün ele teyin bö'esü a'ula-yin
ündür temečeye de'ekši abaritqun ke'eĵü a'ula abarin bayyiba basa Tayang qan Ĵamuqa-
dača asaqurun te'ünü qoyınača ayisuqun ken büyyü ke'eĵü'üi Ĵamuqa ügülerün tere
Hö'elün [39b] eke-yin nilqa kö'ün Otčigin heligetü ke'ekdeyü erte umtaqči oray-a
bosuqči

baru'an-ača ber ülü qoçoruyu

baidal-ača ber ülü qoçodayu

ke'eĵü'üi Tayang qan ügülerün teyin bö'esü a'ula-yin horgil de'ere qaruya ke'eĵü'üi

196. [42a] Ĵamuqa Tayang qan-a ede üges eyin ügüle'et Naiman-nača qaqačan
böldeyitčü qarču Činggis qahan-na kele oro'ulĵu ilerün anda-da ügüle ke'en ügüleĵü
ilerün Tayang qan üge-tür minü ükütgüĵü ö'ede temečen ürgüĵü qarbai ama'ar [42b]
alaqdaĵu ayuĵu a'ula abarin qarbai anda qada'uči müt a'ula-tur qarbai ede esergülegü
čirai üge<y>'ün büi bi bürün Naiman-nača qaqačaba ke'eĵü ileĵü'üi Činggis qahan naran
ĵilda boldaĵu Naqu-kun-nu a'ula-yi büselgün [43a] bayyĵu qonobai tere söni Naiman
buru'uyılan gödölkün bolun Naqu de'ereče qulatču de'ere de'ere'en qutaqlalduĵu yasu
hüsü-ben kemkerü unalduĵu hünĵi'ü bayitala daručaĵu ülöldüĵü'üi manaqaši inü
Tayang qan-i muqutqaĵu abubai [43b] Gücülük qan ö'ere aqsa'ar cö'en gü'ün daiĵin
gödölĵü güyyiçekderün Tamir-a güre'eleĵü'ü tere güre'en-düriyen bayyin yadaĵu
gödölĵü tuta'aĵu qarču otba Naiman irgen-ü ulus-i Altay-yin ölke-de muqutqaĵu
quriyabai Ĵamuqa-lu'a aqsat Ĵadaran Qatagin [44a] Saĵi'ut dörben Tayyiči'ut Onggirat
ki'et tende gü orobai Tayang-un eke Gürbesü-yi Činggis qahan abčira'ulĵu ügülerün či

Mongqol-un hünir mawui ke'ejü ese'ü büle'e edö'e yekin irebe či ke'ejü Činggis qahan abula'a

197. [45a] mün quluqana jıl namur Qaradal-huǵa'ur-a Merkid-ün Toqto'a-beki-lü'e Činggis qahan bayyıldıǵu Toqto'a-yi gödölgeǵü Sa'ari-ke'er-e irge orqa ulus inü dawulibai Toqto'a Qudu Čila'un kö'üt-[45b]-lü'e-ben čö'en gü'ün beyes-iyen tuta'aju qarbai tedüi Merkit irgen dauliqdarun Qo'as-Merkid-ün Dayir-usun öki-yen Qulan qatun-i Činggis qahan-na üje'ülsü ke'en abču ayisurun ja'ura čeri'üt-te jetgükdeǵü Ba'aridai Nayā-noyan-tur učiraǵu [46a] Dayir-usun ügülerün ene öki-yen Činggis qahan-na üje'ülsü ke'en ayisu bi ke'ejü'üi tende Nayā-noyan ügülerün ökin-i činu bida qamtu üje'ülüye ke'en töritleǵü'üi töritleǵerün Dayir-usun-i či qaqča'ar odu'asu ja'ura čeri'üt samawui čaq-tur [46b] čimayi ber ülü a'ulqu öki taki činu samawuraqu ke'ejü qurban üdür qurban söni töritleǵü'üi tendeče Qulan qadun-lu'a Dayir-usun-i abu'at qamtu Nayā-noyan Činggis qahan-tur gürgebe tendeče Činggis qahan Nayā-yi yekin [47a] töde'ejü aba či ke'en maši kilinglaǵu qatangquy-a mara'an asačü jasaq bolqaya ke'en asaqun büküi-tür Qulan qadun ügülerün Naya'a ügüle'e Činggis qahan-nu yeke noyan büyyü bi bida qamtu öki činu qahan-na üje'ülüye ja'ura čeri'üt samawuraqu [47b] ke'en itqalu'a edö'e Naya'a-dača busut čeri'üt-tür učira'asu samawu-tur tüi[t]küi-tür oroqu-yü aǵu'u qai ene Naya'a-tur učiraǵui manu sayin bolba edö'e Naya'a-dača asaqtala qahan soyurqa'asu tenggeri-yin jayā'ar ečige eke [48a] töre'ülüksen mariyan-nača asaq'asu ke'en öči'üljü'üi Naya'a asaqqadarun qahan-nača busu ni'ur minü ügei büi je

qari irgen-ü qačar qo'a öki qadun
qarqam sayın aqta učira'asu
qahan-nu'an gü ke'ejü amu je bi

e'ün-eče busu [48b] setkil minü bö'esü üküsi bi ke'ejü'üi Činggis qahan Qulan qadun-nu öčil jöbšiyeǵü mün üdür-iyer bö'et bolqan sori'asu Qulan qadun-nu öčil adali boldaǵu Činggis qahan Qulan qadun-ni soyurqaǵu ta'alaba Naya'a-yin üges adali [49a] boldaǵu jöbšiyeǵü ünen ügetü aǵu'u ke'en yeke üyyile tüsisü ke'en soyurqaba

CAPÍTULO OCHO

198. [1a] Merkit irgen daulıǵu Toqto'a-beki-yin yeke kö'ün Qudu-yin qadu<n>t Tügei Döregene jirin-eče Döregene-yi tende Ögödei qahan-na ökbe Merkid-ün jarimut ulus [1b] dayıǵıǵu Taiqal-qorqa qorqalaǵu'ui tende Činggis qahan jarliq bolurun Sorqan-šira-yin kö'ün Čimbay-yi noyalajı ǵewün qar-un čeri'üd-iyer qorqalaqsat Merkid-i e'ere'ülün ilēbei [2a] Toqto'a Qudu Čila'un kö'üd-iyer-iyen čö'en beyes dayıǵıǵu qaruqsan-i Činggis qahan nekeǵü Altay-yin ebür-e übüljeǵü hūker jıl qabur Aray-iyar

dabažu odu'asu Naiman-u Güčülük qan ulus-ıyan abqa'ulju tere dayyijju qaruqsa'ar čö'en [2b] gü'ün Merkid-ün Toqto'a qoyar neyileju Erdis-ün Buqdurma huja'ur-a qamtutču čerig-ıyen jasažu aju'ui Činggis qahan gürcü bayyildu'asu Toqto'a tende šiba-yin sumun-a tusdažu unažu'u kö'üt inü yasu inü barin yadažu beye-yi inü [3a] abču odun yadažu teri'ü inü hoqtolju abču yorčiju'u tende Naiman Merkit bolun qamtutču bayyildun yadažu buru'uılan gödölürün Erdiš ketülürün čübtüsčü olonki-yan usun-tur ükü'ülju'ui čö'en qaruqsat Naiman [3b] Merkit Erdiš ketülün baražu qaqačan gödölju'ui Naiman-u Güčülük qan Uıyurtai Qarlu'ud-i da'arin Sarda'ul-un qajar-a Čui-müren-e bükün Qara-kıdad-un Gür qan-tur neyilen otču'ui Merkid-ün Toqto'a-yin kö'üt Qudu Qat [sic] Čila'un [4a] teri'üten Merkit kanglin-i Kimča'ud-i da'arin yorčiju'ui tendeče Činggis qahan qariju Aray-ıyar dabažu a'uru'ut-tur bawubai Čimbai Taiqal-qorqa qorqalaqsat Merkid-i muqutqažu'ui tende Merkid-i Činggis qahan jarliq bolurun [4b] kiduqun-i anu kidu'ulju hüleksed-i anu čeri'üt-te tala'ulbai basa urida oroqsan Merkit a'uru'ud-ača dayyijin bosču'u a'uru'ut-tur bükün kötöčin bidanu tedeni daruju'u tende Činggis qahan jarliq [5a] bolurun tumdaqa ba a'uluya ke'elü'e müt ele dayyijin aju'u ke'en Merkid-i jük jük hülüttele qubiya'ulbai

199. [6a] mün hüker jl Činggis qahan jarliq bolurun Sübe'etey-yi temür telegetü-yi Toqto'a-yin Qudu Qal Čila'un teri'üten kö'üd-i inü neke'ülün ilērün Sübētey-e Činggis qahan jarliq bolju [6b] dawu bari'ulurun Toqto'a-yin Qudu Qal Čila'un teri'üten kö'üt inü odun oqjatču qarin qarbučažu uqurqatu qulan sumutu buqu bolju otbai teden-i jı'ürtü bolju nisču tenggeri-tür qaru'asu či Sübe'etei šingqor [7a] bolju nisču ülü'ü bari'ujıy tarbaqan bolju kimusu'ar-ıyan maltažu qajar-tur oro'asu čalir bolju čokiju eriju ülü'ü güyičejü či jıqasun bolju Tenggis dalai-tur oro'asu či Sübe'etei gölmi qubči'ur bolju ši'üjü [7b] qubčiju ülü'ü abqu či basa ündür daba'a daban örgen müren ketülün ilēbe čimayi qajar-un qola-yi setkiju čerig-ün ula'a turu'ai üdü'üye qayırala[t]qun günesüten bara'ai üdü'üye quji'atqun aqta turun bara'asu qayırala'asu [8a] ülü boluyi günesün baran bara'asu quča'asu ülü boluyi mör-tür tanu görö'esün olon büi je alus setkiyu yabuqui-tur čerig-ün gü'ün-i görö'esün-tür bü ha'ulqatqun kem ügei bu abalatqun čerig-ün gü'ün-e günesün-e neme'esün önggegü'en [8b] boltuqai ke'en abalabasu kemleju abalatqun kemten aba-dača anggida čerig-ün gü'ün-ü eme'el-ün qudurqa bü qudurqala'ul qada'ar ülü nemürgen sudalbıju yabutuqai teyin jasalduju yabu'asu čerig-ün gü'ün ha'ulun ker čidaqu [9a] eyin jasaqlažu bö'et jasaq dabaqsad-i bariju nišituqai bidanu jarliq dabaqsad-i bidana taniqdaqun metüs-i bidana ökčü iretkün bidana ülü taniqdaqun olon-i

mün tende bö'et

mököri'ülütkün

müren-ü čina'un möseldükün ta

mün [9b] yosu'ar yabutqun
a'ula-yin čina'un
alqasalduqun ta
anggida ö'ere bü setkitkün

möngke tenggeri-de gücü a'uqa nemekdejü Toqto'a-yin kö'üd-i qar-duriyan
oro'ulu'asu bidan-tur abčiratala ya'un büi tende ta gētkün ke'en jarliq bolba [10a]
Sübe'etey-ye basa Činggis qahan ügülerün čimayi ayala'urun bi üçügen čaq-tur qurban
Merkid-ün Uduyit-ta Burqan-qaldun-ni qurbanta quči'ulju ayu'uldala'a bi teyimü öšten
irgen-i edö'e basa aman kelen aldaju otču'ui [10b] urtuyin üjü'ür-e gün-nü hiru'ar-a
gürülčetügei ke'en neke'ülün üjü'ülen temür telege deletcü hüker jil ča'ura'ulbai bidani
ečine ber bö'esü ile metü qolo ber bö'esü oyira metü setkişü yabu'asu de'ere tenggeri-de
ber [11a] ihe'ekdemüi je ta ke'en jarliq bolba

200. [12a] Naiman Merkid-i muqutqan bara'asu Jamuqa Naiman-lu'a bürün tede ulus-
iyan abda'asu mün tabun nököttü o'orčaq bolju Tanglu de'ere qarču uqulja alaju širažu
iderün tende Jamuqa nököť-te'en ügülejšü'ü ken-ü kö'üt ene üdür uqulja [12b] alaju eyin
idemü ke'ejšü'ü tere uqulja-yin miqa iden büküi ja'ura tabun nököť inü Jamuqa-yi
qardažu barižu Činggis qahan-tur abčiražu'u Jamuqa nököť-te'en barižu irekdejü qahan
anda-da ügüle

qara kerie
qarambai noqosu [13a] bariqu bolba
qaraču bo'ol qan-tur-iyan
qar gürgegü bolba
qahan anda minü ya'u endegü
boro quladu
borčın sono bariqu bolba
bo'ol nekün
büdün ejen-iyen
bosožu nendejšü bariqu bolba
boqda anda minü ya'u endegü

ke'en [13b] ügüle'esü Jamuqa-yin tere üge-tür Činggis qahan jarliq bolurun tus qan-
duriyan qar gürgeksen gü'ün-i ker a'uldaqu teyimün gü'ün ken-tür nököčegü tus qan-
duriyan qar gürgekset haran-i uruq-a anu gürtele mököri'ülütkün ke'en [14a] jarliq
bolba mün Jamuqa-yin ile imayi qardaqsan haran-i mököri'üljü ökbei Činggis qahan
Jamuqa-da ügüle ke'en ügülerün edö'e bida qoyar qamtutba nököčeye öre'ele kilgün
bolulčažu a'asu ö'ermičilen [14b] qaqačan setkimü či edö'e niken-e qamtu ažu

umartaqsan-iyan duratqalduju
umtaraqsan-iyan seri'ülülçeju aya
ö'ere ber anggida yabu'asu
öljeitü qutuqtu anda minü büle'e
ünen üküldüküi üdür
öre jürüge-ben ebetgü [15a] büle'e či
anggida ber ö'ere yabu'asu
alalduqui üdür
a'uşgi jürüge-ben ebetgü büle'e či
keli kē'esü
Kereyit irgen-lü'e
Qalalqaljit-elet-te
qatqulduqui-tur
Ong qan ečige-de
ügülekset üges-iyen sere'ülju [15b]

ilēksen tusa činu büi je basa Naiman irgen-i

üge'er ükü'ülju
ama'ar alaju
ayu'uluqsan-iyan
adalitqatuqai

ke'eju kele ilēksen činu tusa bolju'ui je ke'en

201. [16b] ügüle'esü Jamuqa ügülerün erte üdür üčüget čaq-tur Qorqonaq-jubur-a qan
anda-[17a]-lu'a anda ke'eldürün ülü šinggequı ide'e ideldüju ülü umartaqu üges
ügüleldüju

gönjile-de'en qaqaldaju aqdaju'u je
köndöledü-de köki'üldejü
qaljirqu-da qatquqdaju
qaqačan baraju
qadaqatu üges ügüleldüle'e ke'en [17b]
qara ni'ur-iyen
qa'uldaşuy-ača
qalidun yadan qan anda-yi-yan
qala'un čirai üjen yadaju yabuba je bi
ülü uma[r]taqu üges
ügüleldüle'e ke'en

hula'an ni'ur-ıyan
übčikdeküy-eče
urtu setkiltü anda-yi-yan
ünen čirai üjen yadaǵu [18a] yabuba ǵe bi

edö'e qan anda minü soyurqaǵu namayi nököčeye ke'eǵü'üi nököčeqüi čaq-tur ese
nököčeldübe bi edö'e anda

tögöriǵei ulus-i
tübšitkebei
qari tutum-i
qamtutqaba čı

qan oro čımadur ǵoriba delegei edö'e [18b] belen boluqsan-tur nököčejü ya'un tusa
bolqu bi munda anda-yin qara sönin-ü ǵewüdün-tür činu oroqu bi geǵe'en üdür-ün
setkil činu ǵoba'aqu bi

ǵaqa-yin činu bö'esün
ǵahing-un činu örgesün bolqu bi
arbin emeǵetü büle'e bi
anda-ača [19a] alus-i setkigü bolun
alǵı'as boldaba bi

edö'e ene törelki-tür anda ba qoyar-un urququi naran-nača šinggeqüi naran-tur ǵürtele
nere minü ǵürbe ǵe anda sečen eketü törülki külük töreǵü erdemü[t]ten de'ünertü
örlü'üt [19b] nököd-ıyer-ıyen dalan qurban aqtas-ıyar-ıyan bolǵu anda-da hüldekdebe ǵe
bi bürün eke ečıǵe-deče üčüǵen qočorču de'ü-ner üǵe<y>'ü eme minü domoqči iteǵel
üǵe<y>ü nököd-tü tewüber tenggeri-eče ǵaya'atu anda-da [20a] hüldekdebe ǵe anda
soyurqa'asu namayi ötör nököče'esü anda ǵürüǵe-ben amumu ǵe čı anda soyurqaǵu
ala'ulurun čisu ülü qarqan ala'ul üküǵü ǵebte'esü ölük yasun minü ündür etüǵen-tür
e'üre turuq uruq-un uruq-a [20b] činu ǵürtele ihǵju öksü hirü'er boluyu ǵe bi huǵa'ur
ö'ere törülkitü büle'e bi hüle'ü törülkitü anda-yin sülder-e daruqdaba ǵe bi üǵüleksen
üǵes minü ülü umartan üde manaqar duratču üǵüleldü[t]kün ta edö'e [21a] namayi
ötörletüǵei ke'en üǵüle'esü ede'er üǵes-tür inü Činggis qahan üǵülerün anda minü
angǵida ber yabuǵu bidan-tur aman dü'üren keleleǵü amin-tur qor setkigü-yi inü ese
sonosdaba ǵe surdaqu ǵü'ün büle'e mün ülü [21b] bolumui ükü'ülüye ke'esü tölǵe-tür
ülü oromui šilta'an üǵei amin-tur qor ki'esü ülü ǵokimui kündü mörtü ǵü'ün büi ene
maqa šilta'an inü üǵületkün erte Čoǵı-darmala Taičar qoyar-un adu'u-ban
de'ermedülčeksens-ü tula [22a] ǵamuqa anda čı buru'uy-a bulqa köyitču ireǵü Dalan-
balǵut-ta qatqulduǵu ǵerene-qabčiqay-a qorqoǵu namayi tende ese'ü ayu'ulula'a čı edö'e

nököçeye kē'esü ülü boluyu ami činu qayira'asu ese bolba či ke'en ügületkün [22b]
edö'e činu üge-ber čisu ülü qarqan nökči'etügei ke'en ügüle kē'et čisu ülü qarqan
nökči'eju yasu inü ile bü gētkün sayitur baritqun ke'en jarliq bolba Jamuqa-yi tende
nökči'eju yasu inü bari'ulba

202. [24a] tedüi sisgei to'urqatu ulus-i šidurqutqaju bars jil Onan-nu teri'ün-e quriju
yisün költü čaqa'an tuq bayyi'ulu'at Činggis qahan-na qan nere tende ökbei Muqali-da
guy-ong nere tende gü [24b] ökbe Jebe-yi Naiman-nu Güčülük qan-i neke'ülün tende
gü ča'ura'ulbai Mongqoljin ulus-i jibšiyerün baraju Činggis qahan jarliq bolurun ulus
bayyi'ululčan yabulduqsat-ta minqan minqalaaju minqad-un noyat tüšiju soyurqal üge
ügülesü ke'en [25a] jarliq bolba minqad-un noyat tüšin nereyidürün Mönglik ečige
Bo'orču Muqali guy-ong Qorči Ilügei Jürčedei Qunan Qubilai Jelme Tüge Degei Tolon
Önggür Čülgetei Boroqul Šigi-qutuqu Göcü Kököcü Qorqosun Hüsün Quyildar Šiluqai
Jetei Taqai [25b] Čaqa'an-qo'a Alaq Sorqan-šira Buluqan Qaračar Kökö-čos Süyiketü
Nayya'a Jungšoi Güčügür Bala Oronartai Dayir Müge Bužir Mönggü'ür Dolo'odai
Bögen Qudus Maral Jebke Yuruqan Kökö Jebe Udutai Bala-čerbi Kete Sübe'etei
Möngkö-qalja [26b] Qurčaqus Geügi badai Kišiliq Ketei Ča'urqai Onggiran Toqon-
temür Megetü Qada'an Moroqa Dori-buqa Iduqadai Siraqul Dawun Tamači Qa'uran
Alči To[b]saqa Tungquidai Tobuqa Ažinai Tüyideger Sečewür Jēder Olar-güregen
Kinggiyadai [26b] Buqa-güregen Quril Ašiq-güregen Qadai-güregen Čigü-güregen
Alči-güregen qurban minqat Onggirat Butu-güregen qoyar minqat Ikires Önggüd-ün
Alaquš-digit-quri-güregen tabun minqat Önggüt hoy-yin irgen-eče anggida Mongqol
ulus-un minqad-un noyad-i Činggis qahan-nu [27a] nereyidüksen yeren tabun minqad-
un noyat bolba

203. güreget-lü'e niken-e basa Činggis qahan jarliq [27b] bolurun edö'e nereyidükset yeren tabun minqad-un noyad-i minqad tüši'et bürün tere dotora Činggis qahan jarliq bolurun tusatan-a soyurqal öksü ke'en Bo'orču Muqali teri'üten noyad-i iretügei ke'eküi-tür ger dotora Šigi-qutuqu büle'e [28a] urira ot ke'en Šigi-qutuqu-da ügüle'esü Bo'orču Muqali-tan ken-eče hüle'ü tusa kile'e ken-eče hüle'ü gücü ögüle'e soyurqal ökdegüye bi ya'un duta'u tusa ese bolula'a ya'un duta'u gücü ese ögüle'e bi [28b]

ölege<i>tei büküy-eče
ündür bosoqa-tur činu
eri'un-tür edüi saqal urqutala öščü
ö'ere ese setkibe je bi
ala-tur ši'ekte-eče
altan bosoqa-tur činu aju
aman-tur saqal edüi urqutala öščü [29a]
alji'as ese gëtkibe je bi
köl-düriyen kebte'ülju
kö'üçilen ösgebe je namayi
derge-de'en kebte'ülju
de'üçilen ösgebe je namayi

edö'e nada yambar soyurqal ögümü ke'eǵü'üi tere üge-tür Činggis qahan Šigi-qutuqu-
da [29b] ügülerün ĵirqodu'ar de'ü busu'ü či oroču de'ü-de'en čimada soyurqal de'ü-ner-
ün qubi-yi-yar qubilaldu basa tusas-un činu tula yisün aldal-tur bü aldatuqai ke'en
ĵarliq bolba möngke tenggeri-de ihe'ekdeǵü gür ulus-i ĵükle'ülǵü [30a] büküi-tür či
üǵegü-yin nidün sonosqu-yin čikin bolǵu gür ulus-i eke-de bidana de'ü-ner-e kö'üt-te
qubi irgen-ü nere'er isgei tu'urqatan-i iriče'ülǵü qabdasun e'üdeten-i qaqaç'a'ulǵu
qubilaǵu ök ken ber činu üge büši bü [30b] bolqatuqai ke'en ĵarliq bolba basa Šigi-
qutuqu-yi gür ulus-un

qulaqay-yi kese'eǵü
qudal-i moqo'aǵu

ükü'üldekün yosutan-i ükü'ül alda'uldaqun yosutan-i alda'ul ke'en gür de'ere-yin ĵarqu
tüšibe basa gür irgen-ü [31a] qubi qubilaqsan-i ĵarqu ĵarqulaqsan-i kökö debter bičik
bičijü debterleǵü uruq-un uruq-a gürtele Šigi-qutuqu-yin natur eyetüǵü yosulaǵu kökö
bičik čaq'a'an ča'alsun-tur debterleksen-i bü ye'ütketügei ye'ütkekün haran [31] aldal-
tan boltuqai ke'en ĵarliq bolba Šigi-qutuqu ügülerün minü metü oroču de'ü sača'u
denggečen qubi ker abqu soyurqa'asu siro'ai yo'urqatu balaqasun-ača ökgü-yi qahan-
nu soyurqal medetügei ke'en öčijü'ü [32a] ene üge-tür ö'er-ün beye-ben či čaqlaba či
mede ke'ebe Šigi-qutuqu ö'er-iyen teyin soyurqa'ulun baraǵu qarču Bo'orču Muqali-tan
noyad-i uriǵu oro'ulǵu'u

204. [33a] tende Činggis qahan ĵarliq bolǵu Mönglik ečige-de ügülerün

töregü-lü'e töreldüksen
ösgü-lü'e ösülčeksen
ölǵeitü qutuqtu či

tusa ihe'el [33b] činu kedün ber aǵu'u tere datora Ong qan ečige Senggüm anda qoyar
namayi arqadan uriqsan-tur ayisurun ĵa'ura Mönglik ečige-yin ger-tür qono'asu
Mönglik ečige či ese itqa'asu

huyilun büküi usun-tur
hulalun büküi qal-[34a]-tur oroqda'ai büle'ei ĵe

tere tusa-yi sayi setkiǵü uruq-un uruq-a gürtele ker umartaqdaqu tere tusa setkiǵü edö'e
sa'uri ene nu'u huǵa'ur-a sa'ulǵu hon-tur sara-tur sataǵu öklige soyurqa čimada öksü
mali'an asuqai [34b] uruq-un uruq-a gürtele ke'en ĵarliq bolba

205. basa Činggis qahan Bo'orču-da ügülerün üçügen [36a] čaq-tur širqa aqtatan
naiman morit de'ermetteǵü ĵa'ura qurban qonoǵu nekeǵü ayisuxui-tur ĵolqaldubai ĵe či

tende ügülerün benglenijü ayisukui nökör-tür nököçeldüsü ke'en ger-tür eçige-düriyen ber kelen üge<y>'ü-ben sa'an arun [36b] nambuqa sa'ulqa-ban ke'er-e bürgüjü minü oqatur qongqor-i talbi'ulju nada oroq šingqula-yi unu'ulju či ö'esün qurdun qubi-yi unuju adu'u-ban ejen ügei talbiju ya'araju ke'er-eçe bü'et namalu'a nököçejü basa qurban qonoq nekejü [37a] širqa aqtatan-i de'ermedüksen güre'en-tür gürü'esü güre'en-ü kiji'ar-a bayyiqun-i de'ermedün hüldejü duta'aju abčirabai je bida qoyar eçige činu Naqu-bayan aju'u či qaqča kö'ün inü ya'u medejü nadur nököčegü [37b] büle'e setkil-ün külüg-iyer nököčebe je či te'ünü qoyina setkiü yabuju bi Belgütey-yi ilējü nököčeye kē'esü či bökötür qonqor-i unuju boro örmege-ben böktörčü nököčen ire'esü qurban Merkit bidan-tur irejü [35a sic] Burqan-ni qurban-ta quči'ulqui-tur qučilduba je či basa te'ünü qoyina Tatar irgen-tür Dalan-nemürges-te šitü'e'eldüjü qono'asu qura üdür söni rgülji jüsereküi-tür söni namayi noyir atuqai ke'en nemürge-ben [35b sic] nemürekse'er minü de'ere qura ülü čuburi'ulun söni da'ustala bayyiju öre'ele köl-iyen qaqčan-da ye'ütkejü büle'e či külüg-ün činu belge aju'u je te'üneçe busu ali külüg-i činu ügülejü da'usqu Bo'orču Muqali qoyar [38a] jö[b] minü yabutala jiktüjü buru'u-yi minü bayyitala itqaju ene oron-tur gürgebe edö'e bürin-ü de'ere sa'uri sa'uju yisün alda[l]-tur bü aldatuqai Bo'orču bara'un qar-un Altai derelegün-ü tümen medetügei ke'en [38b] jarliq bolba

206. [39a] basa Muqali-da Činggis qahan ügülerün bida [39b] Qorqonaq-žubur-un Qutula qan-nu de[b]segü Saqlār-modun-a bawu'asu Muqali-da tenggeri-yin ja'arin ja'aqsan üge temteg-ün tula bi tende Gü'ün-qo'a-yi setkiü Muqali-da üge baralu'a tewüber sa'uri de'ere sa'uju Muqali-yin uruq-un uruq-a [40a] gürtele gür irgen-ü guy-ong boltuqai ke'en guy-ong nere ökbe Muqali guy-ong jewün qar-un Qara'un-židün-i derelegün-ü tümen medetügei ke'en jarliq bolba

207. [40b] Činggis qahan Qorči-da ügülerün jönglejü namayi ücügen büqüy-eçe ej'e turuq

noyitan nobšilduju
köyiten kö[b]šildüjü

nendü qutuq bolju [41a] yabuba je či Qorči tere čaq-tur ügülerün jöng jöb bolu'asu tenggeri-de setkil-tür gürgekde'esü nama qučın emestü bolqa ke'ele'e či edö'e jöb tula soyurqaju ede oroqsat irgen-ü sayin eme-yi sayin öki [41b] üjejü qučın emes songquju a[b] ke'en jarliq bolba basa Qorči qurban minqat Ba'arin-u de'ere Taqai Ašiq qoyar-lu'a Adarkin-u Činos Tö'ölös Telenggüt bolun tüme dü'ürčü Qorči medejü Erdiš qudus hoy-yin irgen-tür [42a] gürtele nuntuq darqalan nuntuqlaju hoy-yin irgen-i daru'ul-un Qorči tümen medetügei ke'en jarliq bolba Qorči-dača eye üge<y>'ü hoy-yin irgen eyin teyin bü yabutuqai eye üge'ü yabuqu-yi ya'u sa'araqdaqu ke'en jarliq bolba

208. [43a] basa Činggis qahan Ĵürčedey-e ügülerün erkin tusa činu Kereyit-lu'a QalaqalĴit-elet qatqulduqui-tur herüĴü büküi-tür Quyildar anda aman aldaba Ĵe üyyile inü Ĵürčedei čü üyyiletbe Ĵe üyyiledürün Ĵürčedei či do[b]tulĴu Ĵirgin-i [43b] Tübegen-i Dongqayid-i Quri-šilemün-i minqan turqa'ud-i erkit čeri'üd-i bügüde-yi daruĴu yeke qol-tur gürčü Senggüm-ün enggesge qačar učumaqār qarbuqsan-u tula möngke tenggeri-de e'üden Ĵilo'a negekdebei Ĵe Senggüm-i ese širqaqsan bö'esü [44a] yambar maqa bolqun büle'ei bida Ĵürčedey-yi erkin yeke tusa tere bolba Ĵe tere qaqačaĴu Qalqa huru'u newürün Ĵürčedey-yi ündür a'ula-yin nemüre metü setkiĴü yabuqu büle'e bi tere otču BalĴuna-na'ur usulara gürbe Ĵe Ĵiči [44b] BalĴuna-na'ur-ača morilarun Ĵürčedey-yi alginčilaĴu Kereyit-tür morilaĴu tenggeri qaĴar-a güčü nemekdeĴü Kereyit irge muqutqaĴu dawuliba erkit ulus ongĴaldaĴu Naiman Merkit čirai-ban ququraĴu bayyildun yadaĴu busangqaqdabai Ĵe [45a] Merkit Naiman-i busangqui so'or-tur Kereyid-ün Ĵaqa-gambu Ĵirin ökid-ü'en šiltag-iyar ö'erün qariyatan ulus-iyarān tumtaqa aqsan aĴu'u Ĵe nökö'ete dayyisun bolun qaqačaqsan-i Ĵürčedei uduĴu arqa-bar Ĵaqa-gambu-yi qaqačan baraqsan-i [45b] qartaĴu bariĴu bütü'eĴü'ü Ĵe tere Ĵaqa-gambu-yin ulus-i nökö'ete ülütken talabai Ĵürčedey-yin nökö'e tusa inü ene büi Ĵe

alaldaqui üdür
ami-yan öreksen-ü tula
üküldüqüi üdür
ölümleksen-ü tula

Činggis qahan Ibaqa-beki-yi [46a] Ĵürčedey-ye soyurqaĴu ögürün Ibaqa-da ügülerün čimayi ülige če'eĴi činu üge'üi üĴesgüleng tala mawui ese ke'ebe Ĵe bi ebür-tür köl-tür oroqsan Ĵerge-tür Ĵergelen bawuqsan čimayi Ĵürčedey-ye soyurqarun yeke töre setkiĴü [46b] Ĵürčedey-yin

qatquldu'an üdür
qalqa boluqsan-u
dayyisun gü'ün-tür
dalda boluqsan-u
qaqačaqsan ulus
qamtutqaqsan-u
butaraqsan ulus
bügütgeldüksen tusas-un inu

töre setkiĴü čimayi ökbe mono qoyina minü uruq bidanu [47a] oro sa'uĴu ene metü tusa kixsen töre setkiĴü minü üge buši ülü bolqan uruq-un uruq-a gürtele Ibaqa-yin oro bü tasultuqai ke'en Ĵarlıq bolba basa Činggis qahan Ibaqa-da ügülerün Ĵaqa-gambu ečige činu čimada qoyar Ĵa'ut inĴes čimada [47b] Ašiq-temür bawurči Alčiq-bawurči qoyar

ökčü büle'e edö'e Uru'ut irgen-tür či odurun geriyes-iyen nada injes-eče'en Aşiq-temür
bawurči-yan niken ja'un-i ökčü ot ke'eju abu'a[t] basa Činggis qahan Jürcedey-e
ügülerün Ibaqa-yi-yan [48a] čimada ökbe dörben minqat Uru'ud-ıyan či medejü ülü'ü
aqu či ke'en soyurqaju jarliq bolba

CAPÍTULO NUEVE

209. [1a] basa Činggis qahan Qubilay-a ügülerün

güçütü-yin güjü'ün
bökö-yin bökse daruju

ökbe je či ede Qubilai Jelme Jebe Sübegetei ta dörben noqas-ıyan se[t]kixsen-tür jori'ulju
ilē'esü [1b]

gür ke'eksen-tür
gürü kemkelün
qal ke'eksen-tür
qada qaqalun
čeügen čila'un-i čewürün
če'el usun-i nitulun

abai je ta Qubilai Jelme Jebe Sübe'etei ta dörben noqas-ıyan joriqsan qajar-a ilējü
Bo'orču Muqali Boroqul Čila'un-ba'atur ede dörben [2a] külü'üd-ıyen derge-de'en a'asu
qatquldu'an üdür bolu'asu Jürcedei Quyildar qoyar-i Uru'ut Mangqud-ıyarān urida'an
bayyi'ulu'asu bügüde setkil-ıyen amuqu büle'e bi ke'ebe či Qubilai čerig-ün üyyile
bügüde-yi aqalaju ülü'ü [2b] aqu ke'en soyurqaju jarliq bolba basa Bedü'ün-ü mojrqaq-
un tula bi mawuilaju yabuju minqan ese ökbe či imada jöb büi je čima-lu'a minqalaju
eyetüldüjü yabuqdaqu ke'ebe basa mono qoyina Bedü'ün-i uqat je [3a] bida ke'ebe

210. [3b] basa Činggis qahan Genigedei Qunan-a ügülerün ta Bo'orču Muqali teri'üten
noyat-ta Dödei Doqolqu-tan čerbin-e ene Qunan qara söni gendü činō gege'en üdür
qara kerı'e bolju newüqüi-tür ese ünjixsen [4a] ünjqüi-tür ese newüksen

bosu gü'ün-lü'e
buşi ni'ur ese jübčixsen
öštü gü'ün-lü'e
ö'ere ni'ur ese jübčixsen

Qunan Kökö-čos qoyar-ača eye üge'ü bü üyyiletkün Qunan Kökö-čos qoyar-tur eyetüjü
üyyiletkün ke'en jarliq [4b] bolba kö'üd-ün minü aqa Joči büi je Qunan Geniges-ıyen

teri'ülejü Joči-yin dōro tümen-ü noyan boltuqai ke'en jarliq bolba Qunan Kökö-čos
Degei Üsün ebügen ede dörben üjeks-en-iyen ülü ni'un sonosuqsan-iyen ülü qabčiqun
büle'e [5a] ede dörben büi je

211. [51b] basa Činggis qahan Jelme-de ügülerün Jarči'udai ebügen gūrege-ben ūrčü
Jelme ölegei-te'e-če Burqan-qaldun-ača bawuju irerün Onan-nu Deli'ün-boldaq-a
namayi töreqüi-tür buluqan nelkei ökčü büle'ei tere nököčekse'er

bosoqa-yin bo'ol [6a]
e'üden-ü emčü

bolba je Jelme-yin tusa inü olon büi je

töreqüi-lü'e töröldüksen
ösquü-lü'e esülčeks-en

buluqan nelke huja'urtu oljeitü qutuqtu Jelme yisün aldal alda'asu ere'ü-tür bü [6b]
orotuqai ke'en jarliq bolba

212. [7a] basa Činggis qahan Tolun-a ügülerün ečige kö'ün ö'ere minqa ker medegü
büle'e či ulus quriyaldun ečige-deče örö le ji'ür bolun jiktüldüjü ulus quriyalduqsan
tula čerbi nere ökbe je edö'e ö'erün [7b] oluqsan jö'eksen-iyer-iyen ö'erün minqa bolju
Turuqan-tur eyetüldüjü ülü'ü aqu či ke'en jarliq bolba

213. [8a] basa Činggis qahan Önggür-bawurči-da ügülerün qurban Toqura'ut tabun
Tarqut Mönggetü-kiyan-u kö'ü či Önggür Čangši'ut Baya'ud-iyar ta nadur niken
güre'en bolju či Önggür

budan-tur ese tö'öribe je či
bulqa-tur ese qaqacaba je [8b] či
noyitan nobšildüju
köyiten köbšildüjü yabuba je či

edö'e yambar soyurqal abqu či ke'esü Önggür ügülerün soyurqal songqu'ulu'asu
Baya'ut aqa de'ü minü qari qari tutum-tur bura tara büi soyurqa'asu Baya'ut [9a] aqa
de'ü-yen či'ulqasuqai ke'e'esü je teyin Baya'ut aqa de'ü-yen či'ulqaju či mede minqan
ke'en jarliq bolba basa Činggis qahan jarliq bolurun Önggür Boro'ul qoyar bara'un
jewün ete'et ta qoyar bawurčin ide'en tüke'erün [9b] bara'un ete'et bayyiqsan sa'uqsan-
a ülü duta'ulun jewün ete'et jergeleks-en eseks-en-e ülü duta'ulun ta qoyar-i teyin
tüge'e'esü minü qo'olai ülü qučin setkil amuyu edö'e Önggür Boro'ul [10a] qoyar
morilaaju yabuju ide'e olon gü'ün-e tüge'etkün ke'en jarliq bolba sa'uri sa'urun yeke

tüsürge-yin bara'un jewün ete'et ide'e basa'alažu sa'utqun Tolun-tan-lu'a tüblen
sa'utuqai ke'en sa'urin ji'ažu ökbe

214. [11a] basa Činggis qahan Boroqul-a ügülerün eke minü Šigi-qutuqu Boroqul Güčü
Kököčü ta dörben-ni irgen-ü nuntuq-ača

köser-eče olžu
köl-düriyen dürüjü
kö'üčilen teji'erün
güjü'ün-eče tanu tatažu
gü'ün-lü'e sača'un [11b] bolqažu
egem-eče tanu tatažu
ere-lü'e sača'u bolqažu

kö'üd-ü'en mana nökör se'üder bolqasu ke'en teji'ebe je tani teji'eksen hači-ban eke-de
maqa minü kedüi hači tusa qari'ulba ta Boroqul nadur nököčeldüjü [12a]

qurdun ayan-tur qura söni
qo'osun ese qono'ulba je či
šitü'eleldüjü büküi dayyisun-tur
šülen ügei ese qono'ulba je či

basa ebüges ečiğe-yi baraqsat öšten kišten Tatar irgen-i doraida'ulžu ösöl ösön kisal
kisan [12b] Tatar irgen-i či'ün-tür ülijü ülitken kiduqui-tur alaqqadarun Tatar-un Qargil-
šira o'urçaq bolun qarču jiči yadažu ölösčü orožu irejü eke-tür ger-te orožu sayi eri'ülsün
büyyü bi ke'eju sayi eri'ülsün [13a] bö'esü tende sa'u ke'ekdejü höreneji iseri-yin
ala'un-a üjü'ür-e sa'užu büküi-tür Tolui tabun nasutu qadanača orožu irejü jiči güyyijü
qarču odun büküy-yi Qargil-šira bosu'at kö'üken-i su'u-dur-ıyan qabčiju qarču yabužu
ayisurun [13b] kituqai-ban temtelju juqulun yabuqui-tur Boroqul-un gergei Altani eke-
yin ger-tür dorona sa'užu büle'e eke qayilažu kö'ün baraba ke'eküi-lü'e Altani
uda'araldun güyyijü qarulçažu Qargil-šira-yin qoyinača güyyičejü [14a] šibilger inü
bariju nökö'e qar-ıyar-ıyan kituqai juqulun büküi qar inü bariju tataqui-lu'a kituqai-ban
aldažu'ui ger-ün ümere Jetei Jelme qoyar muqular qara hümer jemlen alažu büküi-tür
Altani-yin dawun-tur Jetei Jelme [14b] qoyar süke bariju nudurqaš-ıyan hula'adažu
güyyijü irejü Tatar-un Qargil-šira-yi süke-ber kituqai-bar mün tende alažu'ui Altani Jetei
Jelme qurban kö'ün-ü amin aburaqsan juldu temeceldü'esü Jetei Jelme qoyar ügülerün
[15a] mani ügei bö'esü ötür güyyijü gürčü ese ala'asu Altani eme gü'ün yekin büle'e
kö'ün-ü amin-tur qor gürgegü büle'e juldu manu'ai büi je ke'ebe Altani ügülerün minü
dawun ese sonosu'asu ta ker irekün [15b] büle'ei namayi güyyijü güyyičejü šibilger inü
bariju kituqai juquluqsan qar inü tatažu kituqai ese aldaqsan bö'esü Jetei Jelme qoyar-i

gürčü iretele kö'ün-ü amin-tur qor ülü'ü gürgegü büle'e ke'ebe ügülen bara'asu [16a]
juldu Altani-yin bolba Boroqul-un Gergei Boroqul-tur nökö'e kilgün bolun Toluy-yin
amin-tur tusa bolba basa Boroqul Kereyit-lu'a Qalqaljıt-elet qatqulduqui-tur Ögödei
suji'asu-ban sumun-a tusda'asu una'asu [16b] Boroqul de'ere bawulduju haquqsan
čisun inü ama'ar-ıyan šimijü söni qonolduju manaqarši morin-tur unu'ulju sa'un
yadaqu-yi sundulaju Ögödey-yin qoyinača teberijü bökleksen čisun šimin šimin aman-
u jabaži-yar hula'adaju [17a] Ögödey-yin amin ese gürgeju ireju büle'e eke-yin minü
tejiyen jobaqsan hači qoyar kö'üd-ün minü amin-tur tusa bolba je Boroqu[l] nadur
nököčejü

darba'an uriya-dača
dawun dem-eče ese qojidaba je

Boroqul yisün aldal [17b] alda'asu bü aldatuqai ke'en jarliq bolba <basa ökin uruq-ıyan
soyurqal ögüye ke'ebe>

215. [19a] basa ökin urug-ıyan soyurqal ögüye ke'ebe

216. [19a] basa Činggis qahan Üsün ebügen-e ügülerün Üsün Qunan Kökö-čos Degei ede dörben üjeksen-iyen [19] sonosuqsan-iyen ülü ni'un qabčın ji'an aqun büle'ei uqaqsan setkixsen-iyen kelemen aqun büle'ei Mongqol-un törö noyan mör beki bolqui yosun aju'ui Ba'arin aqa-yin uruq büle'ei beki mör bidanu dотора de'ere-eče beki Üsün [20a] ebügen boltuqai beki ergü'et

čaqa'an de'el emüsčü
čaqañ aqta unu'ulju
sa'uri de'ere
sa'ulju takiju

basa hon sara sataju teyin atuqai ke'en jarliq bolba

217. [20b] basa Činggis qahan ügülerün Quyildar anda qatquldu'an-tur ami-yan öreju urida aman ne'eksen-nü tusa-yin tula uruq-un uruq-a [21a] gürtele önöčid-ün abliqa abun atuqai ke'en jarliq bolba

218. basa Činggis qahan Čaqañ-qo'a-yin kö'ün Narin-to'oril[21b]-a ügülerün ečige činu Čaqañ-qo'a minü emüne kiči'eju qatqulduqu bolun Dalan-baljut-ta qatqulduqui-tur Jamuqa-da alaqdalua edö'e To'oril ečige-yü'en tusa önöčid-ün abliqa abtuqai ke'ekdejü [22a] To'oril ügülerün soyurqa'asu Negüs aqa de'ü minü qari tutum bura tara büi soyurqa'asu Negüs aqa de'ü-yü'en č'ulqasuqai ke'e'esü Činggis qahan jarliq bolurun teyin bö'esü Negüs aqa de'ü-yen č'ulqaju [22b] č' uruq-un uruq-a gürtele medejü ülü'ü aqu ke'en jarliq bolba

219. [23a] basa Činggis qahan Sorqan-šira-da ügülerün namayi üçügen čaq-tur Tayyiči'ud-un Tarqutai-kiriltuq aqa de'ü-de naysitaju bari'asu tende aqa de'ü-de'en naysitaqdamu ke'en Sorqan-šira Čila'un Čimbai kö'üd-iyer-iyen Qada'an-i ökin-iyen asara'ulju [23b] ni'uju aju namayi talbiju ilēbe je ta tere tusa sayin-i tanu setkiju qara söni jewüdün-tür gege'en üdür č'eji-tür setkiju yabuba je bi ta je nadur Tayyiči'ud-ača uda'an-a irebe je edö'e bi tani soyurqa'asu yambar soyurqal [24a] ta'alaqun ta ke'ebe Sorqan-šira Čila'un Čimbai kö'üd-iyer-iyen bolun ügülerün soyurqa'asu nuntu[q] darqalasu Merkid-ün qajar Selengge-yi nuntuqlaju darqalasu basa busu soyurqal Činggis qahan medetügei ke'ebe te'ün-tür Činggis qahan ügülerün Merkid-ün [24b] qajar Selengge-yi nuntuqlaju nuntuq ba darqalatqun gü uruq-un uruq-a gürtele qorčila'ulju ötökle'ülju darqalatqun yisün aldal-tur ere'ü-tür bü orotuqai ke'en jarliq bolba basa Činggis qahan Čila'un Čimbai qoyar-i soyurqarun erte Čila'un Čimbai [25a] qoyar-un ügüleksen üges setkiju ker qandaqu ta Čila'un Čimbai ta qoyar setkil-iyen ügülekün bö'esü duta'ui-ban quyiqun bö'esü ja'ura gü'ün-e bü keleletkün ö'erün beyes-iyer ama'ar nadur ta ö'esüt setkixsen-iyen keleletkün [25b] duta'u-yu'an ö'esün

quytqun ke'en jarliq bolba basa Sorqan-šira Badai Kišiliq ta darqat basa darqalarun olon dayyisun-tur hawulju olja olu'asu oluqsa'ar abutqun oro'a görö'esün-tür abala'asu alaqa'sar abutqun ke'en [26a] jarliq bolba Sorqan-šira ke'e'esü Tayyici'ud-un Tödegeyin haran aju'ui je Badai Kišiliq qoyar ke'e'esü Čeren-ü adu'učin aju'ui je edö'e minü turuq qorčila'ulju ötokle'ülju darqalan jirqatqun ke'en jarliq bolba

220. [27a] basa Činggis qahan Naya'a-da ügülerün Širgö — tü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben tan-lu'a Tarqutai-kiriltug-i bidan-tur bariju ayisurun ja'ura Qutuqul-nu'u-da gürcü tende Naya'a ügülerün tus qan-ıyan ker tebčijü bariju otqun bida ke'eju tebčın yadaju talbijü ileju Širgö — tü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben ireju tende [28a] Naya'a-bilji'ür ügülerün tus qan-ıyan Tarqutai-kiriltug-i qartaju ayisurun jici tebčın yadaju talbijü ileju ba Činggis qa'an-a gücü ögüre irebe qan-ıyan qartaju ire'esü tus qan-ıyan qartaqsa[t] haran mono qoyina ker itegektekün ede [28b] ke'ektekün ke'eju'ü qan-ıyan tebčın yadaba ke'esü tende tus qan-ıyan tebčın yadaqsan yosu yeke törö-yi setkiju'üi ke'en üge inü jö[b]šiyeju niken üyyile-tür tüšiye ke'ele'ei edö'e Bo'orču-da bara'un qar-un tümen medetügei Muqali-da guy-ong nere ökcü [29a] jewün qar-un tümen mede'ülbe edö'e Naya'a tüb-ün tümen medetügei ke'en jarliq bolba

221. [29b] basa Jebe Sübe'etei qoyar ö'erün oluqsat jö'ekse'er-ıyen minqalatuqai ke'ebe

222. basa Degei qoniči-da bükde'ül-i či'ulqaju minqa mede'ülbe

223. [30a] basa Gücügür moči-da irge tutaqdaju endeče tendeče qubčiju Jadaran-ača Mulqalqu jük-ıyer nököčelü'e Gücügür Mulqalqu qoyar niken-e minqalaju eyetüldüju atqun ke'ebe

224. [30b] ulus bayyi'ululçaqsat jobolduqsad-i minqad-un noyat bolqaju minqa minqalaju minqad-un ja'ud-un harbad-un noyat tüšijü tümen tümelejü tümed-un noyat [31a] tüšijü tümed-ün minqad-un noyat-ta soyurqal öktekün metüs-e soyurqal ökcü soyurqal jarliq bolqun-a bolju Činggis qahan jarliq bolurun urida nayan kebte'ülsütü dalan turqaq kešiktentü büle'e edü'e möngke tenggeri-yin gücün-tür tenggeri qajar-a [31b] gücü auqa nemekdejü gür ulus-i šidurqutqaju qaqča jilu'a-duriyan oro'uluqsan-tur edö'e nadur keşikten turqaq minqat minqad-ača ilqaju oro'ulutqun oro'ulurun kebte'ül qorčın turqaq oro'ulurun tümen dü'ürgen oro'ulutqun ke'en [32a] jarliq bolba basa Činggis qahan keşikten ilqaju oro'ulqu-yi jarliq minqat minqat-ta tungqarun bidan-tur keşikten oro'ulurun tümed-ün minqad-un ja'ud-un noyad-un kö'üt düri-yin gü'ün-ü kö'üt ororun erdemü[t]en šil sayid-i bidan-i dergede yabuqun metüs-i oro'ultuqai [32b] minqad-un noyad-un kö'üd-i oro'ulurun harban nököttü niken de'ü inü daqa'ulju iretügei ja'ud-un noyad-un kö'üd-i oro'ulurun tabun nököttü niken de'ü-yi daqa'ulju iretügei harbad-un noyad-un kö'üd-i oro'ulurun düri-yin gü'un-ü kö'üd-i

oro'ulurun qurban [33a] nökörtü niken gü de'ü-yi daqa'ulju huja'ur-aça ula'a gücü
 jasaju iretügei bidan-tur dergede yabu'ulquni bökelerün minqad-un noyad-un kö'üt-te
 harban nökört huja'ur minqan ja'un-aça qubčiju öktügei ečige-yen ögüksen qubi keşik
 bö'esü inü beye qad-iyar [33b] oluqsan jö'eksen ere aqta kedüi bö'esü inü emčü qubi-
 aça anggida bidanu kemleksen kem-iyer qubčiju teyin qubčiju jasaju öktügei ja'ud-un
 noyad-un kö'üt-te tabun nökört harbad-un noyad-un kö'üt-te düri-yin gü'ün-ü kö'üt-te
 qurban nökört mün gü yosu'ar inü emčü qubi-[34a]-aça anggida mün teyin qubčiju
 öktügei ke'en jarliq bolba minqad-un ja'ud-un harbad-un noyat olon gü'ün bidanu ene
 jarliq gürge'ülü'et sonosu'at bürün dabaqun haran aldaltan boltuqai bidantur keşik
 oro'uldaqun haran bultariju [34b] ülü bolqu haran bidanu dergede yabu'ui-ban
 berkešiy'e esü busu-yi oro'ulju tere gü'ün-i ere'üleju nidün-e ečine qolo qajar-a ilëye
 ke'en jarliq bolba dotona bidanu dergede yabuju surulçasu ke'eju bidan-tur irekün
 haran-i bü [35a] itqatuqai ke'ebei

225. [35b] Činggis qa'an-u jarliq boluqsa'ar minqad-aça [36a] ilqaju ja'ud-un harbad-un
 noyad-un kö'üd-i mün gü jarlig-iyar ilqaju qarqaju ireju urida nayan kehte'ül büle'ei
 naiman ja'ut bolqabai naiman ja'ut de'ere minqa dü'ürgetügei ke'ebei kehte'ül-tür
 oroqun-i bü itqatuqai ke'en jarliq bolba [36b] kehte'ül-i Yeke-ne'ürin aqalaju minqa
 medeju atuqai ke'en jarliq bolba urida dörben ja'ut qorčın ilqabai ilqaju qorčın-i Ĵelme-
 yin kö'ün Yisün-te'e aqalaju Tüge-yin kö'ün Bügidei-lü'e eyetüldüju atuqai ke'ebe
 turqa'ut-lu'a [37a] qorčın keşik keşik-tür oroldurun Yisün-te'e niken keşik qorčın-i
 aqalaju orotuqai Bügidei niken keşik qorčın-i aqalaju orotuqai Horqudaq niken keşik
 qorčın-i aqalaju orotuqai Lablaqa niken keşik qorčın-i aqalaju orotuqai qor aqsaquy-a
 turqa'ud-un keşik [37b] keşik qorčın-ıyan teyin aqalaju oro'ultuqai qorčın-i minqan
 dü'ürgeju Yisün-te'e aqalaju atuqai ke'en jarliq bolba

226. [38a] urida Ögele-čerbi-lü'e oroqsat turqa'ut de'ere minqan dü'ürgeju Bo'orju-yin
 uruq-aça [38b] Ögele-čerbi medetügei ke'ebei niken minqan turqa'ud-i Muqali-yin
 uruq-aça Buqa niken minqan turqa'ud-i medetügei ke'ebei Ilügey-yin uruq-aça
 Alčiday-yi niken minqan tu'urqa'ud-i medetügei ke'ebei niken minqan turqa'ud-i
 Dödei-čerbi medetügei niken minqan turqa'ud-i Doqolqu-[39a]-čerbi medetügei ke'ebei
 niken minqan turqa'ud-i Ĵürčedey-yin uruq-aça Čanai medetügei niken minqan
 turqa'ud-i Alči-yir uruq-aça Aqtai medetügei niken minqan turqa'ud-i Arqai-qasar
 niken minqan ilqaqaan ba'atud-i medeju olon üdür turqaq [39b] boltuqai qatquldu'an
 üdür urida bayyiju ba'atut boltuqai ke'en jarliq bolba minqat minqad-aça ilqaju irekset
 naiman minqat turqa'ut bolba kehte'ül qorčın-lu'a qoyar gü minqat bolbai tümen
 keşikten bolba Činggis qahan [40a] jarliq bolurun bidanu ča'ada tümen keşikten-i
 bökelejü yeke qol bolun atuqai ke'en jarliq bolba

227. [40b] basa Činggis qahan jarliq bolju turqa'ud-un dörben keši'üd-ün ötögülegün-i tüširün Buqa niken keşik [41a] keşikten-i medejü keşikten-i jasaju orotuqai Alčidai niken keşik keşikten-i medejü keşikten-i jasaju orotuqai Dödei-čerbi niken keşik keşikten-i medejü keşikten-i jasaju orotuqai Doqolqu-čerbi niken keşik keşikten-i medejü keşikten-i jasaju [41b] orotuqai ke'en dörben keši'üd-ün otogüs-i tüšijü keşik oroqui jarliq tungqarun keşik ororun kešigün noyan ö'er-tür-iyen keşiklekset keşikten-i bügütkeju keşik oroju qurban qonolduju ye'ütkeldütügei kešiktü gü'ün keşik [42a] ho'ara'asu tere keşik o'araqsan kešiktü-yi qurban beri'es süyitügei mün kešiktü basa nökö'ete keşik ho'ara'asu dolo'an beri'es süyitügei basa mün gü'ün beye qat ebečin ügei kešig-ün noyat-tur eye üge'ü basa mün kešiktü qurbanta keşik ho'ara'asu [42b] qučin dolo'an beri'es göyü'et bidan-tur yabuqui-ban berkešiyen aju'u ečine qolo qaĵar-a ilēye ke'en jarliq bolba keši'üd-ün ötögüs quta'ar quta'ar keşik-tür ene jarliq keşikten-e sonosqatqun ese sonosqa'asu keši'üd-ün ötögüs aldaltan [43a] boltuqai jarliq sonosu'at bürün daba'asu jarliq-un yosu'ar keşik ho'ara'asu keşikten aldaltan boltuqai ke'en jarliq bolba keši'üd-ün ötögüs aqalaqdaba ele ke'en sača'un oroqsat minü keşikten-i nadača eye ügei bü hončidutqun jasa[q] [43b] könde'esü nada ĵi'atqun mököri'ülkün yosutan bö'esü bida mököri'ülü ĵe nišiqdaqun yosutan bö'esü kebte'ülju nišit ĵe aqalaba ele ke'eju sača'un keşikten-i minü ö'erün qar köl gürgeju beri edesü beri'e-yin qari'u beri'e gü nudurqa-yin qari'u [44a] nudurqa gü qari'ultuqai ke'ebe

228. [44b] basa Činggis qahan jarliq bolurun qadanadus [45a] minqad-un noyad-ača minü kešiktü de'ere büi ĵe qadanadus ĵa'ud-un harbad-un noyad-ača minü kešiktü-yin kötöčün de'ere büi ĵe minü keşikten-tür qadanadus minqalı'ut sača'un bolju denggečen minü kešiktü-tür kereldü'esü minqalı'udai gü'ün-i ere'üleye [45b] ke'en jarliq bolba

229. basa Činggis qahan jarlik bolurun keşik kesi'üd-ün noyat-ta jarliq tungqarun qorčün turqa'ut keşik [46a] oroju üdür-ün yabudal ĵük ĵük mör mör-tür-iyen yabuju naran-u qaltay-a kebte'ül-e ĵayılaĵu qadana qarču qonotuqai bidan-tur söni kebte'ül qonan atuqai qorčün qor bawurčün ayaqa saba kebte'ül-e ta'ulju ottuqai qadana qonoqsat qorčün turqa'ut bawurčün [46b] bidan-i šülen idetele kirü'e-tür sa'uju kebte'ül-tür kelečileju šülen iden bara'asu qorčün qor-tur turqaq sa'urin-duriyan bawurčün ayaqa saba-duriyan ta'araldutuqai keşik keşik oroqun mün mün yosu'ar ene qa'uli-bar teyin kitügei ke'en [47a] jarliq bolba naran šinggeksen-ü qoyina ordo-yin qoyina'un urida'un ketügelĵen yabuqu gü'ün-i bariju kebte'ül bariju qonoju manaqar<i> kebte'ül üges inü asaqtuqai kebte'ül keşik ye'ütkeldürün belge anu da'ulju oroju iretügei ye'ütgeju [47b] qarqun kebte'ül ta'ulju gü qarču ottuqai ke'ebei kebte'ül söni ordo horčün gebteju e'üten daruju bayiqsat kebte'ül söni oroqun haran-i ekit anu dalbaru mürüs anu ba'utala čabčiju o'orutqun ya'aral keleten haran söni [48a] ire esü kebte'ül-tür keleleju ger-ün ümereče kebte'ül-lü'e qamtu bayyiju kelele'ültügei ke'ebe kebte'ül-eče de'ere sa'uri ken

ber bü sa'utuqai kebte'ül-eče kelen ügei ken ber bü orotuqai kebte'ül-ün dege'ün ken
ber bü yabutuqai kebte'ül-ün jaqa'un [48b] bü yabutuqai kebte'ül-ün to'a bü asaqtuqai
kebte'ül-ün dege'ün yabuqun haran-i kebte'ül barituqai jaqa'un yabuqun haran-i
kebte'ül barituqai to'a asaquqsan gü'ün kebte'ül tere gü'ün-i tere gü üdür-ün unuqsan
aqta eme'eltü qadārtu-yi emüsüksen qubčasun [49a] selte kebte'ül abtuqai ke'en jarliq
bolba Eljigedei itegeltü bö'etele jilda kebte'ül-ün dege'ün yabuqu bolun kebte'ül-e ker
bariqdala'a

CAPÍTULO DIEZ

230. [1a] Činggis qahan ügülerün

e'ületei söni
örügetei ger minu
e'eren kebtejü
örük nuta umta'ulju
ene oron-tur gürgeksen
ötögüs kebte'ül minu
hodutai söni
ordo ger minu
horčin kebtejü
oron dotora ese oqjatqaqsan [1b]
öljeiten kebte'ül minu
üntür oron-tur gürgebe
šiljirin büküi boro'on-a
šilgütken büküi jü'en-e
čitqun büküi qura-da
šiltesütei ger minü horčin
jirim ülü kin bayyiju
jirüge amu'uluqsan
čing setkilten kebte'ül minu
jirqalang oron-tur gürgebe
ibulun büküi dayyisun dotora
irgetei ger [2a] minü horčin
hirmes ülü kin itqaju bayyiqsat
itegelten kebte'ül minu
uyilsun qor ubis kiküi-tür
udal ügei bayyidaltan
uriyarqun kebte'ül minu

qutan qor
qubis kiküi-tür
qoĵit ese bayyiqsat
qurdun yabudaltan kebte'ül minü [2b]
ölĵeiten kebte'ül minu
ötögüs kebte'ül ke'ekdün

Ögöle-čerbi-lü'e oroqsat dalan turqag-i yekes turqa'ut ke'ekdün Arqay-yin ba'atud-i
ötögüs ba'atut ke'etkün

Yisün-te'e Bügidei-tan qorčın-i
yekes qorčın ke'etkün

[3a] ke'en ĵarlıq bolba

231. [3b] yeren tabun minqad-ača minü beye ča'ada emčülen ilqaĵu irekset tümen emčü
keşikten-i minü mona qoyına minü oro sa'uqsan kö'üt uruq-un uruq-a minü ede
keşikten-i geri'es metü setkiĵü ülü gemüri'ülün sayitur asaratqun ede tümen keşikten-i
[4a] minü nendü'üt qutuq ke'eĵü ülü'ü aqdu'ai ke'ebe

232. basa Činggis qahan ügülerün ordo-yin čerbin [4b] ökid-i ger-ün kö'üt teme'ečin-i
hükečin-i kebte'ül basa'alaĵu ordo-yin ger tergen-i asaratuqai tuq gü'ürge dōro ĵida
kebte'ül asaratuqai ayaqa saba kebte'ül gü asaratuqai bidan-u umdān ide'en-i kebte'ül
daruqalatuqai ötken ber miqan [5a] ide'en-i kebte'ül daruqalaĵu bolqatuqai umdān
ide'en-i qor qomsa bolu'asu daruqalaqdaqsat kebte'ül-eče eriyе ke'ebe qorčın umdān
ide'e tüke'erün daruqalaqsat kebte'ül-eče eye ügei bü tükētügei ide'e tüge'erün urida
kebte'ül-eče teri'ülen tüge'etügei [5b] ke'ebe ordo ger-tür oroqu qarqu-yi kebte'ül
ĵasatuqai e'üten-tür kebte'ül-ün e'üdečin ger ča'ada bayyituqai kebte'ül-eče qoyar oroĵu
yeke tūsürge barın atuqai ke'ebe kebte'ül-eče nuntu'učin yabuĵu ordo ger bawūltuqai
ke'ebe bidan-i šibawulaqui [6a] abalaķui-tur kebte'ül bidan-lu'a šibawulaldun
abalaldun yabutuqai tergen-tür ĵarımud-iyan čaqlaĵu talbituqai ke'ebe

233. [6b] basa Činggis qahan ügülerün bidan-u beye čerik ese qaru'asu kebte'ül
bidanača anggida čerik bü qartuqai ke'ebe eyin ke'e'ülü'et ĵarlıq dabaĵu kebte'ül-i [7a]
nayitaĵu čerik qarqaqun čerik medegü čerbin aldaltan boltuqai ke'en ĵarlıq bolba
kebte'ül-ün čerik ker ülü qarqaqdamui ke'emüi ĵ-e ta kebte'ül lü minü altan amin
sakimui šibawulan abalan yabuqui-tur ĵoboldumui ordo qadaqala'uldaĵu [7b] newüküi-
tür örük-tür terge asaramui minü bey-e sakıĵu qonoqu kilbar-ü büi ger tergen yeke
a'uruq newüqüi-tür sa'uqui-tur asaraqui kilbar-ü büi teyin dabqur qaqaş qaqaş

yabudaltan ke'eǵü bidan-ača anggida ö'ere čerik bü yabutuqai ke'eküi teyimü [8a] büi je ke'eǵü'üi

234. basa ǵarlıq bolurun Šigi-qutuqu-lu'a ǵarqu [8b] kekte'ül-eče ǵarqu sonosulčatuqai ke'ebei kekte'ül-eče qor numu quyaq jebe asaraǵu tüge'eldütügei aqtas-ača asaraǵu hö'öšin ačıǵu yabutuqai ke'ebei kekte'ül-eče čerbin-lü'e a'urasu tüge'eldütügei ke'ebei qorčın [9a] turqa'ud-un nuntuq ǵı'arun Yisün-te'e Bükidei-tan qorčın Alčidai Ögöle Aqtai-tan turqa'ut ordo-yin bara'un ete'et yabutuqai ke'ebei Buqa Dödei-čerbi Doqolqu-čerbi Čanai-tan turqa'ut ordo-yin ǵewün ete'et yabutuqai ke'ebei Arqai-yin ba'atut [9b] ordo-yin urida yabutuqai ke'ebe bürin keşikten turqa'ud-i ordo horčın ordo-yin ger-ün kö'üd-i adu'učın qoničın temēčın hūkečın-i ordo darun [10a] Dödei-čerbi uqaǵu atuqai ke'en tüšibe Dödei-čerbi darun aǵu ordo-yin qoyınača

qoq ideǵü
qoma'ul tüleǵü

yabutuqai ke'en ǵarlıq bolba

235. [10b] Qubilai-noyan-i Qarlu'ut-tur ča'ura'ulba Qarlu'ud-un Arslan qan Qubilai-tur elsen ireǵü'üi Qubilai-noyan [11a] Arslan qan-i abu'at ireǵü Činggis qahan-tur a'ulǵa'ulba ese bulqaba ke'en Činggis qahan Arslan-i soyurqaǵu öki öǵüye ke'en ǵarlıq bolba

236. Sübe'etei-ba'atur temür telegetü Merkid-ün Toqto'a-yin [11b] Qutu Čila'un teri'üten kö'üd-i inü neken ča'uraǵu Čui-müren-e ǵüyyičeǵü muqutqaǵu irebe

237. Jebe Naiman-u Güčülük qan-i nekeǵü Sariq-qun-a ǵüyyičeǵü Güčülük-i muqutqaǵu irebe

238. [12a] Uiǵud-un Idu'ut Činggis qahan-tur elčın ilēǵü'ü Atkiraq Darbai qoyar elčın-iyer öčǵü ilērün

e'ülen arılǵu
eke naran üǵeksen metü
mölsün arılǵu
müren usun oluqsan metü

Činggis qa'an-u [12b] nere aldar sonosču maši bayasba Činggis qahan soyurqa'asu

altan büse-yin qorgi-dača
al de'el-ün hürtesün-eče

olu'asu dabtu'ar kö'ün činu bolju gücü öksü ke'en öčijü ilējü'ui tere üge-tür Činggis qahan soyurqaǵu qari'u ügüleǵu [13a] ilērün öki ber ögüye dabtu'ar kö'ün boltuqai altan mönggü subut tanas načit dardas torqat abu'at Idu'ut iretügei ke'eǵu ilēbesü Idu'ut soyurqaqdaba ke'en bayasču altan mönggü subut tanas torqat načit dardas a'urasun [13b] abu'at Idu'ut ireǵu Činggis qahan-tur a'ulǵaba Činggis qahan Idu'ud-i soyurqaǵu Al-altun-i ökbe

239. [14a] ta'ulai jil Joči-yi bara'un qar-un čeri'üd-iyer hoy-yin irgen-tür morila'ulbai Buqa qaǵarčilaǵu otba Oyirad-un Quduqa-beki tümen Oyirad-un urida elsen oroǵu irebe ireǵu Joči-yi [14b] uduritču tümen Oyirat-duriyan qaǵarčilaǵu Šiqšit-tur oro'ulba Joči Oyirat Buriyat Barqun Ursut Qabqanas ǵangqas Tubas-i oro'ulu'at tümen Kirgisut-tur gürü'esü Kirgisud-un noyat Yedi-inal Aldi-er [15a] Örebek-digin Kirgisud-un noyat elsen oroǵu čaqa'anu'ut šingqot čaqa'anu'ut aqtas qaranu'ut buluqat abu'at ireǵu Joči-da a'ulǵaba Šibir Kesdim Bayit Tuqas Tenlek Tö'eles Tas Baǵigid-ača inaqši hoy-yin irgen-i Joči oro'ulǵu [15b] Kirgisud-un tümed-ün minqad-un noyad-i hoy-yin irgen-ü noyad-i abu'at ireǵu Činggis qahan-tur čaqa'anu'ut šingqod-iyar čaqa'anu'ut aqtas-iyar qaranu'ut buluqad-iyar a'ulǵa'ulbai Oyirad-un Quduqa-beki-yi uqtun urida elsen Tümen-Oyirad-ıyan [16a] uduridun irebe ke'en soyurqaǵu kö'ün-e inü Inalči-da Čečeyigen-i ökbe Inalči-yin aqa Törölči-de Joči-yin öki Qoluyıqan-i ökbe Alaqa-beki-yi Önggüt-de ökbe Činggis qahan Joči-yi soyurqaǵu ügülerün kö'üd-ün minü aqa či ger-teče [16b] sayı qarču mör sayıtu oduqsan qaǵar-a ere aqta-yi ülü širqan ülü joba'an öljeitü hoy-yin irgen-i oro'ulǵu irebe či irge čimada öksü ke'en ǵarlıq bolba

240. [17b] basa Boro'ul-noyan-i Qori-tümet irgen-tür ča'ura'ulba Tümet irgen-ü noyan Daiduqul-soqor-i ükü'esü eme inü Botoqui-tarqun Tümet irgen-i [18a] medejü aǵu'u Boroqul-noyan gürču qurban haran yeke čerig-eče urida yabura otču üde jilda uqamsar berke hoi-tur horum-iyar yabuqun bolun qara'ul-a anu qoyına'un dērmetteǵu horum bo'oǵu Boroqul-noyan-i bariǵu alaǵu'ui Tümet Boroqul-i [18b] alaǵu'ui ke'en medejü Činggis qahan maši kilinglaǵu ö'esün morılan tu'urbi'asu Bo'orču Muqali qoyar Činggis qa'an-i bayyitala itqaba jiči Dörbetei Dörbei-doqšin-i tüširün čerik qatangquy-a ǵasaǵu möngke tenggeri-yi ǵalbarıǵu Tümet irgen-i oro'ulun [19a] sori ke'en ǵarlıq bolba Dörbei čerik ǵasarun urida čerig-ün yabuqu qara'ul-un sakiqı mör horum sübes-tür hoqtorqui erbegeǵe'ülǵu hula'an buqa-yin yabuqsan mör-iyer čeri'üt-tür ǵasaqlarun čerig-ün to'otu gü'ün ǵirüge yada'asu [19b] nišiquya ere-tür harban müsüt ūrge'ülǵu süke uqalı kirü'e ši'üči ere-yin ǵer ǵebsek ǵasa'ulǵu hula'an buqa-yin yabuqsan mör-iyer mör-tür bayyiqsan modut hoqtočin čabči'ulǵu kirügede'ülǵu mör bolqaǵu a'ula de'ere qaru'asu Tümet [20a] irgen-ü erüge de'ereče genet qurimlan sa'uqui-tur dawulibai

241. [20b] urida Qorči-noyan Quduqa-beki qoyar Tümet-te bariqdaǵu Botoqui-tarqun-tur tende aǵu’u Qorči-yin [21a] bariqdaqu yosun Tümet irgen-ü ökit qo’astan qučın emes abtuqai ke’en jarliq boluqsan-tur Tümet irgen-ü ökit abqu ke’en otqu bolun urida elsekset irgen jıçı bulqa bolǵu Qorči-noyan-i bariǵu’ui Qorči Tümet-te bariqda[21b]ǵu’u ke’en Činggis qahan medejü hoy-yin irgen-ü yabudal Quduqa medemü je ke’eǵu ilē’esü Quduqa-beki basa bariqdaǵu’u Tümet irgen-i oro’ulun bara’asu Boroqul-un yasun-u tula ja’un Tümed-i ökbe Qorči qučın ökid-i abuba [22a] Quduqa-beki-de Botoqui-tarqun-i ökbe

242. [22b] Činggis qahan jarliq bolǵu eke-de kö’üt de’ü-ner-e irge qubiyǵu öǵüye ke’en öǵürün ulus quriya’an jobaqsat eke büyü je kö’üd-ün minü aqa Joči büi je de’ü-ner-ün minü nilqa Otčigin [23a] büi je ke’eǵu eke-de Otčigin-u qubi ki’et tümen irge ökbe eke čimatču ese dongqotba Joči-de yisün minqat irge ökbe Ča’aday-a naiman minqat irge ökbe Öǵödey-e tabun minqat irge ökbe Toluy-a tabun minqat [23b] irge ökbe Qasar-a dörben minqat irge ökbe Alčiday-a qoyar minqat irge ökbe Belgütey-ye niken minqan tabun ja’ut irge ökbe Da’aritai Gereyit-lu’a bolulčaba ke’en nidün-ü ečine ečitgeye ke’ebesü Bo’orču Muqali [24a] Šigi-qutuqu qurban üǵülerün ö’erün qal-ıyan sönö’egü metü ö’erün ger-i’e[n] ebdegü metü sayin ečige-yin činu geri’es qaqča abaqa činu qoçorču amu ker tebčigü inü ese uqaqsan-tur bütügei sayin ečige-yin činu nilqa nuntuq hünü [24b] butara’ulčaǵu atuqai ke’ekdejü qabar-ača hünü ǵangšitala qaqas kelelekdejü je

deli ke'en sayin ečige-yi setkiŋü Bo'orču Muqali Šigi-qutuqu qurban-u kelen-tür
amurliba je

243. [25b] bi eke-de Otčikin-a tümen irge ökčü noyad-ača Gücü Kököčü Jungsai
Qorqasun dörben-i tüšibe Joči-da Qunan Möngke'ür Kete qurban-i tüšibe Ča'adai-tur
Qaračar Möngke Idoqudai qurban-i tüšibe basa Činggis qahan ügülerün Ča'adai keče'ü
büyyü narin aburitu büyyü Köke-čos [26a] üde manaqar dergede aju setkixsen-iyen
kelelen atuqai ke'en jarliq bolba Ögödei-tür Ilüge Degei qoyar-i tüšibe Tolui-tur Jedei
Bala qoyar-i tüšibe Qasar-tur Jekbe-yi tüšibe Alčidai-tur Ča'urqay-yi tüšibe

244. [26b] Qongqotadai Mönglik eči'e-yin kö'üt dolo'an büle'ei [27a] dolo'an-u
dumdadu Kököčü Teb-tenggeri büle'e tede dolo'an Qongqotan Qasar-i ömerekü
jančiŋu'ui Qasar dolo'an Qongqotan-a ömerekü jančiŋda'a ke'en Činggis qa'an-a
sögödü'esü Činggis qahan busut-tur kilinglaŋu aqui dumda kelelegü bolun [27b]
Činggis qahan kiling-duriyan Qasar-i ügülerün amitu-da ülü ilaqdaqu-ača büle'e či ker
ilaqda'a či ke'ekdeŋü Qasar nilbusu alda'at bosču yorčiŋu Qasar ma'uilaŋu qurban üdür
ese irebe tende Teb-tenggeri Činggis qa'an-a ügülerün [28a] möngke tenggeri-yin jarliq
qan ja'arit ügülemü nikente Temüŋin ulus barituqai ke'emü nikente Qasar-i ke'emü
Qasar-i ese nende'esü mede'e ügei büi je ke'ekdeŋü Činggis qahan mün söni morilaŋu
Qasar-i barira odu'asu Gücü Kököčü qoyar Qasar-i [28b] barira otba ke'en eke-de
ja'aju'u eke mede'et söni bö'et uda'aran čaqa'an teme'en köljü qara'utai tergetei söni-de
dölin yorčiŋu naran urququi-lu'a gürü'esü Činggis qahan Qasar-un qanču huyaŋu
maqalai büse inü abču [29a] üge inü asaqun büqüi-tür eke-de gürteŋü Činggis qahan
geyekčü eke-deče emi'ebe eke a'urlaŋu gürčü tergen-eče bawu'at eke ö'esün Qasar-un
huyaqsat qanču dalŋu talbi'at maqalai büse inü Qasar-a ökčü eke kilinglaŋu a'ur-iyen
[29b] darun yadan jabilan sa'uŋu qoyar kököd-iyen qarqaŋu qoyar ebüdük dege'ün
bisari'ulŋu ügülerün üjebe-yü kököksen köken tanu ene büi ede qadalun da'un
qarbiwu'an qajaqsat quyyi-yan tasuluqsat Qasar yekibe Temüŋin ene niken kökö minü
baraqu [30a] büle'e Qači'un Otčigin qoya'ula bolŋu niken kökö ülü baraqu büle'e Qasar
bürün qoyar büri kököt minü baraŋu če'eŋi minü a'ui boltala amurli'ulŋu če'eŋi a'ui
bolqaqu büle'e te'über erdemtü Temüŋin minü če'eŋi erdemtü Qasar minü [30b] qabu
gücü erdemtü tula

qarbučaŋu qaruqsan-i
qarbuŋu oro'ulqu büle'e
oqjatču qaruqsan-i
hontučaŋu oro'ulqu büle'e

edö'e daisun gü'ün-i muqutqabai ke'eŋü Qasar-i üŋen yadamui ta ke'ebe eke-yi
amurli'ulun baraŋu [31a] Činggis qahan ügülerün eke-yi kilinglaqdaŋu

ayun ba ayuba

hičen ba hičebe bi

ke'eǰü içuya bida ke'eǰü içubai eke-de ülü mede'ülün ečine'ün Qasar-un irge inü abču
Qasar-a mingan dörben ja'ut irge ökbe eke medeǰü [31b] tere setkil-tür ötör dötöleksen
yosun teyimü Ĵalayirtai Ĵebke tende qulaǰıǰu Barquǰın oron buru'utba

245. [33a] te'ünü qoyina yisün keleten irgen Teb-tenggeri-tür quriǰu Činggis qa'an-u
kirü'e-deče olon Teb-tenggeri-tür quriqu bolbai teyin quriqui-tur Temüge-otčigin-a
qariyatan irgen Teb-tenggeri-tür otču'ui Otčigin-noyan oduqsan irge-ben [33b] quyira
Soqor neretü elči-yen ilēǰü'ui Te[b]-tenggeri Soqor elči-de ügülerün Otčigin ta ĵirin
elčiten bolǰu'ui ke'eǰü Soqor elči-yi inü ašǰıǰu yabuqan eme'el inü ūrgeǰü qari'ulǰu'ui
Otčigin Soqor elči-yen ašǰıǰu [34a] yabuqan ilēkdeǰü manaqarši Otčigin ö'esün Teb-
tenggeri-tür otču ügülerün Soqor elči-yen ilē'esü ašǰıǰu yabuqan ilēǰü'ü edö'e bi irge-
ben quyira irebe ke'ekdeǰü dolo'an Qongqotan Otčigin-i endeče tendeče qa'aǰu Soqor
[34b] elči-yen ilēǰü činu ĵöb büi ke'eǰü bariqu-ača tusqu-ača kikderün ayuǰu Otčigin-
noyan ügülerün elči ilēǰü minu'ai buru'u ke'eǰü'ü dolo'an Qongqotan ügülerün buru'u
bö'esü namančılan söǰöt ke'eǰü Teb-tenggeri-yin qoyinača söǰöt-[35a]-geǰü'ui irge-ben ba
ese ökteǰü Otčigin manaqarši erte Činggis qa'an-i bosu'ai üdü'üye oron dotora büküi-
tür oroǰu uyyıla'at söǰötčü ügülerün yisün keleten irgen Teb-tenggeri-tür čı'uldaǰu nada
qariyatan irge-ben Teb-tenggeri-deče [35b] quyura Soqor neretü elči ilēlü'e Soqor elči-yi
minü ašǰıǰu yabuqan eme'el ūrgeǰü ilēkdeǰü bi ö'esün quyura odu'asu dolo'an
Qongqotan-a endeče tendeče qa'aǰu namančila'ulǰu Teb-tenggeri-yin goyinača
söǰötke'üldebe kē'et [36a] uyyılaba Činggis qa'an-i donqodu'ai üdü'üye Börte üǰin
dotora öngdeyǰu sa'uǰu könǰile-yi'en ĵaqa-bar ebče'ü-ben tüyitčü Otčigin-u uyyılaqu-yi
üǰeǰü nilbusu alda'at ügülerün yekikset Qongqotan tede öčigen Qasar-i ömöreǰü ĵančǰu
[36b] gü büle'ei edö'e basa ene Otčigin-i yekin qoyinača'an söǰötgemüi yambar yosun
bolumui bel ede čigöt narat metüs de'ü-ner-i činu eyin oyisulaldumui ünen ber mono
qoyina

ne'üle metü beye činu

negüs odu'asu

netkel metü ulus [37a] činu

ken-e mede'ülkün tede

tulu metü beye činu

tulbas odu'asu

tuyal metü ulus činu

ken-e mede'ülkün tede čigöt narat metü de'ü-ner-i činu eyin oyisulatqun haran minü qurban dörben üçüget mawun mandutala minü [37b] ya'u mede'ülkün tede yekikset Qongqotan büle'e tede de'ü-ner-iyen tedene teyin ki'üljü ker üjeju amu či ke'e'et Börte üjin nilbusun aldaba Börte üjin-ü ene üge-tür Činggis qahan Otčigin-a ügüler-ün Teb-tenggeri edö'e iregü čidaquy-ača [38a] ker ba üyyiletdü'esü či mede ke'ebe te'üntü Otčigin bosu'at nilbusu'an arči'at qarču qurban bökös-i beletcü bayyiba qurumut atala Mönglik ečige dolo'an kö'üt-lü'e-ben ireju dolo'an büri oroju Teb-tenggeri tösürge-yin [38b] bara'un ete'et sa'uqui-lu'a Otčigin Teb-tenggeri-yin jaqa inü bariju öčigen üdür namayi namančilan büle'e či sorilduya ke'eju jaqa inü bariju e'üten jük čirbe Teb-tenggeri Otčigin-u esergü jaqa bariju barilduba Te[b]-tenggeri-yin [39a] <yin> maqalai barilduqui-tur qolu[m]ta teri'ün-e unaba Mönglik ečige maqalai inü abču hünüsčü ebür-tür-iyen talbiba Činggis qahan ügülerün qarču bökö gücü temečeldütkün ke'ebe Otčigin Teb-tenggeri-yi čirču qarurun e'üten [39b] bosoqa ja'ura urida beledüksen qurban bökös esergü Teb-tenggeri-yi bari'at čirču qarču niru'u inü ququlju jewün ete'ed-ün terged-ün üju'ür-e o'orču Otčigin oroju ügülerün Teb-tenggeri namayi namančilan büle'e sorilduya ke'esü ülü bolun [40a] arqalažu gebtemü čaqtu nökor aju'u kē'esü Mönglik ečige uqažu nilbusu alda'at ügülerün

dayir etügen-i

danglasun-u tedüi büküy-eče

dalai müren-i qoroqan-u tedüi büküy-eče

nököcebe bi ke'eqüi-lü'e Jirqo'an Qongqotan kö'üt inü e'üten [40b] bosoju qolumta to'orin bayyiju qančud-ıyan şimalıqaqdarun Činggis qahan gerelju şıqadažu jayıla qaruya ke'e'et qarqu-lu'a Činggis qa'an-i horčin qorčin turqa'ut to'orin bayyibai Teb-tenggeri-yi terged-ün üju'ür-e niru'u ququlju [41a] o'oruqsan-i Činggis qahan üjeju qoyitu'ul-ača niken boro qoşliq abčira'ulju Teb-tenggeri-yin de'ere inü talbi'ulju kölge oro'ulutqun newüye ke'eju tendeče newübei

246. [42b] Teb-i talbiqsan qoşliq-un erüge tüljü e'üten [43a] daruju hara saki'ulu'asu qutu'ar söni üdür şıra-da ger-ün erüge ne'eju beye selte qarču'u bolqa'asu maqat Teb inü tende bolqaqdaba Činggis qahan ügülerün Teb-tenggeri de'ü-ner-tür minü qar köl gürgeksen-ü tula de'ü-ner-ün minü ja'ura [43b] oro ügei jinggüğü-yin tula tenggeri-de ese ta'alaqadažu ami-yan beye selte abču otdaba je ke'ebe Činggis qahan Mönglik ečige-yi tende dongqodurun kö'üd-ü'en aburi ülü itqan denggečen setkikün bolun Teb-tenggeri-yin teri'ün-tür gürbei [44a] ta tanu teyimü aburi uqaqsan bö'esü Jamuqa Altan Quçar-tan-u yosu-ban bolqaqtaqun büle'ei ta ke'eju Mönglik ečige-yi dongqotču dongqodun baražu jiči manaqar<u> ügüleksen-i üdeşi hudaru'asu üde-yin ügüleksen-i manaqar [44b] hudaru'asu hičere maqa ke'ekdegü ele urida üge baraqdalu'a je teli

ke'en soyurqaǵu jıci ǵalıraba alus aburi-yan tataqsan bō'esü Mönglik eciǵe-yin uruq-tur ken denggečekün bñle'ei ke'ebe Teb-tenggeri-yi ügei bolqa'at [45b] Qongqotan čirai jıbturaǵu'ui je

CAPÍTULO ONCE

247. [1a] te'ün-ü qoyina Činggis qahan qonini jıl Kitat irgen-tür morilabai Vuǵiu-yi abču Hüneǵen-daba'ar dabaǵu Söndeivu-yi abču Ĵebe Güyigünek-ba'atur qoyar-i manglai ilēbei [1b] Čabčiyal gürcü Čabčiyal-daba'an-i bekilekdeǵu tende Ĵebe ügülerün ani uduǵu gödölgeǵu ire'ülün tende soriya ke'eǵu qaribai qariqdaǵu Kitad-un čeri'üt nekeye ke'en čölke a'ula bütetele nekeǵu ayıši Söndeivu-yin qoši'un-a gürcü [2a] Ĵebe qoyinaqši hurba tataǵu dobtulǵu sundurču ayısuqun dayyin-i daruba Činggis qahan qol čerik daručaǵu Kitad-i gödölgeǵu Qara-kidad-un Ĵürced-ün jüyin-ü erekün omoqun čeri'üd-i daruǵu Čabčiyal-a güртеle hünji'ü bayitala kiduǵu Čabčiyal-un [2b] qa'alqa Ĵebe abču daba'at bulıǵu dabaǵu Činggis qahan Šira-dektür bawubai Ĵungdu-yi e'ereǵu qotot qotot balaqat-tur čeri'üt ilēǵu e'ere'ülbe Ĵebe-yi Dungčang balaqasun e'ere'ülün ilēbe Dungčang balaqasun-tur gürcü [3a] e'ereǵu abun yadaǵu qariǵu jırqo'an qonoq qajar-a gürcü genet geǵu jıci qarin tata'at qar kötolten söni dülılgeǵu genet büküi-tür gürcü Dungčang balaqasu abu'ai

248. [4a] Ĵebe Dungčang balaqasun-i abču qariǵu ireǵu Činggis qahan-tur neyilebei Ĵungdu-yi e'erekderün Altan qan-u yeke noyan Ongging-čingseng Altan qan-a duratuqarun tenggeri qajar-un jaya'an čaq yeke oro ye'ütgeküi čaq-u'u gürbe Mongqol maši gücüteye [4b] ireǵu bidanu erekün omoqun Qara-kitad-un Ĵürced-ün jüyin-ü erkit čeri'üd-i daruǵu büreltele kiduǵu'ui itegeltü Čabčiyal-i ber bulıǵu abču'ui edō'e basa čeri'üt jasaǵu qarqa'asu basa Mongqol-a daruqda'asu qala'ar [5a] balaqat balaqat-duriyan butaraqun tede jıci bidan-a qura'ulu'asu ülü bolun bidan-tur dayyisun bolǵu ülü nököčen tede Altan qan-i soyurqa'asu Mongqol-un qan-tur edō'et-tür elsen eyetüye eye-tür oroǵu Mongqol-i iču'asu ičuqaqsan-u [5b] qoyina basa busu setkil bida tende eyetüldüt je Mongqol-un ba ere aqta qajar he'üšiyeǵu kölčirgemüi ke'ekdemüi qan-a inü öki öǵüye altan mönggün a'urasut et čerig-ün gü'ün-e kündü-te qarqaǵu öǵüye ene eye-tür manu oroqu [6a] ülü'ü-yi ker medekdegü ke'en duratqa'asu Altan qan Ongging-čingseng-un ene üge jöbšiyeǵu eyin bö'et boltuqai ke'en elsen Činggis qa'an-a gungǵu neretei öki qarqaǵu altan mönggün a'urasun et tabar čerig-ün gü'ün-e gücün-e mede'ülün [6b] da'aquy-ača Ĵungdu-ača qarqaǵu Činggis qahan-tur Ongging-čingseng güргеǵu irebei elsen irekdeǵu Činggis qahan eye-tür anu oroǵu qotat qotat-tur e'eret bawuqsat čeri'üd-i qari'ulǵu ičubai Ongging-čingseng Moǵiu lǵiu neretü [7a] qoši'un-a güртеle Činggis qa'an-i hüdeǵu qariba a'urasun et bidanu čeri'üt da'aquy-ača ačıǵu kibu'ud-ıyar ači'a-ban tataǵu yabubai

249. [8a] tere morilaqsa'ar Qašin irge-tür yorčiba jorižu gürü'esü Qašin irgen-ü Burqan elsen bara'un qar činu bolžu gücü öksü ke'en Čaqa neretei öki Činggis qa'an-a qarqažu ökbe basa Burqan qan ügülerün Činggis qa'an-u nere aldar [8b] sonosču ayužu ala'ai ba edö'e süldertü beye činu gürcü irekdejü sülder-eče ayuba ayužu ba Tangγut irgen bara'un qar činu bolžu gücü öksü ke'ebei gücü ögürün

nunji nuntuqtan
nöduksen balaqasutan

büi je nököčeju [9a]

qurdun aya ayalaqui-tur
qurča bulqa bulqalduqui-tur

qurdun ayan-tur güyyičen je yadamui je qurča bulqa-tur bulqaldun je yadamui je ba Činggis qa'an-i soyurqa'asu ba Tangγu[t] irgen

ündür deresün-ü nemüre-te ösgeju
olon teme'et [9b] qarqažu qa bolqažu öksü
örmege nekeju a'urasun bolqažu öksü
o'orqu šibawun surqažu qura'ulžu

sayid-i inü gürge'ülün asuqai ke'en öčibei ügüleju üge-düriyen gürün Tangγut irgen-eče'en teme'et qubčiju [10a] tawun yadatala abčiražu ökbei

250. [10b] Činggis qahan tere morilaqsan-tur Kitat irgen-ü Altan qa'an-i else'ülju olon a'urasun abču Qašin irgen-ü Burqan-ni else'ülju olon teme'et abču Činggis qahan qonin jil tere morilaqsan-tur Kitat irgen-ü Aqutai neretü [11a] Altan qan-i else'ülju Tangγut irgen-ü Iluqu-burqan-ni else'ülju qariju Sa'ari-ke'er-i bawubai

251. [11b] basa te'ünü qoyina Jeu-gon-tur elsen ilēkset Jubqan teri'üten olon elčin-iyen Kitat irgen-ü Aqutai Altan qa'an-a jetgükdejü Činggis qahan noqai jil Kitat irgen-tür basa morilabai elsen baražu Jeugon-tur ilēkset elčin-i yekin [12a] jetkün bülegei ke'en morilarun Činggis qahan Tunggon-amasar jorižu Jebe-yi Čabčiyal-iyar bolqaba Činggis qa'an-i Tunggon-amasar-iyar bolba ke'en Altan qan medeju Ile Qada Höböge-tür qurban-a čeri'üt mede'ülju čerik böklejü hula'an degelen-i manglailan jasažu [12b] Tunggon-amasar-i temečen daba'a bü daba'ulutqun ke'en Ile Qada Höbögetür qurban-i čeri'üt qurduilan ilējü'üi Tunggon-amasar-a gürü'esu Kitad-un čeri'üt qajar ke'en da'aju irebei Činggis qahan Ile Qada Höbögetür qurban-lu'a bayyiladužu [13a] Ile Qada-yi gödölgebei Tolui Čügü-gürgen qoyar köndelen-eče dobtulju hula'an degelen-i iču'aju gürcü Ile Qada-yi gödölgeju daružu Kitad-i hünji'ü bayitala kidubai Kitat čeri'üd-iyen

kiduĵu baraqdaba ke'en Altan qan medeĵü Ĵungdu-dača [13b] qarču buru'udun
Namging-balaqasu oroĵu'ui hüleket čeri'üt anu turuĵu ükürün ö'er ĵa'ura gü'un-ü miqa
ideldüĵü'ui Tolui Čügü gürgen qoyar sayitur uyyiletbei ke'en Činggis qahan Tolui
Čügü-gürgen qoyar-i maši soyurqaba

252. [14b] Činggis qahan Qosivu-yi bawu'at Ĵungdu-yin Šira-ke'er bawubai Ĵebe
Čabčiyal-un qālqa ebdeĵü Čabčiyal-i bariqsat čeri'üd-i gödölgeĵü ireĵü Činggis qahan-tur
neyilebei Altan qan Ĵungdu-dača qarurun Ĵungdu dotoru Qada-yi liušiu bolqan tüšijü
[15a] oduqsan aĵu'u Činggis qahan Ĵungdu-yin altan mönggün et a'uras'un ya'u ke inü
to'ola'ulurun Önggür-bawurči Arqai-qasar Šigi-qutuqu qurban-i ilēbei ede qurban-i
ayisai ke'en Qada esergü uqdu altatai hartai a'urasu bari'at Ĵungdu dotoracı [15b]
qarču esergü irebei Qada-da Šigi-qutuqu ügülerün urida ene Ĵungdu-yin et mün
Ĵungdu Altan qan-u'ai aĵu'u ĵe edö'e Ĵungdu Činggis qa'an-u'ai büi ĵe Činggis qa'an-u et
a'urasu ečine'ün yekin qulaqču abčiraĵu ögümü či bi ülü abqu [16a] ke'eĵü Šigi-qutuqu
ese abu'a Önggür-bawurči Arqai qoyar abbai ede qurban Ĵungdu-yin et ya'u ke to'olaĵu
irebe tende Činggis qahan Önggür Arqai Qutuqu qurban-ača Qada ya'u ökbe ke'en
asaqba Šigi-qutuqu ügülerün altatai hartai [16b] a'urasu abčiraĵu ögülü'e bi ügülerün
urida ene Ĵungdu Altan qan-u'ai aĵu'u ĵe edö'e Činggis qa'an-u'ai bolba ĵe či Qada
Činggis qa'an-u et ečine'ün qulaqču yekin ögümü či ke'eĵü bi ese abuba Önggür Arqai
qoyar ögüksed-i [17a] inü abula'a ke'ebe Činggis qahan tende Önggür Arqai qoyar maši
dongqotba Šigi-qutuqu-yi yeke yosu setkiĵü'ü či ke'en maši soyurqaĵu üjegü-yin minü
nidün sonosqu-yin minü čikin bolĵu ülü'ü aqu či ke'en ĵarlıq bolba

253. [18a] Altan qan Namging oroĵu ö'er-iyen elsen mürgüĵü Tenggeri neretü kö'ü-ben
ĵa'un nököttü-yi Činggis qahan-tur turqaq boltuqai ke'en ilēĵü'ü imada elsekdeĵü
Činggis qahan içuya ke'en Čabčiyal-iyar tende içurun Qasar-i ĵewün qar-un čeri'üd-iyer
dalai giĵin ilērün [18b] Beiging balaqasu bawutqun Beiging balaqasun-i else'ülĵü činana
Ĵürced-ün Vuqanu-yi da'arin otču Vuqanu bulqa setki'esü ha'ulutqun else'esü inü
giĵi'ar balaqat anu da'arin Ula Na'u müret giĵin otču Tawur-müren ö'ede dabaĵu yeke
a'uruq-tur [19a] neyilen iretkün ke'eĵü ilēbe Qasar-lu'a noyad-ača Ĵürcedei Alči Tolun-
čerbi qurban-i ilēldübei Qasar Beiging-balaqasun oro'ulĵu Ĵürced-ün Vuqanu-yi
else'ülĵü mör-e бүкүн balaqasun-i oro'ulu'at Qasar Tawur müren ö'ede ireĵü [19b] yeke
a'uruq-tur bawuĵu irebei

254. [20a] te'ünü qoyina Činggis qahan Sarta'ul irgen-e Uquna teri'üten ja'un elčın-iyen
jetgüjü alaqlađu Činggis qahan ügülerün altan arqamji-yan Sarta'ul irgen-e ker tasuldan
büle'ei ke'en Uquna teri'üten ja'un elčın-nü'en

ösöl ösön
kisal kisan

Sarta'ul [20b] irgen-tür morilaya ke'en morilaqui-tur tende Yisüi qadun Činggis qa'an-a
duratqan öčirün qahan

üntür daba'a daban
örgen müret ketülün
urtu ča'ur ča'uran
olon ulus-ıyan jibši'erün setkibei

törexsen ele amitan-tur möngke ügei aju'u [21a]

ne'üle metü beye činu
negüs odu'asu
netkel metü ulus-ıyan ken-e gēmü
tulu metü beye činu

tulbas odu'asu

tuyal metü ulus-ıyan ken-e gēmü

törexsen dörben külü'üt kö'üd-ü'en ken-i inü ke'emü kö'üt-te de'ü-ner-e olon qaraçus-a
mana ber [21b] mawun-a uqaǵu aquy-a uqaqsan-ıyan duratqaqsan bolba ǵarlıq
medetügei ke'en öči'esü Činggis qahan ǵarlıq bolurun qadun ber gü'ün bö'esü Yisüi-yin
üge jöb-eçe jöb ket ber de'ü-ner kö'üt ta ber Bo'orçu Muqali-tan eyin ese [22a]
duratqabai bi ber

uridus-i ülü uda'arakuy-aça

umartaǵu aǵu'u

üküleng-e ülü erüstegüy-eçe

umtarǵu aǵu'u

ke'e'et kö'üd-ün minü aqa Joči büi je ya'u ke'emü či kelele ke'ebe Joči-yi dongqotqu-yin
urida Ča'adai ügülerün Joči-yi [22b] kelele ke'erün Joči-yu'u tüšin ügülemüi ene
Merkidei čul ulǵa'ur-a ker mede'ülkün bida ke'eküi-lü'e Joči bosu'at Ča'aday-yin ǵaqatur
tusçu ügülerün qan ečiǵe-de busu ese ke'ekdelü'e či namayi ker ilqamui yambar erdem-
iyer hüle'ü či [23a] qaqça kečewü-ber-ıyen maqa hüle'ü ele či hontučaǵu čimada
qarda'asu heregey-yen hoqtolǵu o'orsuqai abalduǵu čimada ilaqda'asu unaqsan qaǵar-
aça bü bossuqai qan ečiǵe-yin ǵarlıq medetügei ke'ebe Joči Ča'adai qoyar ǵaqa-ča
barılduǵu bayyin büküi-tür [23b] Joči-yin qar-aça Bo'orçu tataǵu Ča'aday-yin qar-aça
Muqali tataǵu büküi-tür Činggis qahan sonosçu sem sa'un büi tende Kökö-čos jewün
ete'et bayyıǵu ügülerün Ča'adai yekin ya'arrayu či qan ečiǵe činu kö'üd-ün dotora
čimadača ereǵu büle'e tani töregü-yin [24a] urida

hodutai tenggeri

horčıǵu büle'e

olon ulus bulqa büle'e

oron-duriyan ülü oron

olǵalaldun büle'e

körisütei etügen

körbeǵu büle'e

gür ulus bulqa büle'e

könjile-de'en ülü gebten

görüldeldün büle'e teyimü čaq-tur

güseǵu ese yabuba je [24b]

gürülčeküi-tür bolba je

buru'utçu ese yabuba

bulqalduqui-tur bolba je

amaraǰu ese yabuba ǰe
alalduqui-tur bolba ǰe

boqda qadun eke-yü'en tosun duran qoru'ulǰu sün ǰürügen e'ede'ülǰü ügülemüi či

büle'en-eče
bület mün ke'eli-deče ese'ü törele'ei [25a] ta
qala'un-ača
qalat qaqča
qaqunaq-ača ese'ü
qarula'a ta
ǰürügen-eče töreksen eke-yü'en
čimatqa'asu
činar inü ǰekirčü
ǰalira'ulu'asu ülü boli
ke'eli-deče töreksen eke-yü'en
gemüri'ülü'esü
genü'er inu
gesge'esü ülü boli
qan ečige tanu [25b]
qamuq ulus-i bayyi'ulurun
qara teri'ü-ben qanǰuqalaǰu
qara čisu-ban nambuqalaǰu
qara nidü-ben hirmes ülü kin
qa[b]taqai čiki-ben dere-tür ülü talbin
qanču-ban dereleǰü qormai-ban debüsčü
šilüsün-iyen umdālaǰu
šigi-yen qonaqalaǰu

manglay-yin kölesün ula-tur gürtele [26a] ula-yin kölesün manglai-tur qartala ölümnen
kičiyen yabuǰui čaq-tur eke tanu qamtu-bar ǰoboldurun

horaitala boqtalaǰu
ho'oǰital büseleǰü
niyitaitala boqtolaǰu
niduratala büseleǰü tani-yan ösgerün
ǰalgiqui ǰa'ura
ǰarim-iyen ökčü
qo'olay-yan
qučǰu [26b]

qotolay-yan ökcü
qo'osun yabuqui büle'ei
egem-eče tanu tataju
ere-lü'e sača'un ken-e bolqaqu
güjü'ün-eče tanu tataju
gü'ün-lü'e sača'un ken-e bolqaqu ke'eju
buyi tanu arilqaju
burbui tanu ergü'üljü
ere-yin egem-tür
aqta-yin qarqam-tur gürgeju [27a]

edö'e tanu'an sayi üjesü ke'en setkijü ese'ü amui boqta qadun bidanu

naran metü gege'en
na'ur metü delger setkiltü büle'e

ke'ebe

255. [28a] tendeče Činggis qan ügülerün Joči-yi yekin teyin ke'emüi ta [28b] kö'üd-ün minü aqa Joči ülü'ü büi qoyina teyin bü ke'etkün ke'en jarliq bolba ene üge-tür Ča'adai müciljeju ügülerün Joči-yin gücütü-yi erdem-ün qari'u ülü ügülen

ama'ar alaqsan
ačilasu ülü boli
üge-tür ükü'ülüksen
übči'esü ülü boli

[29a] kö'üd-ün aqa Joči ba qoyar büi je qan ečige-de qolbaran gücün öksü daldariqsan-
iyan dalbaru čabčildusu qojidaqsan-iyan borbin-iyan kinggürü čabčildusu Ögödei lü
örük büi Ögödey-yi ke'eldüye Ögödei qan ečige-yin dergede aju [29b] bara'a yeke
maqalay-yin bauliya tani'ulu'asu bolu je ke'ebe ene üge-tür Činggis qahan ügülerün
Joči ya'u ke'emü kelele ke'ebe Joči ügülerün Ča'adai lu ügülebe Ča'adai ba qoyar
qolba'aran gücü öksü Ögödey-yi ke'eldüye [30a] ke'ebe Činggis qahan jarliq bolurun
qolba'aratala ya'un büi ötögen eke a'ui büi büret usut olon büi salqu šitü nuntuq
a'utkin qari daru'ulun salqaya ke'e'et Joči Ča'adai qoyar üges-tür-iyen gürülčetskün

irgen-e bü ine'e'ülütkün
[30b] haran-a bü qabqari'ulutqun

erte Altan Qučar qoyar ene metü üge baralduju jici üges-tür-iyen ülü gürgü-yin tula ker
kikdelü'ei yambar bolqaqdalü'ai edö'e Altan Qučar qoyar-un uru'ud-ača tanlu'a

salqalduya teden-i [31a] üjeju ya'u osoldaqu ta ke'e'et Ögödei ya'u ke'emü kelele
ke'ebe Ögödei ügülerün qahan-eçe soyurqaju ügüle ke'ekde'esü ya'u-ban ügülegü bi
ülü čidaqu ke'en ker ügülegü čidaqui-bar qata'učisuqai gü ke'emü je mona qoyina [31b]
maqa uruq-tur minu

öleng-tür quči'asu hümer-e ülü idekdegü
e'ükün-tür quči'asu noqay-ü ülü idekdegü

töre'esü qandaqai ketüs quluqana čöles aldaqu-yu'u edüy-yü'en je ke'emü busu ya'u
ügülegü bi ke'ebe [32a] ene üge-tür Činggis qahan jarliq bolurun Ögödei eyimün üges
ügülegü bö'esü bolu je ke'ebe basa Tolui ya'u ke'emü kelele ke'ebe Tolui ügülerün bi
qahan ečiğeyin nereyidüksen aqa-yu'an dergede aju

umartaqsan-i duratqaju
umtaraqsan-i [32b] seri'ülju
je-yin nökor
je'erde-yin mina'a bolju
je-deče ülü qojidan
jerge-deče čolayitan
urtu ča'ur ča'uraju
oqor bolqa bolqaju öksü

ke'en ügüle'esü Činggis qahan jöbšiyen jarliq bolurun Qasar-un uruq niken-iyen
mede'ül Alčiday-yin [33a] uruq niken-iyen mede'ül Otčigin-u uruq niken-iyen mede'ül
Belgütey-yin uruq niken-iyen mede'ül teyin setkiju minü urug-i niken-i mede'ülju minü
jarliq busu ülü bolqan ese hutaru'asu ülü endekün ülü aldaqu ta Ögödey-yin urug-i

öleng-tür [33b] quči'asu hümer-e ülü idekdegü
ö'ükün-tür quči'asu noqay-a ülü idekdegü

töre'esü minü uruq-tur niken-ü'ü sayin ülü töregü aju'u ke'en jarliq bolu'at

256. [35a] Činggis qahan morilarun Tangyut irgen-ü Burqan-tur elčin ilērün bara'un qar
činu bolsu ke'elü'e či Sarta'ul irgen-e altan arqamji-yan tasuldaju olulčan morilaba bi
bara'un qar bolun morila ke'emü ilē'esü Burqan-ni dongqodu'ai [35b] üdü'üye urida
Aša-gambu ügülerün gücü yadan bö'etele qan boltala ya'un ke'eju čerik ülü nemen
yeke üge ügüleju ilēju'ü tende Činggis qahan ügülerün Aša-gambu-da ker eyin
ügülekden büle'ei ke'en arqača andur bö'et kelbes joriju [36a] ilē'esü ya'un berketü
büle'ei ö'ere maqa gü'ün-tür joriju büqüi-tür je teli möngke tenggeri-de ihe'ekde'esü
altan jilo'a batu-da tataju ire'esü tende maqa boltuqai teli ke'eju

257. [36b] taulai ĵil Sarta'ul irgen-tür Aray-iyar daban morilarun Činggis qahan qatun-ača Qulan qatun-i abun [37a] ayalarun de'ü-ner-eče Otčigin-noyan-ni yeke a'uruq-tur tüšijü morilabai Ĵebe-yi manglai ilēbei Ĵebe-yin geĵige Sübe'etey-yi ilēbei Sübe'etey-yin geĵige Toqučar-i ilēbe ede qurban-i ilērün qada'un otču Sultan-u činana qarču bidan-i [37b] gürge'ülün qamsatqun ke'eĵü ilēbe Ĵebe tere otču Qan-Melig-ün balaqat da'ariĵu ülü könden qada'un nökcĵü'ü te'en-ü qoyinača Sübe'etei mün yosu'ar ülü könden nökcĵü'ü te'ünü qoyinača Toqučar Qan-Melig-ün kiĵi'ar balaqat ha'ulĵu [38a] Tariyaĵin-inü dawuliĵu'ui Qan-Melig balaqad-iyar ha'ulda'a ke'en dayyijın gödölĵü Ĵalaldin-soltan-tur neyileĵü'ü Ĵalaldin-soltan Qan-Melig qoyar Činggis qa'an-u esergü morilaĵu'ui Činggis qa'an-u urida Šigi-qutuqu manglai yabuĵu'ui Šigi-qutuqu-lu'a [38b] bayyildaĵu Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar Šigi-qutuqu-yi daruĵu Činggis qahan-tur gürtele daruĵu ayisukui-tur Ĵebe Sübe'etei Toqučar qurban Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-un qoyinača oroĵu ĵiči ani daruĵu kidu'at Buqar Semisgab [39a] Udarar balaqasun-tur ani ülü neyile'ülün daruĵu Šin-müren-e gürtele hüldeĵü yabuqdarun Šin-müren-tür čübtüsčü oroqun bolun olon Sarta'ul-iyar tende Šin-müren-tür sö'ebe ĵe Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar ami-yan qoroqun Šin-müren [39b] ö'ede tuta'aba Činggis qahan Šin-müren ö'ede yorčĵu Bat-kesen-i dauliĵu otču Eke-qoroqan Ge'ün-qoroqan Gürčü Baru'an-ke'er-i bawuĵu Ĵalayirtai Bala-yi Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-i neke'ülün ilēĵü Ĵebe Sübe'etei qoyar-i maši soyurqaĵu Ĵebe či [40a] Ĵirqo'adai neretü büle'e Tayyicu'ud-ača ireĵü Ĵebe bolba ĵe či Toqučar-i Qan-Melig-ün kiĵa'ar balaqat ö'erün dura'ar ha'ulĵu Qan-Melig-i dayyiji'ulba ĵasaq bolqan mökör'iüülüye ke'en baraĵu ĵiči ülü mököri'ülün maši dongqotču čerik [40b] medegü-deče inü ere'üleĵü bawulbai

258. [41a] tedüi Činggis qahan Barula-ke'er-eče qariĵu Ĵoči [41b] Ča'adai Ögödei qurban kö'üd-i bara'un qar-un čeri'üd-iyer Amui-müren ketülĵü Ürünggeči-balaqasu bawutqun ke'en ilēbe Toluy-yi Iru Isebür teri'üten olon balaqat bawutqun ke'en ilēbei Činggis qahan ö'esün Udirar-balaqasu bawuba Ĵoči Ča'adai [42a] Ögödei qurban kö'üt öčĵü ilērün čeri'üt manu bügütbe Ürünggeči-balaqasu gürbe ken-ü'en üge'er yabuqun ba ke'en öčĵü ilē'esü Činggis qahan ĵarlıq bolurun Ögödey-yü'en üge'er yabutqun ke'eĵü ilēbe

259. [42b] tedüi Činggis qahan Udurar-balaqasu oro'ulĵu Udurar-balaqasun-ača gödölĵü Semisgab-balaqasu [43a] bawuba Semisgab-balaqasun-ača gödölĵü Buqar-balaqasu bawuba tende Činggis qahan Bala-yi güličen Altan-qorqan-u niri'un Soltan-u ĵusalang ĵusaĵu Tolui-tur elčin ilēbe hon qala'un bolba busut čeri'üt bawut ĵe či bidan-tur neyile ke'eĵü ilē'esü Tolui Iru Isebür-[43b]-tan balaqat abču Sisten-balaqasu ebdeĵü Čuqčeren-balaqasu ebden büküi-tür elčin ene kelen gürge'esü Tolui Čuqčeren-balaqasu ebde'et qarın bawuĵu ire'et Činggis qahan-tur neyilebei

260. [44a] Ĵoči Ča'adai Ögödei qurban kö'üt Örünggeči-balaqasu oro'ulĴu qurba'ula balaqat irgen qubiyalduĴu Činggis qa'an-a qubi ese qarqaĴu'u ede qurban [44b] kö'üd-i bawuĴu ire'esü Činggis qahan Ĵoči Ča'adai Ögödei qurban kö'üd-i čimatču qurban üdür ese a'ulĴa'ulba tende Bo'orču Muqali Šigi-quduqu qurban öčirün öčin melĴen aqsat Sarta'ul irgen-ü Soltan-i doro'itda'ulĴu balaqat [45a] irge anu abu'ai bida qubiyajū abdaqu Örünggeči-balaqasun qubiyalduĴu abqun kö'üt bügüde Činggis qa'an-u'ai büi tenggeri qaĴar-a güĴü nemekdeĴü Sarta'ul irgen-i edüi doroyita'uluqsan-tur ba olon ere aqta činu bayasču maqaiĴu [45b] amui qahan yekin eyin kilinglaĴu amu kö'üt buru'u-yan uqaĴu ayuba Ĵe qoyiči-yu'an surtuqai kö'üt aburi-yan alqasa'ujai soyurqa'asu a'ulĴa'ulu'asu bolqu-yū ke'en öči'esü Činggis qahan ĴaliraĴu Ĵoči Ča'adai Ögödei qurban [46a] kö'üd-i a'ulĴa'ulĴu dongqodurun

ötögüs üges orkitču
qa'učin üges qadalĴu

bayiqsan qaĴar-a baqta aldatała manglay-yin kölesün arčin yadatala badarkijū čimar-i'ar söyü'er du'ulqan büküi-tür Qongqai-qorči Qongtaqar-qorči Čormaqaan-qorči ede [46b] qurban qorčin Činggis qa'an-a öčirün boro šibawun bauliya-tur sayi oroqu metü kö'üt sayi edüi ayalan surun büküi-tür kö'üd-i šingtalun mene metü yekin eyin dongqodumu kö'üt ayuĴu setkil-iyen alqasa'ujai naran singgegü-eče urququ-da gürtel dayyin irgen büi [47a] mani Töböd-üt noqod-ıyan tukirču ilē'esü dayyin irgen-i ba tenggeri qaĴar-a gücü nemekdeĴü altan mönggü a'urasun tabar irgen orqan čimada abčirasuqai ali irgen ke'e'esü ene höröne Baqtat irgen-ü Qalibai-soltan ke'egü büi [47b] ke'emüi te'üntür ba ayalasuqai ke'en öči'esü qahan so'oraĴu ede üges-tür ĴaliraĴu Činggis qahan ĴöbšiyeĴü Ĵarlıq bolurun Qongqai Qongtaqar Čormaqaan qurban qorčin-i soyurqaĴu Adargidai Qongqai Dolonggirdai Qongtaqar qoyar-i [48a] minü dergede atuqai Ötegedei Čormaqaan-i Baqtat irgen-tür Qalibai-soltan-tur ayala'ulbai

261. [49a] basa Hindus irgen Baqtat irgen qoyar-un Ĵa'ura Aru Maru Madasari irgen-ü Abtu-balaqasun-tur Dörbetei Dörben-doqšin-i ayala'ulbai

262. [49a] basa Sübe'etei-ba'atur-i ümekši ąanglin Kibča'ut [49b] BaĴigit Orusut MaĴarat Asut Sasut Serkesüt Kešimir Bolar Raral ede harban niken ayımaq qarin irgen-tür gürtel Idil Ĵayaq usutan müret ketülün Kiwa Men-kermen balaqasun-tur gürtel Sübe'etei-ba'atur-i ayala'ulbai

263. [50a] basa Sarta'ul irgen-i abun baraĴu Činggis qahan Ĵarlıq bolurun balaqat balaqat-tur daruqačin talbiĴu Ürünggeči-balaqasun-ača Yalavači Masqut nereten ečiĴe kö'üt qoyar Qurumši oboqtan [50b] Sarta'ul ireĴü balaqasun-u yosu döřö Činggis qa'an-a ügüleĴü yosun-tur adalı meden kelelekdeĴü kö'üd-i inü Masqut Qurumši-yi bidan-u

taruqas-lu'a Buqar Semisgen Ürüingeči Udan Kisqar Uriyang Güsen-daril teri'üten balaqad-i mede'ülün [51a] tüšijü ečige-yi inü Yalawači-yi abčiraǵu Kitad-un Ĵungdu-balaqasu mede'ülün abčirabai Sartaqtai gü'ün-neče Yalawači Masqut qoyar-un balaqasun-u törö yosun čidaqu-yin tula Kitat irgen-i mede'ülün daruqas-lu'a tüšibei

264. [51b] Sarta'ul irgen-tür dolo'an hot yabuǵu tende Ĵalayirtai Bala-yi güličeǵu būqūi-tür Bala Šin-müren-i [53a] ketülǵu Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-i Hindus-un qaǵar-a gürtele nekeǵu Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-i ĵabqaǵu Hindus-un dumda gürtele eriǵu yadaǵu qariǵu kiǵi'ar irgen-i dauli'at olon teme'et olon serkes-i abu'at ireǵu'ui [53b] tende Činggis qahan qariǵu ĵa'ura Erdiš dolodu'ar hon takiya ĵil namur Tūla-yin qara tün-e ordos-tur bawubai

CAPÍTULO DOCE

265. [1a] tere übül übülǵeǵu Tangǵut irgen-tür morilaya ke'en šini to'a to'ulaǵu noqai ĵil namur Činggis qahan Tangǵut irgen-tür morilabai qadun-dača Yisüi qadun-ni abču otba ĵa'ura übül [1b] Arbuqa-yin olon qulad-i abala'asu Činggis qahan Ĵosotu-boro-yi unuǵu būle'e qulat da'ariǵu ire'esü Ĵosotu-boro ürgüǵu Činggis qahan-ni morin-ača una'asu mariya-ban maši ebetčü Čo'orqat bawubai tere söni qono'asu manaqar [2a] Yisüi qadun ügülerün kö'üt noyat keleleldütkün qahan söni mariya qala'un qonoba ke'ebei tende kö'üt noyat qura'asu Qongqotadai Tolun-čerbi duratqan ügülerün Tangǵut irgen

nödüksen balaqasutan
nunǵi nuntuqtan būi

nödüksen balaqasu-ban ü'ürčü ülü [2b] otqun tede nunǵi nuntug-ıyan gēǵu ülü otqun tede bida ičuǵu qahan-u mara'a seri'üdü'esü basa ĵiči morilat ĵe bida ke'e'esü būrin kö'üt noyat ene üge ĵöbšiyeǵu Činggis qahan-a öči'esü Činggis qahan ügülerün Tangǵut irgen bidan-i ĵürüge [3a] yadaǵu qaribai ke'ekün bida elčın maqa ilēǵu elčın-i [=ebečın-i] mün ene Čo'orqat-ta sobilaǵu üge anu uqaǵu iču'asu bolu ĵe ke'eǵu tende elčın-e da'u bari'ulǵu ilērün nidoni Burqan čı ügülerün ba Tanǵut irgen bara'un qar činu bolsu ke'elü'e [3b] čimada teyin ke'ekdeǵu Sarta'ul irgen-e eye-düriyen ese oroqdaǵu morilası ke'en quyuǵu ilē'esü čı Burqan üge-düriyen ülü gürün čerik ba ülü ögün üge'er da'ariǵu ireǵu būle'e ö'ere ĵoriqsan-tur qoyına olulçasu ke'en [4a] Sarta'ul irgen-tür morilaǵu möngke tenggeri-de ihe'ekdeǵu Sarta'ul irgen-i ĵük-tür oro'ulǵu edö'e Burqan-tur üge olulçasu ke'en ayisai ke'eǵu ilē'esü Burqan ügülerün da'aringqu üge bi ese ügüelü'e ke'eǵu'ui Aša-gambu ügülerün [4b] da'aringqu üges bi ügüelü'e edö'e ber bö'esü ta Mongqol qatquldu'a surču qatquldusu ke'e'esü bi būrün Alašai nuntuqtu

terme gertü
teme'en ači'atu

büyyü Alašai joriŋu nadur iretkün tende qatqulduya altan mönggün a'urasun tabar [5a]
kerektü bö'esü Eri-qaya Eri-je'ü-yi joritqun ke'eŋü ilējü'üi ene üge-yi Činggis qahan-a
gürge'esü Činggis qahan mariya qala'un arun ügülerün je teli eyimü yeke üge
ügüle'üljü ker ičuqdaqui ükürün yeke üge-tür šiqan yabuya ke'eŋü möngke [5b]
tenggeri či mede ke'en Činggis qahan Alašai joriŋu gürčü Aša-gambu-lü'e qatqulduŋu
Aša-gambu-yi daruŋu Alašai de'ere qorqola'ulju Aša-gambu-yi abču

terme gertü
teme'en ači'atu

irgen-i inü hünese'er keyistele tala'ulbai erekün omoq-un [6a] erebin sayit Tangγudud-i
kiduŋu eyimün teyimün Tangγudud-i čeri'üt gü'ün-e bariqsa'ar oluqsa'ar abutqun
ke'en jarliq bolba

266. [7a] Činggis qahan Časutu de'ere juşaŋu Aša-gambu-lü'e [7b] a'ulalaqsat
dayyijiqsat

terme gerten
teme'en ači'atan

Tangγudud-i čeri'üt ilējü onoqsa'ar ülittele tala'ulbai tendeče Bo'orču Muqali qoyar-a
soyurqarun güčün-e medetele abtuqai ke'en jarliq bolba basa Činggis qahan jarliq
bolurun [8a] Bo'orču Muqali qoyar-a soyurqal ögürün Kitat irgen-eče ese ögüle'e ke'en
Kitat irgen-ü jüyin-i ta qoyar sača'u qubiyalduŋu abutqun sayit kö'üd-i anu šibawu-ban
bari'ulju daqa'ulju yabutqun sayit ökid-i anu ösgejü emes-iyen qormai [8b] jasa'ulutqun
Kitat irgen-ü Altan qan-nu itegelten ina'ut Mongqol-un ebüges ečiges-i baraqsan Qara-
kitat jüyin irgen aju'ui je edö'e minü itegelten ina'ut Bo'orču Muqali ta qoyar büyyü je
ke'en jarliq bolba

267. [9a] Činggis qahan Časutu-ača gödöljü Uraqai-balaqasu [9b] bawuŋu Uraqai-
balaqasun-ača gödöljü Dörmegei-balaqasu ebden büqüi-tür Burqan Činggis qahan-a
a'uljara irebe tende Burqan a'uljarun altan sümes teri'ülen altan mönggün ayaqa saba
yisün yisüt nu'ut ökit yisün yisüt aqtas teme'et yisün yisüt [10a] eldeb-iyer yisün yisüt
jisülejü a'uljaqui-tur Burqan-i e'üten büte'üy-e a'ulja'ulba tere a'uljaqui-tur Činggis
qahan dotor-a dura bulqaba quta'ar üdür Činggis qahan jarliq bolurun Iluqu-burqan-a
Šidurqu nere ökcü Iluqu-burqan Šidurqu-yi [10b] irekdejü tende Činggis qahan Iluqu-yi
nökcıyetkün ke'en Tolun-čerbi qardaŋu nökcı'etügei ke'en jarliq bolba tende Tolun-čerbi

Iluqu-yi qardaǵu büte'ebe ke'en öči'esü Činggis qahan ǵarlıq bolurun Tangγut irgen-tür üge olulčan ayisuqui-tur [11a] ǵa'ura Arbuqa-yin qulat abala'asu ebedüksen mariya minü anatuqai ke'en amin beye minü qairalaǵu üge duratqaqsan Tolun büi ǵe nökör gü'ün-ü qoron üge-tür ireǵu möngke tenggeri-de gücü nemekdeǵu qar-duriyan oro'ulǵu öš-iyen abu'ai ǵe bida Iluqu-yin [11b] ene abču ireksen newüǵu qarşı ayaqa saba selte Tolun abtuqai ke'en ǵarlıq bolba

268. [12a] Tangγut irgen-i dawuliǵu Iluqu-burqan-i Šidurqu bolqaǵu imayi büte'eǵu Tangγut irgen-ü eke ečige-yi uruq-un uruq-a gürtele muquli musquli-yi ügei bolqan [12b] ide'e ideküi ǵa'ura muquli musquli ügei ke'en ükü'ülün ečitken kelemen atqun ke'en ǵarlıq bolba Tangγut irgen üge ügüleǵu üge-tür ülü gürgü-yin tula Tangγut irgen-tür Činggis qahan nökö'ete ayalaǵu Tangγut irgen-i muqutqaǵu [13a] ireǵu qaqaı ǵıl Činggis qahan tenggeri-tür qarba qaruqsan-u qoyına Yisüi qadun-a Tangγut irgen-eče maši ökbe

269. [13b] quluqana ǵıl Ča'adai Batu teri'üten bara'un qar-un kö'üt Otčigin-noyan Yegü Yisüngge teri'üten ǵewün qar-un kö'üt Tolui teri'üten qol kö'üt ökit güreget tümed-ün minqad-un noyat bürin bolǵu Kelüren-ü Köde'ü-aral-a [14a] gür-iyer qurıǵu Činggis qahan-u nereyidüksen mün ǵarlıg-iyar Ögödei qahan-ni qan ergübei Ča'adai aqa Ögödei qahan-ni de'ü-yü'en qan ergüǵu Činggis qahan ečige-yü'en altan amin sakın aqsat ke[b]te'ül qorčın naiman minqat turqa'ut qan ečige-yin [14b] minü beye ča'ada yabun aqsat emču tümen keşikten-i inü Ča'adai aqa Tolui qoyar Ögödei qahan-na tawulbai qol-un ulus-i mün yosu'ar tawulbai

270. [15a] Ögödei qahan ö[—]r-iyen qan ergü'ülǵu dotona yabuqun tümen keşikten-i qol-un ulus-i ö'er-düriyen bolqa'ulun baraǵu urida Ča'adai aqa-tur eyetüǵu Činggis qahan ečige-yü'en dorqut talbiqsat irgen-ü [15b] Baqtat irgen-ü Qalibai-soltan-tur ayalaqsan Čormaqaq-qorči-yin geǵige Oqotur Mönggetü qoyar-i ayala'ulbai basa urida Sübe'etei-ba'atur-i ǵanglin Kibča'ut Baǵigit Orusut Asut Sesüt Maǵar Kešimir Sergesüt Buqar Kerel irgen-[16a]-tür gürtele Adil ǵayaq usutan müret ketülün Meket Men-kermen Keyibe teri'üten balaqat-tur ayalaqsan Sübe'etei-ba'atur tede irgen-e berkeldükdeǵu Sübe'etey-yin geǵige Batu Büri Güyük Möngge teri'üten olon kö'üd-i morila'ulbai ede [16b] ayalaqsat bürin kö'üd-i Batu aqalatuqai ke'en ǵarlıq bolba qol-ača qaruqsad-i Güyük aqalatuqai ke'en ǵarlıq bolba ede ayalaqun-i ulus medekün kö'üt kö'üdü'en gü yeke kö'ü ayala'ultuqai ulus ba ülü medekün kö'üt tümed-ün minqad-un [17a] ǵa'ud-un harbad-un noyat olon gü'ün ken ber bö'esü kö'üd-ü'en aqa-yi ayala'ultuqai ökit gürget mün yosu'ar kö'üd-ü'en gü aqa-yi ayala'ultuqai ke'en ǵarlıq bolu'at basa Ögödei qahan ügülerün ene ba kö'üd-ün aqa-yi aqala'ulqu yosun Ča'adai aqa-ača [17b] bolǵu u ǵe Ča'adai aqa ügüleǵu irerün Sübe'etey-yin geǵige kö'üd-ü'en aqa Büri-yi aqala'ulumu

kö'üd-ün aqa ayala'asu çerik arbin qarqu çerik olon bolu'asu čirai de'ere güčüteye yabuyu činadu dayyisun gü'ün olon qarın büi tere üjü'ür-e keče'ün [18a] irgen tede kilingla'asu ö'erün mese-düriyen ükükün irgen tede meses qurčatan ke'ekdemüi ke'eju ireju'ui Ögödei qahan ügülerün tere üge-tür bidan-u ber Ča'adai aqa-yin kiči'enggü gücü'er kö'üd-ün aqa-yi qarqaya ke'en jük jük tungqa'aju [18b] Batu Büri Güyük Möngge teri'üten kö'üd-i ayala'ulqui yosun eyimü büi je

271. [19a] basa Ögödei qahan Ča'adai aqa-tur eyetüju ilärün [19b] Činggis qahan ečige-yü'en belen-tür sa'uba yambar erdem-iyer sa'uba ke'enügülekdegü-yü bi Ča'adai aqa-yi jöbšiye'esü qahan ečige bidan-u Kitat irgen-ü Altan qan-ni dorqut talbilu'a edö'e bi Kitat irgen-tür morilası ke'en eyetüju [20a] ilē'esü Ča'adai aqa jöbšiyeju ya'u aljaqu a'uruq-tur sayın gü'ün tüšijü morilatqun bi endeče čeri'üt qarqaju ilē'esü ke'eju ilēju'ui yekes ordos-tur Oldaqar-qorči-yi tüšijü

272. [20b] taulai jil Ögödei qahan Kitat irgen-tür morilaju Jebe-yi manglai ilēbei tedui Kitad-un čeri'üd-i daruju hünji'ü bayyitala kidu'at Čabčiyal-i dabaaju [21a] jük jük qotot balaqat anu e'ere'ülün čeri'üt yabu'ulju Ögödei qahan Šira-dektür bawuba tende Ögödei qahan ebetčin gürteju aman kelen jabqan aljaqdarun bö'es bö'es tölgečin-e tölgele'ülü'esü Kitat irgen-ü qajar usun-u ejēt qa<n>t irgen orqo-ban dawuliqdarun [21b] balaqat qotod-ıyan ebdekderün türgün-e adalamui irgen orqa altan mönggün adu'usun ide'en joli'a ökgüye ke'en abitla'asu ülü talbiran dület türgün-e adalamui uruq-un gü'ün-eče bolqu-yü ke'en abitla'asu qahan nidün-yen ne'eju usun quyuju [22a] u'ju ya'un bolbi ke'en asaqtaju bö'es öčirün Kitat irgen-ü usun-u ejēt qa<n>t irgen-ü qajar usun-ıyan ebdekderün irgen orqa-ban dawuliqdarun türgün-e adalamui busu ya'un ber joli'a ögüye ke'en abitla'asu dület türgen-e [22b] jı'ürmedemüi uruq-un gü'ün-eče bolqu-yü ke'e'esü talbıramui edö'e jarliq medemü je ke'en öči'esü jarliq bolurun dergede kö'üd-eče ken büi kē'esü Tolui kö'ün dergede büle'e ügülerün sutu Činggis qahan ečige bidan-u de'ere aqa-nar [23a] dōro de'ü-ner bö'etele qahan aqa-yi čımayi aqta metü songquju irge metü biliju yeke oro-ban beye-tür činu čučuju olon ulus-i de'ere činu açiju ökbe je namayı bürün qahan aqa-yin dergedeaju

umartaqsan-i duratqaju

umtaraqsan-i [23b] seri'ülju

yabu ke'ekdelü'e edö'e qahan aqa-yan čımayi alda'asu bi ken-ü umartaqsan-i

duratqaqu ken-ü umtaraqsan-i seri'ülgü ünen ber qahan aqa minü jö[b] ese bolu'asu

olon Mongqol ulus önečirekün

Kitat irgen kibkangqun

qahan aqa-yu'an orun-a bi bolsu [24a]

tulu-yin niru'un bi tulbalba
kileme-yin niru'un bi kinggülbe
ile-yi bi ilaqba
qadā-yi bi qatquba
ni'ur qo'a niru'un urtu bi gü büi je

bö'es arbatqun жүгерүтқүн ke'eju bö'es жүгер'esü жүгерген usu Tolui kö'ün u'ubai
qorom sa'uju [24b] үгүлерүн соқтаба bi соқтаqu-yi minü sergütele öneçit üçüget de'ü-
ner-iyen belbisün beri-yen Berüde oyin-a gürtle asaraqu-yi qahan aqa medetügei ali
ber üge-ber ügülele'e bi soqtabai ke'e'et qarçu otçu jöb ese boluqsan yosun teyimü

273. [25b] tedüi Altan qan-ni muqutqaju se'üse nere ökçü [26a] altan mönggün altatai
hartu a'urasun tabar alašas se'üses-i anu dawuliju alginçi tammačin talbiju Namging
Jungdu жүк жүк-tür balaqasun-tur daruqačin talbiju түбшін түkel qariju Qara-qorum-a
bawubai

274. [26b] Čormaqan-qorči Baqtat irgen-i else'üljü'ü tere qajar sayin et sayin ke'ekdemüi
ke'en medejü Ögödei qahan jarliq bolurun Čormaqan-qorči-yi mün tende tamma sa'uju
šira altan širamal altatan [27a] naqut načidut dardas subut tanas güjü'ü urtus köl ündür
tobiča'ut güring elö'üt da'usi kičidut ači'an-a qačidut lausasut hon-tur gürge'üljü ilēn
atqun ke'ebei Sübe'etei-ba'atur-un gejiqe ayalaqsat Batu Büri Güyük Möngge teri'üten
olon [27b] kö'üt kanglin Kibča'ud-i Bağıgid-i oro'ulju Ejil Jayaq Meget balaqasu ebdejü
Orusud-i kiduju ülüttele talabai Asut Sesüt Bolar Man-kerman Kiwa teri'üten balaqad-
un irgen-i dawuliju else'üljü daruqačin tammačin-i talbiju qariba [28a] urida Jürçet
Solongqas-tur ayalaqsan Jalayirtai-qorči-yin gejiqe Yisüder-qorči-yi ayala'ulbai tamma
sa'utuqai ke'en jarliq bolba

275. [28b] Batu Kibçaqčin ayan de'ereče Ögödei qahan-a elčin-eče öçijü ilērün möngke
tenggeri-yin güčün-tür qahan abaqa-yin [29a] su-tur Meget-balaqasun ebdejü Orusut
irgen-i dawuliju harban niken qarin irgen-i жүк-tür oro'ulju altan jilu'a içun tataju
salulçaqui qurim qurimlaya ke'eldüjü yeke čačir bosqaju qurimlaqui-tur bi ede bükün
kö'üd-ün aqaqan boluqsan [29b] bolju niken qoyar ayaqa ötök urida u'uba ke'en nadur
Büri Güyük qoyar mawuilaju qurim ülü qurimlan morilaqdaba morilaju Büri ügülerün
Batu sača bö'et bolju urida ker u'uqun büle'e

saqaltan emeget
sača'un bolju

ösöge-yi-yer [30a] türiǰü
ölmi-yi-yer geǰkileküi

ke'eǰü'ü Güyük ügülerün tede qortan emeged-i ebče'üt anu ǰorqaldaya či bida tede'er-i
ke'eǰü'üi Elǰigidey-yin kö'ün Harqasun ügülerün modun se'ül ǰübčiye teden-i ke'eǰü'üi
ba bürün busu heligetü bulqa irgen-bür [30b] morila'uldaǰu ǰöb-i tab-i bolqu bolba
ke'eǰü büküi-tür Büri Güyük qoyar-a eyin ke'ekde'et eye ügei tarqaqdaba edö'e qahan
abaqa-yin ǰarlıq medetügei ke'en öčiǰü ileǰü'üi

276. [31b] Batu-yin ene üge-tür qahan maši kilinglaǰu Güyüg-i ülü a'ulǰa'ulun ügülerün
ene dörmegei ken-ü üges-tür dölüsǰüü aqa ǰü'ün-i aman dü'üren ügüleyü qaqča
öndegen hü'ütügei mün aqa ǰü'ün-ü ebče'ün-tür dayyisurqan aǰu'u

alǰinči talbiǰu [32a]
harban quru'ud-un kimul inü ha'utala
a'ulas metü balaqat-tur
abari'uluyu
tamma talbiǰu
tabun quru'ud-un kimul inu
tamutala
dabtamal qatangqu balaqat-tur abari'uluya

či beter mawui dörmegei Harqasun ken-i enggešǰeǰü bidanu uruq-tur aman dü'üren
[32b] yeke üge ügülen büle'e Güyük Harqasun qoyar-i qamtu ıleye Harqasun-i
mököri'üldegü büle'e alaǰčilaba ke'ekün ta Büri-yi bürün ke'e'esü Batu-da ügüle
Ča'adai aqa-da ügüleǰü iletügei Ča'adai aqa medetügei ke'ebe

277. [33a] kö'üd-eče Mönggei noyad-ača Alčidai Qongqortai ǰanggi [33b] teri'üten noyat
duratqan öcirün Činggis qahan ečiǰe-yin činu ǰarlıq ke'er-ün üyyile ke'er-e ǰü noyalaqu
büle'e ger-ün üyyile ger-tür ǰü noyalaqu büle'e qahan-ni soyurqa'asu qahan Güyük-tür
kilinglaǰu amu ke'er-ün üyyile büyyü Batu-da tüšiǰü ile'esü [34a] bolqu-yu ke'en öči'esü
ene üge-yi qahan ǰöbšiye ǰaliraǰu Güyüg-i a'ulǰa'ulǰu söyü'er üge dongqodurun ayalaǰu
odurun ǰa'ura

böksetü ǰü'ün-ü
bökse inü ese hüledebe

ke'ekdemü či

čerig-ün haran-u
čirai ququlǰu otba

ke'ekdemü či Orusut irgen-i [34b] tere činu a'ur kiling-dur ayužu oraqdaqsan-a bolqan aqu-yū či Orusut irgen-i qaqča'ar oro'uluqsan metü setkižü omoq dura barižu aqa gü'ü-n-tür dayyisurqan ayisu či Činggis qahan ečiǵe-yin bidanu jarliq-tur büi olon ayu'ul-i gün ükü'ül-i [35a] ke'egü ese'ü büle'e qaqča'ar tuniqsan metü Sübe'etei Büjek qoyar-un dalda-da yabužu olo'ar büri-yer qamsažu Orusu[t] Kibča'ud-i oro'ulžu niken qoyar Orusut Kibča'ud-i olžu edege-yin ši'ira olu'ai jö'e'ei üdü'üye eremšijü nikente ger-teče qarču [35b] ya'u ber qaqča'ar tuniqsan metü üge dawu ülisčü irežü či Mönggei Alčidai Qongqortai Janggi-tan

dekdeksen жүрүgen-i
derge nökör bolžu töde'ežü
debülküi toqo'an-i
delegei šinaqa bolžu amurli'uldažu

je teli ke'erün üyyile Batu-yi ke'ele'ei Güyük Harqasun [36a] qoyar-i Batu medetügei ke'ežü ilēbe Büri-yi Ča'adai aqa medetügei ke'ebe

278. [36b] basa Ögödei qahan jarliq bolurun Činggis qahan ečiǵe-tür minü yabuqsat kebte'ül qorčın turqa'ut [37a] būrin keşikten-ü yabudal tungqun du'ulqaqai jarliq tungqa'arun qahan ečiǵe-yin jarlig-iyar urida ker yabuqun büle'ei edö'e mün yosu'ar yabutuqai ke'en jarliq bolurun qorčın turqa'ut urida yosu'ar üdür mürdüriyen yabužu narataya kebte'ül-e [37b] jayilažu qadana qonotuqai ke'en jarliq bolba söni bidan-tur kebte'ül qonotuqai e'üten-tür ger-ün qorčın kebte'ül bayyituqai ordo-yin qoyina'un urida'un kebte'ül muqurituqai naran šinggeksen-ü qoyina söni yabuqun haran kebte'ül barižu qonotuqai olon [38a] tarqaqsan-u qoyina qonoqsat kebte'ül-eče busut dotoqši jöričen oroqun haran-i bariqsat kebte'ül ekit anu dalbaru čabčiju o'ortuqai söni ya'aral keletü gü'ün ire'esü kebte'ül-tür keleležü ger-ün ümereče kebte'ül-lü'e qamtu bayyiju keleldütügei ordo [38b] ger-tür oroqu qarqu-yi Qongqortai Siraqan-tan jasa'ul kebte'ül-lü'e qamtu jasatuqai Eljigidei itegeltü bö'etele jilda kebte'ül-ün dege'ün yabuqu bolun kebte'ül-e bariqdala'a ke'en jarliq busu ülü bolqaqu kebte'ül itegeltü büi je ke'en jarliq bolžu [39a] kebte'ül-ün to'a bü asaqtuqai kebte'ül-ün sa'urin dege'ün bü yabutuqai kebte'ül-ün jaqa'un bü yabutuqai kebte'ül-ün dege'ün yabuyun jaqa'un yabuqun haran-i kebte'ül barituqai kebte'ül-ün to'a asaqu gü'ün-ü tere üdür-ün unuqsan aqta eme'el-tü qada'artu-yi emüsüksen [39b] qubčasun selte kebte'ül abtuqai kebte'ül-ün sa'urin-u de'ere ken ber bü sa'utuqai kebte'ül tuq ke'ürge dōro jida ayaqa saba asaratuqai umdān ide'en-i ötken miqa kebte'ül daruqalatuqai ke'en jarliq bolta ordo ger tergen kebte'ül asaratuqai [40a] bidanu beye čerik ese qaru'asu bidan-ača anggida ö'ere ke'bte'ül čerik bü qartuqai bidani šibawulaqui abalaqui-tur jarimud-iyen ordo ger tergen-tür čaqlažu talbiju bidan-lu'a jarim kebte'ül yabutuqai kebte'ül-eče nuntuqčın yabužu ordo

bawūltuqai e'üten ča'ada [40b] kešte'ül e'üdečin bayyituqai būrin kešte'ül Qada'an minqa medetügei ke'en jarliq bolba basa kešte'ül-ün keşik keşik-ün noya[t] tüşirün Qada'an Bulaqadar qoyar niken keşik bolju eyetüldüjü niken keşik oroju ordo-yin bara'un jewün ete'et qaqas sa'uju [41a] jasatuqai Amal Čanar qoyar eyetüldüjü niken keşik bolju keşik oroju ordo-yin bara'un jewün ete'et qaqas jasatuqai Qadai Qori-qača qoyar eyetüldüjü niken keşik oroju ordo-yin bara'un jewün ete'et qaqas sa'uju jasatuqai Yalbaq [41b] Qara'udar qoyar eyetüldüjü niken keşik bolju keşik oroju ordo-yin jewün ete'et qaqas sa'uju jasatuqai basa Qada'an Bulqadar-un keşik Amal Čanar-un keşik ede jirin keši'üt ordo-yin jewün ete'et nuntuqlaju keşik orotuqai Qadai Qori-qačar [42a] qoyar-un keşik Yalbaq Qara'udar qoyar-un keşik ede jirin keši'üt ordo-yin bara'un ete'et nuntuqlaju keşik orotuqai ke'ebei ede dörben keşik kešte'ül Qada'an medetügei basa kešte'ül minü beye ča'ada ordo horčin bayyiju e'üten [42b] daruju kebtetügei kešte'ül-eče ordo-tur oroju qoyar haran tösürge barituqai ke'en jarliq bolba basa qorčin-i Yisün-tö'e Bükidei Horqudaq Lablaqa dörben keşik keşik bolun qor aqsquya turqa'ud-un dörben keşik keşik-tür [43a] ačid-un qorčin-ıyan jasaju oroldutuqai ke'en jarliq bolba basa turqa'ud-un keši'üd-ün ötögüs-i urida meden aqsad-un uruq-ača tüşirün urida meden aqsan Alčidai Qongqortai qoyar eyetüldüjü niken keşik turqa'ud-i jasaju orotuqai Temüder Jëgü qoyar [43b] eyetüldüju niken keşik turqa'ud-i jasaju orotuqai Mangqutai gejigele'ül-i Mede'et niken keşik turqa'ud-i jasaju orotuqai basa qahan jarliq bolurun būrin noyat Eljigidey-yi aqalaju Eljigidey-yin üge'er yabutqun ke'e'et basa jarliq bolurun kešiktü [44a] gü'ün keşik oroqui-tur ho'ara'asu uridu jarliq-un yosu'ar qurban beri'es süyütügei mün kešiktü gü'ün basa nökö'ete keşik ho'ara'asu dolo'an beri'es süyütügei basa mün gü'ün ebetčin šilta'a ügei kešig-ün ötögü-tür eye ügei quta'arta keşik ho'ara'asu [44b] bidan-tur yabuquy-yan berkešiyen aju'u qujin dolo'an beri'es söyü'et qola qajar-a nidün-ü ečine ilëye basa keši'üd-ün ötögüs keşikleksen keşikten-i ülü bügütken keşik ho'ara'asu keši'üd-ün ötögüs-i ere'ülüye basa keši'üd-ün ötögüs quta'ar quta'ar [45a] keşik oroqui-tur ye'ütkeldüqüi-tür ene jarliq keşikten-e sonosqatuqai jarliq sonosu'at būrin keşikten keşik ho'ara'asu jarliq-un yosu'ar ere'ülüye ene jarliq keşikten-e ese sonosqa'asu keši'üd-ün ötögüs aldaltan boltuqai basa [45b] keši'üd-ün ötögüs sača'un oroqsat minü kešiktü-yi bidan-ača eye ügei aqalaqdabai ele ke'en bü onjituqai jasaq könte'esü bidan-a ja'atuqai ükü'üldegü yosutu bö'esü bida mököri'ülüt je kese'ekdegü yosutu bö'esü bida söyüt je aqalaqdabai ke'en [46a] bidan-a ülü ja'an ö'esüt qar köl gürge'esü nudurqa-yin qari'u nudurqa beriye-yin qari'u beriye qari'ultuqai ke'ebei basa qadanadus minqad-un noyad-ača minü keşikten de'ere büi je qadanadus ja'ud-un harbad-un noyad-ača minü keşikten-ü kötöčin [46b] de'ere büi je qadanadus minqalı'ut minü keşikten-tür kereldü'esü minqalı'uday-yi ere'ülüye ke'en jarliq bolba

279. basa Ögödei qahan ügülerün Činggis qahan ečige-yü'en [47a] joban bayyi'uluqsan ulus-i bü jobo'aya

köl anu köser-e

qar anu qařar-a talbi'ulřu

řirqa'uluya qahan ečige-yü'en belen-tür sa'uřu irge ülü joba'an šülen-e ede ulus-ača sürüg-ün niken šilegü qonin hon hon-tur öktügei řa'un qonid-ača niken qonin qarqařu [47b] mün řa'ura üge'ün duta'un-a öktügei basa aqa de'ü olon ere aqta keşikten či'ulu'asu umdān tere tutum irgen-eče ker qubči qdaqui жүк жүг-ün minqat minqad-ača ge'üt qarqařu sa'a'at sa'ari<n> čintan-i adu'ula'at nuntu[q]čitan-i orošin tölet qarqařu [48a] unuqučin boltuqai basa aqa de'ü či'ulu'asu öklige soyurqal ögüye a'urasun sükes qot numut quyaq řebe sangγut tüsürčü balaqat saki'uluya жүк жүг-eče balaqačin amučin ilqařu saki'ultuqai basa ulus irgen-e nuntuq usu qubiyařu ögüye nuntuq [48b] nuntu[q]la'ulquy-a minqat minqad-ača nuntu'učin ilqařu qarqa'asu bolqu-yu basa Čöl qařar-a görö'esün-eče busu ülü amui irgen-e a'uy-a saqut Čanai Uiyurtai qoyar nuntu'učin-i teri'üleřü Čöl-ün qudu'ut eri'ülřü qařituqai basa bida elčin ha'ulurun ulus bitü'ülün [49a] ha'ulqamui ha'ulqun elčin-ü ba yabudal uda'an büi ulus irgen-e ba jobolang büi edö'e bida oqo'ata oroři'ulun жүк жүг-ün minqat minqad-ača řamučin ula'ačin qarqařu sa'urit sa'urit řam talbiřu elčin-e qadaqa ügei ulus-iyar ülü bitü'ülün řam-iyar ha'ulqa'asu [49b] bolquyū ede üyyiles-i Čanai Bolqadar qoyar uqařu bidana duratqa'asu řöb aqu-yū ke'en setkiřü Ča'adai aqa medetügei ede ügüle kdekün üyyiles řokiqui bö'esü řöbřiye'esü Ča'adai aqa-ča boltuqai ke'eřü ilē'esü Ča'adai aqa asa qču ilēksen [50a] ede ele üyyiles-i bügüde-yi řöbřiyeřü teyin bö'et kitügei ke'eřü ilēřü'üi basa Ča'adai aqa ügüleřü irērün bi endeče řamut esergü barildu'ulsuqai basa endeče Batu-tur elčin ilēsügei Batu ber esergü řamud-ıyan barildu'ul-[50b]-tuqai kē'et basa ügüleřü irērün bügüden-eče řamut talbi'ulqu üyyile řöb-eče řöb duratqařu'ui ke'eřü ilēřü'üi

280. [51b] tendeče Ögödei qahan ügülerün Ča'adai aqa Batu teri'üten [52a] bara'un qar-un kö'üt aqa-nar de'ü-ner būrin Otčigin-noyan Yegü teri'üten řewün qar-un aqa-nar de'ü-ner būrin kö'üt qol-un ökit gürget tümed-ün minqad-un řa'ud-un harbad-un noyat būri-yer řöbřiyeřü'üi řöbřiyerün dalay-yin qahan-a šülen-e hon-tur sürüg-ün niken šilegü [52b] irge qarqa'asu ya'un büi řa'un qonid-ača niken řusaq qarqařu üge'ün duta'un-a ökqüi sayin büi řam talbi'ulřu řamučin ula'ačin qarqa'asu olon ulus-a amuqulang elčin-e ber yabuquy-a ilübte büi ke'e'esü būri-yer ele řöbřiyeřü'üi ke'en qahan-nu řarlıq [53a] Ča'adai aqa-tur eyetüřü Ča'adai aqa-da řöbřiye kdejü būrin ulus-ača жүк жүг-ün minqat minqad-ača qahan-nu řarlıg-ıyar hon hon-tur šülen-e sürüg-eče niken šilegü irge řa'un qonid-ača niken řusaq qonin qarqa'ulbai ge'üt qarqa'ulřu unuqučin sa'ulbai unuqučin [53b] balaqačin amučin qarqa'ulbai řamučin ula'ačin-i

qarqa'ulju sa'urin sa'urid-un qaĵar aqla'ulju ĵam talbi'ulurun Araĵan Toquar qoyar-i
ĵasa'ulju ĵam niken sa'urin-tur qorin ula'ain bolqaba sa'urin tutum-tur qori'at ula'ain
bolqabai ula'an-u aqtas [54a] ři'üsün-ü qonit sa'arin ge'üt telegen-tür kölgü hüker terget
endee bidan-aa kemleksen kem-ee

oqor bugi duta'ulu'asu
orqol-iyar qaas aldaltan boltuqai
qalbuqa kekesün duta'ulu'asu
qabar qaas aldaltan boltuqai

ke'en ĵarliq bolba

281. [54b] Ögödei qahan ügülerün eige-yü'en yeke oron-tur sa'uĵu [55a] qahan eige-
yin qoyina üyyiledüksen minü Ĵaqud-un irgen-tür ayalaju Ĵaqut irgen muqutqaba bi
nökö'e üyyile minü elin bidan-u ĵa'ura öterlen ha'ulqui basa kerek ĵarag-ıyan
ĵö'e'ülgüy-e ĵamut talbi'ulba basa nökö'e üyyile usu ügei qaĵar-a [55b] qudu'ut eri'ülju
qarqa'ulju ulus irgen usun ebesün-e gürge'ülbe basa ĵük ĵük balaqad-un irgen-tür
alginin tammain talbiju ulus irgen-ü

köl köser-e
qar qaĵar-a talbi'ulju

a'ulba bi qahan eige-yü'en qoyina dörben üyyi[le]s nemebe ĵe [56a] basa qahan eige-
de'en yeke oro ba sa'uldaĵu olon ulus-ıyan de'ere minü aıĵu ottaĵu bö'et bor darasun-a
ilaqdaqu minü buru'u bolba niken buru'u minü ene bolba ĵe nökö'e buru'u yosu ügei
eme gü'ün-ü üge-tür oroĵu Otigin abaqa-yin [56b] ulus-un ökit abira'ulqu alji'as bolba
ĵe ulus-un eĵen qahan bö'etele yosu ügei alji'as üyyile-tür dölesgegü minü niken buru'u
ene bolba ĵe basa Doqolqu-yi kesesülegü niken buru'u ker buru'u ke'esü qan eige-yin
minü tus-u'an emüne ölümlegü Doqolqu-yi [57a] kegesülegü buru'u alji'as edö'e minü
emüne ken teyin ölümleĵü ökgü qahan eige-yin minü būrin-ü emüne dörö kiiyegü
gü'ün-i ülü uqan öyisüledüksen-ıyer ö'eriye buru'uşıyaba bi basa tenggeri qaĵar-aa
ĵaya'atu töröksen görö'esün-i aqa de'ü ĵük odu'uji [57b] ke'en qaramlaĵu quru'a yo'urqa
nödü'ülju ĵetgüĵü aqu bolun aqa de'ü-dee imaliqai üge sonosba bi buru'u gü bolba
qahan eige-yü'en qoyina dörben üyyiles nemebe ĵe bi dörben üyyiles buru'u bolju'ui ĵe
ke'ebe

282. [58a] yeke qurilta quriĵu quluqana ĵil quran sarada [58b] Kelüren-ü Köde'e-aral-un
Dolo'an-boldaq-a řilginek qoyar ĵa'ura ordos bawuĵu būqüi-tür biijü dawusba

